

ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทย

ออกจากรายได้ประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ปิ่นปฐมรัฐ

อธิการบดี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 57

ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2557 - 2558

บทคัดย่อ

เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจาก
กลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

ลักษณะวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ผู้วิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ปิ่นปฐมรัฐ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 57

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์ สภาพปัญหา ปัจจัยเงื่อนไข และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทย เพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และ 2) เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน เพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง โดยใช้การวิจัยแบบผสมที่มีทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารวิชาการ งานวิจัย แนวคิดยุทธศาสตร์ ทั้งของไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาร่างยุทธศาสตร์ โดยกำหนดกรอบเนื้อหาของยุทธศาสตร์ไว้ 5 ด้าน สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และรวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 8 คน ผลการวิจัยพบว่า

สภาพปัญหา ปัจจัยเงื่อนไข และการพัฒนากำลังแรงงานไทย ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ปัจจัยโครงสร้างเศรษฐกิจ ภาคการผลิต ทักษะความรู้ความสามารถ และการวิจัยเพื่อการพัฒนา ซึ่ดความรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความอ่อนแอ ในด้านผลิตแรงงานมีการผลิตแรงงานไม่สอดคล้องต่อตลาดแรงงานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง พบว่า มียุทธศาสตร์ทั้ง 5 ด้าน 1) ด้านระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ การพัฒนาและยกระดับการศึกษาโดยเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2) ด้านการพัฒนากำลังแรงงานไทย ได้แก่ พัฒนาศักยภาพกำลังแรงงานและคุณภาพชีวิตของกำลังแรงงานเพื่อสร้างผลผลิต รายได้และเพิ่มขีดความมั่นใจในการดำรงชีวิตของกำลังแรงงาน 3) ด้านปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ได้แก่ การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทย 4) ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ ได้แก่ พัฒนาเครือข่ายโครงสร้างเศรษฐกิจชุมชนและเศรษฐกิจกระแสหลัก เพื่อสร้างความสมดุลของกำลังแรงงาน และ 5) ด้านด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ ได้แก่ การพัฒนาสมรรถนะองค์กรทำหน้าที่เป็นศูนย์รวม (Hub) กำหนดอุปสงค์ อุปทานและค่าจ้างของกำลังแรงงานในภาพรวมของประเทศ ในแต่ละยุทธศาสตร์ได้มีการกำหนดกลยุทธ์และตัวชี้วัดที่เชื่อมโยงกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานศึกษา ผลการวิจัยที่ค้นพบ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์พัฒนากำลังแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำนำ

กว่า 50 ปีแล้ว ที่มีการนำแนวคิดการพัฒนาประเทศ โดยเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ นับแต่ปี พ.ศ. 2504 จนกระทั่งปัจจุบัน มีการปรับกระบวนทัศน์แห่งการพัฒนาเศรษฐกิจตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี โดยผู้นำของประเทศ หน่วยงานของภาครัฐ เอกชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนองค์กรต่างๆ ที่มีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

จากการพัฒนาตามแนวคิดของประเทศตะวันตกที่ผ่านมาพบว่า ประเทศไทยได้รับผลแห่งการพัฒนาทั้งในแง่บวกและแง่ผลกระทบ โดยเฉพาะในด้านของเศรษฐกิจ อันเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาประเทศ เพราะต่างเชื่อว่าการหลุดพ้นจากประเทศที่ยากจนได้ต้องพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้า เป้าหมายแห่งการพัฒนาเศรษฐกิจดังกล่าว จึงเป็นเสมือนกับดักแห่งการพัฒนาประเทศนับแต่ยอมรับแนวคิดแห่งการพัฒนาดังกล่าว อย่างไรก็ตามหากพิจารณาอย่างท่วงแท้อและเท่าทัน จะพบว่า การพัฒนาประเทศให้หลุดพ้นจากความยากจนต้องบูรณาการปัจจัยหลายๆ ด้าน และพัฒนาไปพร้อมๆ กันในลักษณะการพัฒนาแบบ องค์รวม ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จะนำพาประเทศให้เจริญก้าวหน้าและหลุดพ้นจากกับดักแห่งการพัฒนาเศรษฐกิจได้ คงหนีไม่พ้นการมีทรัพยากรมนุษย์ หรือทุนมนุษย์ที่เข้มแข็ง

ทรัพยากรมนุษย์ หรือทุนมนุษย์ ที่มีศักยภาพทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ เพียบพร้อมไปด้วยทักษะทางสังคม สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนสอดคล้องต่ออุปสงค์ และอุปทานของการพัฒนาประเทศทั้งในด้านการเมือง การศึกษา เศรษฐกิจ จะเป็นกลไกสำคัญแห่งการพัฒนา ทั้งนี้จากการศึกษา พบว่า ประเทศไทยประสบปัญหาด้านกำลังคนทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ดังนั้นการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนากำลังแรงงานจึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะแก้ปัญหาดังกล่าวได้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

ในการนี้หวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะนำมาซึ่งประโยชน์แก่ผู้อ่าน ทั้งที่จะนำไปประกอบการศึกษาเป็นแนวคิดการพัฒนากำลังแรงงานของประเทศในระยะต่อไป

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ปิ่นปฐมรัฐ)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 57

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
วิธีดำเนินการวิจัย	7
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	8
คำจำกัดความ	8
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคม	11
ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยได้ปานกลาง	21
ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจาก	34
กับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง	
กรอบเนื้อหาประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทย	49
ออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง	
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	55
ตอนที่ 1 วิเคราะห์ สภาพปัญหา ปัจจัยเงื่อนไข และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ	55
เพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	55
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	55
การสร้างเครื่องมือ	56

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 2 การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำประเทศไทย ออกจากกับดักรายได้ปานกลาง	56
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	57
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	58
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
เกณฑ์การคัดเลือกประเด็นยุทธศาสตร์ฯ	59
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาอุปสรรค ปัจจัยเงื่อนไข และยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน	60
ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นร่างยุทธศาสตร์ การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกลุ่มประเทศที่มี รายได้ปานกลาง	78
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อยุทธศาสตร์รายด้าน	97
การสังเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทย ออกจากกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง	102
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	116
บทที่ 5 ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน	119
ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำประเทศไทย	119
ออกจากกับดักรายได้ปานกลาง	
ด้านระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	119
ด้านการพัฒนากำลังแรงงานไทย	124
ด้านปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์	129
ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ	134
ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ	139
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ	146
สรุป	146
ข้อเสนอแนะ	149
บรรณานุกรม	151
ประวัติย่อผู้วิจัย	155

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 – 1	3
อันดับขีดความสามารถด้านการแข่งขันของประเทศในเอเชีย ในปี พ.ศ. 2553 2554 2555 2556 และ 2557	
2 – 1	26
อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยปี 2006 – 2013	
2 – 2	27
แสดงปัจจัยย่อยด้านความพร้อมด้านเทคโนโลยีและปัจจัยย่อย ด้านนวัตกรรมปี 2012 -2013	
4 – 1	69
ยุทธศาสตร์สร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Growth & Competitiveness)	
4 – 2	60
ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์ การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดัก กลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง	
4 – 3	79
ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย	
4 – 4	83
ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนากำลังแรงงานไทย	
4 – 5	90
ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบาย	
4 – 6	93
ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ	
4 – 7	94
ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์ ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการ	
4 – 8	98
ความถี่ของข้อเสนอแนะต่อประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา กำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดัก กลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง	
4 – 9	103
ประเด็นความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4 - 10 ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	104
4 - 11 เป้าหมายยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	105
4 - 12 ประเด็นความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนากำลังแรงงานไทย	105
4 - 13 ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน	106
4 - 14 เป้าหมายยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน	107
4 - 15 ประเด็นความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิด้านปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์	108
4 - 16 ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์	109
4 - 17 เป้าหมายยุทธศาสตร์ด้านปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์	110
4 - 18 ประเด็นความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ	111
4 - 19 ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ	112
4 - 20 เป้าหมายยุทธศาสตร์ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ	113
4 - 21 ประเด็นความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ	113
4 - 22 ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ	114
4 - 23 เป้าหมายของยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ	115

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2 – 1	15
2 – 2	23
2 – 3	30
2 – 4	33
2 – 5	35
4 – 1	61
4 – 2	63
4 – 3	64
4 – 4	68
4 – 5	77
4 – 6	118
5 – 1	122
5 – 2	123
5 – 3	127
5 – 4	128
5 – 5	132
5 – 6	133

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่	หน้า
5 – 7	137
5 – 8	138
5 – 9	142
5 – 10	143
5 – 11	145

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แนวคิดการพัฒนาเกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศต่างๆ ได้รับความเสียหาย แต่ยกเว้นประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้รับความเสียหายน้อยที่สุด ดังนั้นประเทศสหรัฐอเมริกา จึงให้ความช่วยเหลือประเทศต่าง ๆ ในรูปแบบของการให้ทุน ให้ผู้เชี่ยวชาญมาช่วย ให้การศึกษาเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและพัฒนาประเทศสหรัฐอเมริกา ให้อุดมการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจแบบทุนนิยมมาพัฒนาประเทศ โดยเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ จากนั้นแนวคิดการพัฒนาประเทศจึงเน้นด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ เพราะต่างมีความเชื่อมั่นว่า “ถ้าจะพัฒนาประเทศแล้ว ต้องพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ” ด้วยเหตุนี้จึงมักเข้าใจว่าการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า หมายถึงการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพราะเชื่อว่าเมื่อประชาชนในประเทศที่มีรายได้สูง ภาวะความยากจนของคนในประเทศจะหมดไป ซึ่งในสภาวะการณ์ปัจจุบันเป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วว่า ความเชื่อดังกล่าวก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวย คนจน ซึ่งเรียกโดยรวมว่า “รวยกระจุก จนกระจาย”

ประกอบกับวิกฤตอันเกิดจากแนวคิดการพัฒนาโดยอาศัยการพัฒนาจากประเทศโลกตะวันตก ด้วยการตอกย้ำความเชื่อที่ว่าประเทศที่พัฒนา จะต้องเป็นประเทศที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ต้องมีระบบเศรษฐกิจในรูปแบบทุนนิยม มีความเป็นเมืองและประชาชนมีรายได้ที่ดี ในขณะที่ประเทศที่ด้อยพัฒนา คือ ประเทศที่ไม่มีสิ่งต่างๆ ดังกล่าวจากวาทกรรมแห่งความด้อยพัฒนาที่ประเทศโลกที่หนึ่ง ซึ่งยกย่องตัวเองว่าเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หยิบยกให้กับประเทศโลกที่สาม เป็นประเทศด้อยพัฒนา เราๆ ท่านๆ จึงมักได้ยินคำว่า ด้อยพัฒนา กำลังพัฒนา และพัฒนาแล้ว ซึ่งในความเป็นจริงถ้อยคำที่ประเทศโลกที่หนึ่ง หยิบยกขนานนามให้เป็นเพียงวาทกรรมที่ต้องการให้ประเทศโลกที่สาม ที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรหลงติดกับดักแห่งการพัฒนาต้องตกเป็นประเทศบริวารของประเทศโลกที่หนึ่ง ด้วยเหตุแห่งการติดกับดักแห่งการพัฒนาเพื่อให้หลุดพ้นจากคำว่า “ด้อยพัฒนา” ตามที่ประเทศตะวันตกหยิบยื่นให้ประเทศโลกที่สามจึงเร่งพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในประเทศต่าง ๆ ที่ได้รับแนวคิดการพัฒนาประเทศตามแนวคิดดังกล่าว ดังนั้นในปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา ประเทศไทยจึงได้มีการผลักดันให้เกิดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติขึ้น กระทั่งปัจจุบันประเทศไทยมีแผนพัฒนาแล้ว 11 ฉบับ ดังนี้

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2504-2509
2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2510-2514
3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2515-2519

4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520-2524
5. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529
6. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534
7. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539
8. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544
9. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549
10. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554
11. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559

เมื่อย้อนมองการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของไทยที่ผ่านมากกว่า 50 ปี จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2558) พบว่าประเทศไทยมีสถานการณ์เศรษฐกิจที่ประสบปัญหา “รวยกระจุก จนกระจาย” ในระดับที่สูง และสิ่งที่น่ากังวลใจสำหรับเศรษฐกิจไทย คือ เศรษฐกิจของประเทศกำลังติดอยู่ในกับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) จากการจัดกลุ่มประเทศตามระดับรายได้ของธนาคารโลก ในปี ค.ศ. 1987 ประเทศไทยจึงเป็นประเทศ Middle Income นับแต่นั้น ซึ่งลักษณะของประเทศที่ติดอยู่ใน Middle Income Trap จะมีลักษณะสำคัญได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (gross domestic product: GDP) หมายถึง มูลค่าตลาดของสินค้าและบริการ และการลงทุนที่ชะลอตัว โดยเฉพาะการลงทุนที่ไม่เพียงพอต่อการ “take off” ของระบบเศรษฐกิจ 2) การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมีองค์ความรู้อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาสินค้าและบริการให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นเพื่อ “Move up the value chain” ได้เท่าที่ควร (ศุภโชค ถาวรไกรวงศ์: ออนไลน์)

ในขณะเดียวกันจากผลการจัดอันดับเมื่อพิจารณาขีดความสามารถในการแข่งขันโดยรวมของประเทศในเอเชีย พบว่า ในปี พ.ศ. 2557 ประเทศในเอเชียที่มีอันดับขีดความสามารถด้านการแข่งขันเรียงจากสูงไปต่ำ ได้แก่ สิงคโปร์ ฮองกง มาเลเซีย ไต้หวัน ญี่ปุ่น จีน เกาหลี ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ โดย ประเทศไทย มีอันดับขีดความสามารถด้านการแข่งขัน ที่ 29 จาก 60 ประเทศ ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 29 และ สิงคโปร์อยู่ในอันดับที่ 3 จากทั้งหมด 60 ประเทศ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 (ญาดา มุกดาพิทักษ์, 2557)

ตารางที่ 1-1 อันดับขีดความสามารถด้านการแข่งขันของประเทศในเอเชียในปี พ.ศ. 2553 2554 2555 2556 และ 2557

อันดับขีดความสามารถด้านการแข่งขันของประเทศ	พ.ศ.				
	2553	2554	2555	2556	2557
1. สิงคโปร์	1	3	4	5	3
2. ฮองกง	2	1	1	3	4
3. มาเลเซีย	10	16	14	15	12
4. ไต้หวัน	8	6	7	11	13
5. ญี่ปุ่น	27	26	27	24	21
6. จีน	18	19	23	21	23

อันดับขีดความสามารถด้าน การแข่งขันของประเทศ	พ.ศ.				
	2553	2554	2555	2556	2557
7. เกาหลี	23	22	22	22	26
8. ไทย	26	27	30	27	29
9. อินโดนีเซีย	35	37	42	39	37
10. ฟิลิปปินส์	39	41	43	38	42
11. อินเดีย	31	32	35	40	44
จำนวนประเทศทั้งหมดที่จัดอันดับ	58	59	59	60	60

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมแห่งชาติ, 2557

ทั้งนี้ความสามารถในการแข่งขันจะเกิดขึ้นได้จากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการคิดค้นนวัตกรรม และแนวความคิดใหม่ เช่น เทคโนโลยี การเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต รวมทั้ง การพัฒนาและปลูกฝังแนวคิดการพัฒนาขีดความสามารถทางเศรษฐกิจในระดับธุรกิจ และการปฏิรูปองค์กรให้สอดคล้องกับการเพิ่มผลิตภาพและขีดความสามารถด้านการแข่งขันในภาพรวมของประเทศ จากสถานการณ์ดังกล่าวรัฐบาลได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ พ.ศ. 2556 – 2561 ในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง การลดความเหลื่อมล้ำที่เน้นการพัฒนาอย่างทั่วถึงเป็นธรรม อย่างไรก็ตาม การที่ประเทศไทยถูกจัดให้อยู่ในประเทศที่มีรายได้ปานกลางมีสาเหตุมาจากหลายประการ ได้แก่ 1) ทรัพยากรมนุษย์ขาดฐานความรู้ 2) ทรัพยากรธรรมชาติกำลังลดน้อย 3) รายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต 4) ขาดการพัฒนาด้านนวัตกรรม 5) ขาดแคลนกำลังแรงงานที่มีทักษะ 6) ระบบการศึกษา / การฝึกอบรมขาดความต่อเนื่อง 7) งบประมาณด้านการวิจัย / งานวิจัยขาดการนำไปใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง 8) แรงงานต่างด้าวแทรกแทรกทุกพื้นที่ 9) กระแสการแข่งขันและกระบวนการโลกาภิวัตน์ 10) ปล่อยให้เทคโนโลยีลึกลับชีวิตมากกว่าการใช้เทคโนโลยีพัฒนาคุณภาพชีวิต

นอกจากนี้ สมชัย จิตสุชน (2557: 1-2) ได้กล่าวถึง สาเหตุที่ของประเทศไทยติดกับดักประเทศรายได้ปานกลางเป็นปรากฏการณ์ที่ประเทศหนึ่ง ๆ สามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นประเทศที่มีระดับรายได้ปานกลางแล้ว แต่ไม่สามารถพัฒนาต่อจนเป็นประเทศที่มีรายได้สูง เนื่องจาก การพัฒนาประเทศแบบเดิมไม่เกิดสัมฤทธิ์ผล ทำให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจลดลงมากและค่อนข้างถาวร ทั้งนี้เป็นเพราะการพัฒนาเศรษฐกิจโดยไม่ได้พัฒนา "ฐานความรู้" ทำให้เกิดภาคธุรกิจอุตสาหกรรม ที่เน้นแต่การนำเข้าเทคโนโลยี ไม่มีการส่งเสริมให้เกิดการศึกษาวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมภายในประเทศ ซึ่งต่างกับประเทศที่สามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากประเทศยากจนไปสู่ประเทศร่ำรวย เช่น สหรัฐอเมริกา และประเทศที่กำลังยกระดับเป็นประเทศพัฒนาแล้ว อย่างเช่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน เป็นต้น กับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) เป็นปัญหาสำคัญที่ประเทศกำลังพัฒนาทุกประเทศต้องเผชิญ แม้หลายประเทศจะสามารถพัฒนาเศรษฐกิจจนทำให้ประเทศและประชาชนอยู่ดีกินดีได้ระดับหนึ่ง แต่ก็ยังไม่สามารถนำพาประเทศไปสู่ประเทศที่มีรายได้ระดับสูงได้ (ตามนิยามของธนาคารโลก กำหนดด้วยการมีรายได้ต่อหัวสูงกว่า 12,746 ดอลลาร์สหรัฐ

ต่อปี) ปัจจุบันไทยมีรายได้ต่างหัว 5,780 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี ซึ่งอยู่ในประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ซึ่งการก้าวข้ามไปเป็นประเทศที่มีรายได้สูงได้นั้นคงต้องใช้เวลายาวนาน

อย่างไรก็ตามจากการศึกษา พบว่า แนวทางในการแก้ไขประเทศให้หลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง มีแนวทางที่สำคัญ ได้แก่ การเพิ่มมูลค่า (Value Creation) สร้างความมีเอกลักษณ์ในด้านความชำนาญ ทักษะ ความมีฝีมือ ศิลปะในการให้บริการ และส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคบริการ เช่น บริการด้านสุขภาพ ในขณะที่เอ็ดเวิร์ด เดอ โมโน นักคิดด้านกลยุทธ์สร้างสรรค์ชาวอังกฤษ กล่าวไว้ว่า “ธุรกิจที่มุ่งเน้นการแข่งขัน จะตายในที่สุด ธุรกิจที่มุ่งเน้นการสร้างคุณค่าจะเติบโต” ดังนั้นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง จึงควรปรับกลยุทธ์เศรษฐกิจสู่เศรษฐกิจแบบสร้างสรรคมูลค่า (Value Creation Economy) โดยการนำ “ศาสตร์และศิลป์” มาสร้างสรรคผลเศรษฐกิจในการผลิตสินค้าและบริการจะเป็นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศให้กลายเป็นประเทศที่มีรายได้สูงได้ (วรพล โสคติยานุรักษ์, 2557 ฉบับ 24 เม.ย. กรุงเทพธุรกิจ.) ขณะเดียวกันธงชัย ชิวปรีชา (2558 : ออนไลน์) ได้เสนอมุมมองในการนำพาประเทศหลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง สิ่งสำคัญ คือ การพัฒนาฐานความรู้ด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มทางปัญญาสร้างนักคิด นักวิจัย การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการนำพาประเทศไทยออกจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง โดยเฉพาะด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การยกระดับความรู้ให้เยาวชน ซึ่งจะเป็นกำลังแรงงานในอนาคตเป็นนักคิด นักวิจัย ระดับสากล สามารถคิดค้น และพัฒนาเทคโนโลยีทันสมัยด้วยตนเอง สามารถผลิตสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มทางปัญญาได้เอง จึงจะนำพาประเทศไทยให้สามารถยกระดับคู่ประเทศรายได้สูงได้ เนื่องจาก เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มได้อย่างรอบด้าน การศึกษาต้องช่วยให้เยาวชนไทยสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางปัญญาได้

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ประมาณการแนวโน้มกำลังแรงงานปี 2558 โดยใช้สมการของโอกูน (Okun's Equation) ผลการประมาณการพบว่าในปี 2558 ประเทศไทยมีกำลังแรงงานประมาณ 38.7 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 1.3 แสนคน คิดเป็นร้อยละ 0.3 กำลังแรงงานไทย จึงจัดเป็นทุนมนุษย์ (Human capital) ในกระบวนการผลิต โดย พอร์ตเตอร์ให้ข้อสังเกตถึงความสำคัญของระบบการศึกษา ที่ต้องจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม รวมทั้งการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมและการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ควบคู่ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) และประสิทธิภาพการบริหารจัดการของระบบราชการไทยอีกด้วย ดังนั้น เมื่อภาคเอกชนสูญเสียความสามารถด้านการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ทั้งที่เกิดจากการจัดสรรทรัพยากรจากภาครัฐ การกำหนดแนวทางพัฒนาผลิตภาพของธุรกิจ จากการเป็นผู้บริโภคเทคโนโลยีการผลิตมากกว่าเป็นผู้วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี รวมทั้ง สมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของกำลังแรงงานไทยที่ยังไม่ทันการเปลี่ยนแปลงของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงส่งผลให้ตัวชี้วัดอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยในระยะปานกลางจนถึงระยะยาว ตั้งแต่ พ.ศ. 2540 ลดลง มากกว่าร้อยละ 2 (สมชัย จิตสุชน, 2557: 1) ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยมีโอกาสที่จะอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap หรือ MIT) จนถึง พ.ศ. 2577 โดยประมาณ

นอกจากนี้ สัดส่วนการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมยังมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ผลการประมาณการอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบทบต้นของประเทศไทย (Compound Rate Growth) มีค่าประมาณร้อยละ 4-5 ต่อปี จากข้อมูลตัวชี้วัดดังกล่าว จึงประมาณการได้ว่าประเทศไทยต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่า 20 ปี จึงสามารถออกจากกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทั้งนี้ยังอาจมีปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในและนอกประเทศ ที่ทำให้เกิดผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ เช่น วิกฤติเศรษฐกิจโลก ปัญหาสังคมผู้สูงอายุ ปัญหาทางการเมืองและการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 (นณริฎ พิศลยบุตร, 2557)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว จึงจำเป็นที่อย่างยิ่งในศึกษากระบวนการนำพาประเทศไทยหลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และเป็นประเทศที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับที่สูง ดังนั้นเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ให้เป็นประเทศที่มีรายได้สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา “ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง” การวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ได้กำลังแรงงานที่มีสมรรถนะทั้งด้านการศึกษา การปฏิบัติงาน การดำเนินชีวิต ตรงต่อความต้องการของตลาดแรงงาน อีกทั้งสถาบันการศึกษา รัฐบาล หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง มีวัตถุประสงค์เฉพาะ 2 ประการ ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์ สภาพปัญหา ปัจจัยเงื่อนไข และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ เพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง
2. เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน เพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

ขอบเขตของการวิจัย

สำหรับการศึกษาวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตและวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตเชิงเนื้อหา

1.1 ข้อมูลพื้นฐานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ประเทศ โดยศึกษาแนวคิดด้านการพัฒนาประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การพัฒนาแรงงาน และแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และประเทศที่ก้าวข้ามการพัฒนาประเทศไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง

1.3 กรอบเนื้อหาสำหรับการพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำพาประเทศออกจากกับดักกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง จำแนกเป็น 5 ด้านดังนี้

- 1.3.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบาย
- 1.3.2 การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ
- 1.3.3 การพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการ
- 1.3.4 ระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ
- 1.3.5 การพัฒนากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1 การวิจัยด้วยการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เอกสารวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ การพัฒนากำลังแรงงาน ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทุกภาคส่วน

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการเศรษฐกิจ การพัฒนาการศึกษา การพัฒนาเด็กและเยาวชน การพัฒนากำลังแรงงาน ผู้ประกอบการธุรกิจ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศ และกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การพัฒนากำลังแรงงาน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ จากแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น

ระยะที่ 1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อวิเคราะห์ สภาพปัญหา ปัจจัยเงื่อนไข และยุทธศาสตร์เพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางใช้วิธีการวิจัยเอกสาร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสาร โดยใช้แบบสังเคราะห์เอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบ และวิเคราะห์ กรอบเนื้อหายุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานสำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำเสนอยุทธศาสตร์ กลไก มาตรการ และตัวชี้วัดการพัฒนายุทธศาสตร์

ระยะที่ 2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน เพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

วิธีการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 เป็นขั้นตอนของการนำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาประกอบการวิเคราะห์ กรอบเนื้อหาของยุทธศาสตร์ ทั้ง 5 ด้าน โดยมีจุดประสงค์หลัก คือ วางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ มาตรการ กลไก และตัวชี้วัดการขับเคลื่อนความสำเร็จของยุทธศาสตร์ สำหรับการศึกษาวิจัยในระยะนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

2.1 ผู้วิจัยนำกรอบเนื้อหายุทธศาสตร์จากระยะที่ 1 มาสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลร่างยุทธศาสตร์

2.2 สรุปและนำเสนอยุทธศาสตร์จากการสังเคราะห์เอกสาร ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำพาประเทศไทยออกจากกับดักรัฐที่มีรายได้ปานกลาง ในรูปแบบของรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ยุทธศาสตร์และการพัฒนาเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักรัฐที่มีรายได้ปานกลาง
2. เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ และการพัฒนากำลังแรงงานของรัฐบาลและหน่วยงานรัฐ เพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักรัฐที่มีรายได้ปานกลาง
3. รัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐใช้เป็นแนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ เพื่อส่งเสริมขีดความสามารถด้านการแข่งขันของประเทศ
4. ภาคเอกชน สามารถใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดทิศทางของธุรกิจ ที่เน้นด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการพัฒนาบุคลากร
5. สถาบันอุดมศึกษา สามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์และดำเนินการตามพันธกิจหลักทั้ง 4 ประการ ทั้งการจัดการศึกษา การวิจัย การบริการทางวิชาการและการทำนุบำรุงวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศไทยสู่ประเทศพัฒนาที่มีรายได้สูง

คำจำกัดความ

ยุทธศาสตร์ หมายถึง แนวทางที่จะนำเอาพลังอำนาจของประเทศมาใช้ในการพัฒนาประเทศ/สังคม/องค์กร/หน่วยงาน ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีการกำหนดกลยุทธ์การขับเคลื่อนความสำเร็จของยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์พัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำประเทศออกจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

หมายถึง แนวทางการวางแผนและการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนา กำลังแรงงานในสมรรถนะด้านทักษะการปฏิบัติงาน ทักษะความรู้ความสามารถ ทักษะการดำเนินชีวิต ที่ได้จากแนวคิด การพัฒนาเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง วิฤตและโอกาสของกำลังแรงงาน ตลอดจนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านเศรษฐศาสตร์ โดยกำหนดกรอบในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย การพัฒนากำลังแรงงานไทย

		ปัจจัยสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ และการพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการ
ประเทศที่มีรายได้ปานกลาง	หมายถึง	กลุ่มประเทศที่ถูกจัดอันดับรายได้ประชาชาติตามเกณฑ์ของธนาคารโลก โดยประเทศที่มีรายได้ปานกลางจะมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวราว 5,780 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี
ก้นดักประเทศรายได้ปานกลาง	หมายถึง	ปรากฏการณ์ที่ประเทศหนึ่ง ๆ สามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นประเทศที่มีระดับรายได้ปานกลาง แต่กลับไม่สามารถพัฒนาต่อจนเป็นประเทศพัฒนาแล้วที่มีรายได้สูง เนื่องจากแนวทางการพัฒนาประเทศแบบเดิมไม่เกิดสัมฤทธิ์ผล ตัวชี้วัดของปรากฏการณ์นี้ ได้แก่ การลดลงอย่างมากของอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจและเป็นการลดลงอย่างค่อนข้างถาวร (สมชัย จิตสุชน, 2557: 1-2)
กำลังแรงงาน	หมายถึง	ประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ทั้งที่มีงานทำ และไม่มีการทำงาน และพร้อมที่จะทำงาน เป็นประชากรที่ทำงานเชิงเศรษฐกิจ (Economically active population)

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาค้นคว้า นโยบาย แนวทางหรือยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการออกจากกับดักกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง แบ่งเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบาย การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ การพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการ ระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการพัฒนากำลังแรงงาน เพื่อนำมาสรุปเป็นร่างยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทย เพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ผู้วิจัยศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคม
 - 1.1 กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
 - 1.2 ปัจจัยการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคม
 - 1.3 วิเคราะห์แนวโน้มการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคม
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศรายได้ปานกลาง
 - 2.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทย
 - 2.2 แนวทางการพัฒนาประเทศไทยให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง
 - 2.3 กระบวนการก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง
3. ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ประกอบด้วย
 - 3.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบาย
 - 3.2 การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ
 - 3.3 การพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการ
 - 3.4 ระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ
 - 3.5 การพัฒนากำลังแรงงาน
4. กรอบเนื้อหาประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

แนวคิดการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคม

การพัฒนาประเทศที่ผ่านมามุ่งเน้นพัฒนาประเทศ โดยมุ่งเน้นการเจริญเติบโตทางธุรกิจทุนนิยม ผลของการพัฒนานำมาซึ่งปัญหาต่างๆ เช่น การเสื่อมสลายทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลง ความยากจน ความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจน สิ่งต่างๆ เหล่านี้เกิดขึ้นมาพร้อม

กับคำว่า "การพัฒนา" นับแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ประเทศต่างๆ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศ ตามแบบอย่างชาวตะวันตกที่พยายามแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาประเทศตามแนวคิดของตะวันตก จะช่วยนำพาประเทศให้เจริญก้าวหน้า หลุดพ้นจากความยากจน การจุดประกายการหลุดพ้นจากประเทศยากจน ส่งผลให้ผู้นำของประเทศโลกที่สามเดินทางเข้าสู่กับดักทางระบบเศรษฐกิจ

คำว่า "การพัฒนา" คำๆนี้ คนไทยเริ่มรู้จักเมื่อต้นพุทธศตวรรษที่ 25 นับแต่ประเทศไทยประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 – 2509) โดยมุ่งหวังให้ประเทศไทยเป็นประเทศอุตสาหกรรม หรือที่เรียกว่า "นิคส์" (Newly Industrializing Country) ผลจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำให้ประเทศมีความทันสมัย ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง สังคม การขยายตัวทางเศรษฐกิจ ในขณะที่เดียวกันกลายเป็นจุดเริ่มต้นของการสูญเสียความเป็นเสรีภาพทางการตลาด การค้า แนวคิดการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งเน้น "การขยายตัวทางเศรษฐกิจ" (Economic Growth) สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมหลังจากนำแนวคิดการพัฒนาโดยเน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้นักวิชาการ นักเศรษฐศาสตร์ ต่างหันหลังกลับมาทบทวนกับคำว่า "การพัฒนา" ตามแนวคิดการทำให้ประเทศทันสมัยอีกครั้ง

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า "การพัฒนา" พบว่า หมายถึง การวางแผนการดำเนินการต่าง ๆ ให้เกิดความเจริญหรือให้ดีขึ้น ตามวัตถุประสงค์เป็นการเปลี่ยนแปลงจากสภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจอย่างมีระบบโดยมีลักษณะ เช่น การเปลี่ยนแปลง การเจริญเติบโต ความก้าวหน้า วิวัฒนาการ การปฏิรูป การปฏิวัติ และการทำให้ทันสมัย เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ คำว่าการพัฒนาจึงถูกนำมาใช้กับวิธีการต่าง ๆ มากมาย เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาการเมือง การพัฒนาการศึกษา และการพัฒนาสังคม เป็นต้น ซึ่งเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนา คือ ความเจริญก้าวหน้าหรือการมีชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิมที่เป็นอยู่

อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีการทบทวนคำว่าพัฒนา แต่ด้วยปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ประกอบกับการตอกย้ำให้เข้าใจว่าประเทศที่ยึดหลัก "ประเพณีนิยม" ไม่สามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้ ประกอบกับการแพร่ขยายเพื่อล่าอาณานิคม และภายใต้บรรยากาศของ "สงครามเย็น" มีการต่อสู้ของประเทศอภิมหาอำนาจ ซึ่งนำโดยสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต ฝ่ายหนึ่งเสนออุดมการณ์ "ทุนนิยม" โดยยึดหลักการ "ตลาดเสรี" (Free Market) ในขณะที่อีกฝ่ายเน้น "สังคมนิยม" เป็นกลไกในการพัฒนาประเทศให้หลุดพ้นจากความยากจนเข้าสู่ "ความเจริญ" ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญคือ ต้องพัฒนาประเทศให้เป็นแบบตะวันตก โดยเฉพาะอเมริกัน ดังนั้นนับแต่ปี 1950 เป็นต้นมา ยุทธศาสตร์การพัฒนา จึงหมายถึงการสร้างความสำเร็จเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth)

ระยะเวลาแห่งการพัฒนาโดยเน้นการสร้างความสำเร็จเติบโตทางเศรษฐกิจผ่านไปกว่า 50 ปี การพัฒนาที่เน้นเฉพาะเศรษฐกิจมิได้ให้ผลต่อความผาสุกของประชาชนอย่างแท้จริง ในทางตรงกันข้าม ยิ่งพัฒนาประเทศที่พัฒนาแล้วร่ำรวยมากขึ้น ประเทศที่ยากจนยังคงยากจนเป็นหนี้สินประเทศมหาอำนาจเพิ่มมากขึ้น และเกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มมากขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในยุคต่อมาเป็นผลมาจากการมองเห็นข้อบกพร่องของแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในยุคแรก ประกอบกับเกิดเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ทั้งการเกิดวิกฤตน้ำมัน การเปิดประเทศของจีน การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในยุคที่ 2 จึงเน้นไปที่ การเมืองมากกว่าด้านเศรษฐกิจ แต่ก็ไม่ได้หมายถึงการยุติหรือการขจัดความคิดในยุคแรกๆ ที่เน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจออกไปได้ วิธีการของการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคมจึง ไม่ได้แตกต่างไปจากการพัฒนาในยุคแรกมากนัก สำหรับประเทศไทยตลอดระยะเวลาของการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม พบว่า ผลจากการพัฒนาประเทศที่เน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงมิติ เดียวตามแบบอย่างประเทศที่เรียกตัวเองว่า “ประเทศที่พัฒนาแล้ว” ประสบปัญหาที่สำคัญได้แก่

1. ความสุขของคนไทยลดลง เนื่องจากการให้ความสำคัญกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยละเลยมิติการพัฒนาที่เกี่ยวกับความสุขของมนุษย์

2. การให้ความสำคัญกับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการทำให้เกิด ช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคม ระหว่างเมืองและชนบทมากขึ้น ชาวชนบทอพยพสู่เมืองมากขึ้น รัฐไม่ สามารถรองรับการขยายตัวของความเป็นเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. สถาบันทางสังคมที่ทำหน้าที่ในการอบรม ชัดเกล้า สมาชิกในสังคมอ่อนแอไม่สามารถ ทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างสมบูรณ์

4. ระบบทุนนิยมเสรีส่งเสริมให้เกิดลัทธิบริโภคนิยมในสังคมไทย นำมาซึ่งปัญหาการขาด คุณธรรม จริยธรรมที่สูงขึ้น ในลักษณะที่ว่า “วัตถุนิยมก้าวหน้า คุณค่าความเป็นคนถอยหลัง”

5. การขยายตัวของอุตสาหกรรมที่เน้นแรงงานราคาถูกเป็นปัจจัยขัดขวางการพัฒนาขีด ความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ

6. การพัฒนาเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการโดยขาดการเพิ่มมูลค่าเพิ่มการผลิต ทำให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อการเกิดปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และภาวะแวดล้อม

ดังนั้นการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย นับแต่เริ่มใช้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เป็นต้นมา อาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาโดยมุ่งเน้น ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงด้านเดียวเป็นการพัฒนาที่ขาดความสมดุล และไม่ก่อให้เกิดการ พัฒนาที่ยั่งยืน (มานิตตา ชาญไทย, 2552 : 1-3)

1. กระบวนทัศน์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคม จากยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ ทำให้ มนุษย์หลงตัวเองทะเยอทะยาน แสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างไร้ขอบเขต ส่งผลให้มนุษย์สูญเสีย ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อตอบสนองความต้องการ ซึ่งยากนักที่จะฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับคืน มาได้ กระทั่งการเปลี่ยนผ่านของสังคมเข้าสู่ยุคการปฏิวัติอุตสาหกรรมเกิดทรัพยากรมนุษย์พันธุ์ใหม่ เรียกว่า “มนุษย์พันธุ์ทาส” ที่ดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความเร่งรีบ แข่งขัน เอารอดเอาเปรียบ เหน็ดเหนื่อยอ่อนล้าและสูญเสียอิสรภาพการดำเนินชีวิตตามแบบสุขนิยม วัตถุนิยม บริโภคนิยม ต่าง คนต่างวิ่งหนีเพื่อให้หลุดพ้นคำว่า “จน” แต่ต้องจำนนกับกลไกเศรษฐกิจกระตือรือร้นแต่คำว่า “หนี้” แทนคำว่า “จน”

เวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมผ่านไปไม่นานนัก ยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศเริ่มมาเยือนสังคมเกือบทุกชีวิต ทุกสังคม หลงยึดติดว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นยาวิเศษในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จนกระทั่งจมปลักกับสังคมแห่งการพัฒนายุคใหม่ที่เรียกว่า สังคมยุคไร้พรมแดน กระบวนทัศน์แห่งการพัฒนามีอาจล่อให้หยุดนิ่งได้ ช่วงเวลาแห่งการทลายสู่สังคมรูปแบบใหม่ ผลักดันให้เกิด “Ubiquitous Society สำหรับกระบวนทัศน์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยส่วนใหญ่ใช้ทฤษฎีเป็นฐานคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมประกอบด้วยทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามลำดับขั้น (The Stages of Economic Growth Theory) เจ้าของทฤษฎี คือ W.W.Rosbow เห็นว่า สังคมประเทศต่าง ๆ สามารถจัดระเบียบลำดับขั้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ 5 ลำดับ ดังต่อไปนี้

ขั้นแรก ระบบเศรษฐกิจสังคมแบบดั้งเดิม (The Traditional Society) เป็นลำดับที่ผลผลิตทางอุตสาหกรรมเป็นไปอย่างจำกัดเนื่องจากไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการทดลองทางวิทยาศาสตร์ได้ คนในสังคมยังคงยึดติดกับค่านิยมแบบโชคกลาง (Fatalistic) และการเมืองยังไม่มีศูนย์รวม

ขั้นที่สอง ระบบเศรษฐกิจเริ่มเข้าสู่เตรียมการพัฒนา (The preconditions for take-off) เป็นลำดับที่มีแนวคิดใหม่ๆ ที่สนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีการให้ความสำคัญกับการศึกษา มีนายทุนผู้ประกอบการและมีสถาบันที่ทำหน้าที่ระดมเงินทุน มีการลงทุนเกิดขึ้น โดยเฉพาะการลงทุนในการขนส่ง การสื่อสาร และวัตถุดิบที่มุ่งรองรับการขยายตัวทางการค้า อย่างไรก็ตามในขั้นที่สองนี้ ยังคงมีกลิ่นไอของโครงสร้างทางสังคมแบบดั้งเดิมที่มาผสมผสานกับเทคนิคการผลิตแบบใหม่ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจในขั้นตอนนี้เป็นลักษณะแบบผสม (9 Dual Society)

ขั้นที่สาม ระบบเศรษฐกิจเริ่มเข้าสู่กระบวนการพัฒนา (The take-off) เป็นขั้นตอนของการผลิตภาคเกษตรถูกทำให้เป็นการค้า (Commercialized) มีผลผลิตทางอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น อันเนื่องมาจากความต้องการสินค้าต่าง ๆ ในเมืองที่เพิ่มมากขึ้น และมีกลุ่มการเมืองที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนกลุ่มเศรษฐกิจใหม่ๆ และผลักดันให้เกิดความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ขั้นที่สี่ ระบบเศรษฐกิจเข้าสู่ภาวะการพัฒนา (The drive to maturity) เป็นลำดับที่ร้อยละ 10 ถึง 20 ของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภายในประเทศ เกิดจากการลงทุนพร้อมกับที่เศรษฐกิจของประเทศผูกติดกับระเบียบเศรษฐกิจภายในประเทศ เกิดจากการลงทุนพร้อมกับที่เศรษฐกิจของประเทศผูกติดกับระเบียบเศรษฐกิจโลกมากขึ้น และระดับการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นและไม่ได้เน้นหนักเพียงแต่อุตสาหกรรมหนักภายในประเทศ อุปทานการผลิตไม่ได้เกิดจากความจำเป็นแต่เป็นไปเพื่อการแสวงหากำไร จำนวนมหาศาลในการแข่งขันกับตลาดทุนนิยมของโลก

ขั้นที่ห้า ระบบเศรษฐกิจอุดมสมบูรณ์ (The mass consumption) เป็นสังคมภาคเศรษฐกิจของประเทศจะประกอบทั้งสินค้าและบริการควบคู่กันไป สังคมในระดับสุดท้ายเป็นระบบที่เศรษฐกิจเจริญเติบโต สามารถรองรับความต้องการของประชากรได้อย่างพอเพียงและมั่นคง (จักรี ไชยพิณิจ, 2558 : ออนไลน์ ; 725-751)

ซึ่งประเด็นสำคัญที่ทำให้ทฤษฎีดังกล่าวได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในการนำมาเป็นหลักคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพราะมีความชัดเจนในด้านความทันสมัย (Modernization)

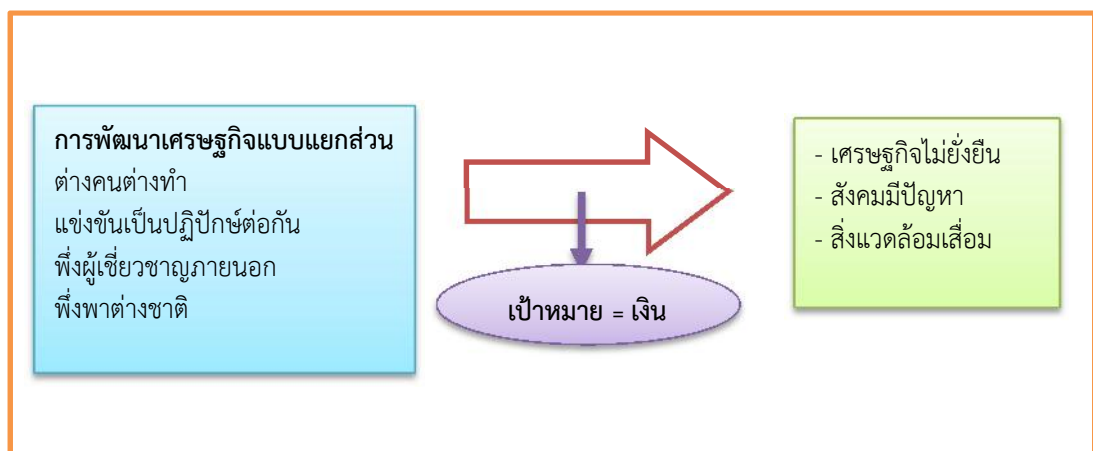
และ Routow อธิบายให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงตามลำดับขั้นนั้นมีลักษณะแบบ “วิวัฒนาการ” (Evolutionary) มากกว่า “การปฏิวัติ” (Revolutionary)

Denis Goulet ได้เสนอแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจว่า ควรมียอดประกอบพื้นฐานที่เป็นแนวทางในการพัฒนา 3 ประการ ประกอบด้วย

1. ความสามารถที่จะหาปัจจัยเป็นขั้นพื้นฐาน (Sustenance : The ability to meet basic needs) ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย สุขภาพอนามัยที่ดี มีความปลอดภัย เป็นต้น
2. การนับถือเกียรติภูมิหรือศักดิ์ศรีของตนเอง (Self – Esteem : to be a Person) หรือการมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
3. ความเป็นอิสระจากความเป็นทาสหรือความสามารถในการเลือก (Freedom from Servitude : To be able to Choose) คือไม่ตกอยู่ในภาวะจำยอมในการทำงานหรือการบริโภคและกิจกรรมอื่น ๆ

ผลจากการนำแนวคิดดังกล่าวสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมนำมาสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 – 2509) ต่อเนื่องจนผลจากการนำแนวคิดดังกล่าวสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมนำมาสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 – 2509) ต่อเนื่องจนกระทั่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) และปัจจุบันประเทศไทยเป็นช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) มีนักวิชาการจำนวนมากได้สรุปผลจากการพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ว่า การแก้ปัญหาโดยให้นำนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญดูปัญหา และแนะนำวิธีการแก้ปัญหาเศรษฐกิจไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เพราะการพัฒนาฯ ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยความรู้ทางวิชาการเพียงอย่างเดียว ต้องอาศัยการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน และภาคธุรกิจ ซึ่งทุกภาคส่วนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะทำให้การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมขณะความยากลำบากในการพัฒนาได้

ปัจจุบันจึงได้มีการปรับกระบวนทัศน์ (Paradigm shift) ซึ่งกระบวนทัศน์ใหม่นั้นเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งกระบวนทัศน์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 1 – ฉบับที่ 10 สรุปได้ดังแผนภาพที่ 2-1

แผนภาพที่ 2-1 กระบวนทัศน์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

การปรับเปลี่ยนวิธีการคิดใหม่ โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาตามแนวทางแบบองค์รวม (Holistic) ซึ่งแนวคิดนี้คือ “การพัฒนาคนโดยคนและเพื่อคน” (Development of people , by people and for people) หมายถึง การพัฒนาที่มุ่งเน้นไปที่ตัวตน อย่างรอบด้านทั้งทางกายจิตใจและสติปัญญา โดยการพัฒนาคนให้มีความสำเร็จภายใต้การพัฒนาาระบบโครงสร้างเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ดังนั้นในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จึงมีแนวคิดหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเชิงพลวัตด้วย การพัฒนาบนพื้นฐานแห่งความยั่งยืน เชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนา คน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการเมือง โดยมีการวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” และใช้ “หลักพอประมาณ” ให้เกิดความสมดุลระหว่างวัตถุนิยมและจิตใจของมนุษย์ให้มีความสมดุลระหว่าง ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง กับความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก นอกจากนี้ความสมดุลระหว่างความสามารถของตนเองแล้ว จำเป็นต้องสร้างความสมดุลระหว่างชนบทและสังคมเมือง โดยมีการสร้างระบบ “ภูมิคุ้มกันทางสังคม” เพื่อเตรียมความพร้อมในการเท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งกระบวนการทัศน์ดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัย “ความรู้” ในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยกิจกรรมและสำนึกใน “คุณธรรม” จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนการดำเนินชีวิตอย่างเพียรพยายาม ถึงจะเป็นภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไป

2. ปัจจัยการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคม

การพัฒนาเศรษฐกิจ หมายถึง การเพิ่มขึ้นของผลผลิต ปัจจัยการผลิตทั้งด้านปริมาณและคุณภาพในด้านการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม ค่านิยมทางสังคม โครงสร้างการเมืองไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาดังนี้

2.1 ทรัพยากรธรรมชาติ (Land or Natural Resources) เป็นสสารที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งครอบคลุมทุกอย่างทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตที่อยู่ในดิน น้ำ และอากาศ ประเทศใดที่มีทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์ และบริหารจัดการอย่างดีแล้วย่อมนำมาซึ่งจุดแข็งแห่งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้คนในประเทศนั้นๆ มีโอกาสยกระดับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป็นปัจจัยที่ทำให้รายได้ของประเทศสูงขึ้นตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรม สาธารณูปโภคได้ดียิ่งขึ้น

2.2 แรงงาน (Labor) เป็นปัจจัยสำคัญทางเศรษฐกิจที่สำคัญต่อการผลิตและกระบวนการพัฒนาและปริมาณแรงงาน ชั่วโมงการทำงาน และความตั้งใจในการทำงาน ตลอดจนความสามารถและประสิทธิภาพของแรงงาน จะเป็นตัวกำหนดผลผลิตและการพัฒนาในประเทศกำลังพัฒนาเป็นประเทศที่มีกำลังแรงงานจำนวนมาก อย่างไรก็ตามในด้านของการพัฒนาเศรษฐกิจนั้น หากเกิดการขยายตัวของประชากรที่ไม่สมดุลจะเป็นอุปสรรคต่อการยกระดับรายได้ และทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างยากลำบาก อีกทั้งหากแรงงานนั้นมีแต่ปริมาณแต่ขาดทักษะจะนำมาซึ่งปัญหาด้านประสิทธิภาพ (Productivity) การทำงานต่ำกว่าระดับความรู้ความสามารถ (Underemployment) การว่างงาน (Unemployment) เหล่านี้ นับว่าเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

2.3 ทุน (Capital) ทุนทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 3 ทุน กลุ่มหลักดังนี้

ทุนทางกายภาพ (Physical Capital) เป็นสินทรัพย์ที่มีตัวตนและสามารถใช้ในการสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจทำให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ ได้แก่ เครื่องมือเครื่องจักร สิ่งปลูกสร้าง และซอฟต์แวร์ ซึ่งใช้ในการผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

ทุนหรือสินทรัพย์ทางการเงิน (Financial capital/assets) เงินทุนทำหน้าที่เชื่อมโยงการออมและการลงทุน โดยประชาชนภาคธุรกิจและรัฐบาล ซึ่งการจัดสรรการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสมจะช่วยสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะการลงทุนและเงินทุนเป็นกลไกและเครื่องมือทางเศรษฐกิจ หากมีการบริหารจัดการที่เหมาะสม ทั้งนี้สินทรัพย์ทางการเงินประกอบด้วย เงินสด เงินฝาก เงินสะสมประกันชีวิตหลักทรัพย์ สินเชื่อทางการค้าและอื่นๆ

ทุนที่ไม่สามารถจับต้องได้ แต่สามารถอ้างสิทธิประโยชน์ได้ในอนาคต (Intangible Capital) แหล่งที่มาของทุนประเภทนี้มีแนวโน้มสำคัญมากในยุคของสังคมเปลี่ยนผ่านสู่ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ เพราะทุนประเภทนี้จะเข้ามาทดแทนปัจจัยการผลิตในรูปที่ดิน พลังงาน หรือวัตถุดิบ ทั้งนี้ทุนประเภทนี้ประกอบด้วย

- 1) ความรู้/ภูมิปัญญา (Knowledge and wisdom)
- 2) วัฒนธรรม (Culture)
- 3) ทักษะและศักยภาพของมนุษย์ (Skills)
- 4) การบริหารจัดการที่ดี (Good Governance)
- 5) กลุ่มวัฒนธรรมที่สามารถวัดเป็นมูลค่าเป็นตัวเงิน เช่น สิทธิบัตร (patents) ลิขสิทธิ์ (copyright) เครื่องหมายการค้า (Trade mark) ยี่ห้อ (Brand) สิทธิทางการค้า (Franchise)

6) เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) การเพิ่มผลผลิต การผลิตและกระบวนการพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้าจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศหลักๆ ที่นำมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ โทรคมนาคม เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ทั้งฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ฐานข้อมูล เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น ดาวเทียม ปัญญาประดิษฐ์ อุปกรณ์สำนักงาน เป็นต้น เทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ ได้แก่

- 1) ส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็ว
- 2) อำนวยความสะดวกในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้ได้รับความสะดวกสบาย และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม
- 3) สามารถส่งเสริมให้มีทางเลือกในการดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มขึ้น เช่น E-Commerce, E-Marketing เป็นต้น
- 4) ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมบริการและนวัตกรรมรูปแบบใหม่ๆ
- 5) นำมาซึ่งการปรับปรุงกระบวนการผลิต การเพิ่มอัตรารายได้

2.4 การค้าระหว่างประเทศ

การค้าระหว่างประเทศ มีบทบาทให้การช่วยเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศดังต่อไปนี้

- 1) ตลาดในต่างประเทศมีขอบเขตกว้างขวาง อำนาจซื้อสูง
- 2) ทำให้ได้รับเงินตราต่างประเทศเพื่อนำเข้าสินค้าอื่น ๆ
- 3) ช่วเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจและขยายการผลิตสินค้าที่เกี่ยวกับนวัตกรรมและบริการ

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน ในสภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลกที่เชื่อมโยงกันในลักษณะโลกไร้พรมแดน จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยในการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งในด้านของทรัพยากรธรรมชาติ แรงงาน ทู่นทั้งด้านกายภาพ ทู่นทางปัญญา ทู่นการเงิน เทคโนโลยี และทู่นการค้าระหว่างประเทศ ในการนี้หากมีการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรม ค่านิยม และประวัติศาสตร์แห่งความเป็นไทย ด้วยหลักการบริหารจัดการเศรษฐกิจแบบไทย ภายใต้หลักคิดสากลจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการนำพาประเทศก้าวสู่ประเทศที่มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจได้

3. แนวโน้มการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2556 : หน้า 4-9) ได้สรุปแนวโน้มสถานการณ์ทางสังคมที่มีความเสี่ยงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ดังนี้

3.1 ความผันผวนทางเศรษฐกิจภายใต้ระบบโลกาภิวัตน์

การขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศไทยในระยะเวลา 20 ปีมีแนวโน้มชลอตัวลงของอัตราการจ้างงาน ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการลงทุน อีกทั้งเศรษฐกิจไทยมีระดับการพึ่งพิงด้านการส่งออกและการผลิตที่ขับเคลื่อนโดยการผลิตรายการค้า ด้วยเทคโนโลยีที่มีความเข้มข้น ในขณะเดียวกันภาคการเกษตรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยมีปัจจัยเสี่ยงทางเศรษฐกิจเกิดจาก 1) การชะลอตัวทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการชะลอตัวของการลงทุน 2) ความไม่สมดุลที่เกิดจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจซึ่งมีแนวโน้มพึ่งพิงต่างประเทศมากขึ้นในทุกด้าน 3) ความไม่สมดุลของผลวิวัฒนาการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่อาจก่อให้เกิดความแตกต่างทางด้านรายได้

3.2 การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

ภายในปี 2558 ประเทศสมาชิกอาเซียนรวม 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย พม่า มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม ลาว กัมพูชา และบรูไน จะรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเมือง ด้านสังคมและวัฒนธรรมและด้านเศรษฐกิจ โดยเป้าหมาย คือ การเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานที่มีฝีมืออย่างเสรี ต่อจากนั้นอาเซียนจะขยายไปถึงประเทศจีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และอาเซียนจะรวมออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดีย อย่างไรก็ตาม การก้าวสู่ประชาคมอาเซียนมีทั้งข้อดีและข้อเสีย

3.3 การก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ

ในอนาคตอันใกล้ ประชากรสูงอายุในประเทศไทยขยายตัวร้อยละ 37 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราที่สูง ทั้งนี้ประเทศไทยมีประชากรสูงอายุน้อยละ 9.6 นับว่าประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยในขั้นต้นซึ่งประมาณการว่าสัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 19.1 ในปี พ.ศ. 2568 และร้อยละ 26.4 ในปี

พ.ศ. 2593 ในขณะที่ผู้สูงอายุเพิ่มจำนวนขึ้น เด็กและคนวัยแรงงานมีจำนวนลดลง สัดส่วนกำลังแรงงาน (อายุ 15 – 59 ปี) ของประชากรทั้งหมดจะลดลงจากร้อยละ 67.6 ในปี พ.ศ. 2553 เป็นร้อยละ 65.9 และ 61.5 ปี พ.ศ. 2563 และ พ.ศ. 2573 ตามลำดับ ทั้งนี้อัตราผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.9 เป็นร้อยละ 17.5 และ 25.1 ผู้สูงอายุไทยมีความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ เพราะไม่มีหลักประกันรายได้และมีรายได้ไม่พอเลี้ยงชีพ และมีสัดส่วนที่เป็นผู้สูงอายุที่มีความยากจนมากกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้

3.4 ความไม่แน่นอนทางการเมือง

ช่วงเวลาของการบริหารจัดการประเทศที่ผ่านมา ประเทศมีความไม่แน่นอนทางการเมือง มีปัญหาความขัดแย้งอย่างรุนแรง ได้แก่ 1) ความขัดแย้งทางการเมือง นำไปสู่การรัฐประหาร การยุบพรรคการเมืองตลอดสถานการณ์จลาจลในปี พ.ศ. 2553 ทำให้ประชาชนเสียชีวิตและนำไปสู่การฝึกฝายของคนในสังคม และสถานภาพทางเศรษฐกิจ 2) ความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีประเด็นขัดแย้งมากจากการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ความขัดแย้งดังกล่าวยังไม่มีการยุติลงง่าย ๆ

3.5 การเปลี่ยนแปลงทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้าประเทศไทยและสังคมโลก ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมาก มีแนวโน้มเกิดวิกฤติเพิ่มมากขึ้น จากจำนวนประชากรที่มีอัตราเพิ่มขึ้น ในขณะที่ป่าไม้ อาหารและทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลงจากการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่ไม่มีที่สิ้นสุด ตลอดจนการจัดการบริหารจัดการที่เรื่องขยะมลพิษพลังงานซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่การพัฒนาเศรษฐกิจ จำเป็นต้องพึ่งพาและส่วนใหญ่เป็นพลังงานที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศร้อยละ 50 ของการจัดหาพลังงานทั้งหมด เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

3.6 ภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ภาวะการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศที่เกิดจากความต้องการของมนุษย์ทั้งการใช้พลังงาน การตัดไม้ทำลายป่า ทำให้เกิดภาวะโลกร้อนสูงขึ้นเฉลี่ย 0.2 องศาเซลเซียสต่อทศวรรษ สิ่งตามมาคือ สภาพอากาศแปรปรวน การเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อดำเนินชีวิตของมนุษย์ ภัยธรรมชาติเกิดขึ้นมากมายในหลายประเทศ ส่งผลเสียหายต่อเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของมนุษย์ทั่วโลก ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน กำลังเผชิญกับปัญหาภาวะโลกร้อน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเฉกเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลก ภาวะการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศจนเกิดเป็นภาวะโลกร้อน กระทบต่อการทำการเกษตรของประชาชนที่พึ่งพิงฤดูกาล และธรรมชาติเป็นกลุ่มเสี่ยงที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด

3.7 การขยายตัวของกำลังแรงงานที่มีฝีมือ

ในอนาคตอันใกล้ ปัญหาความต้องการแรงงานและการขาดแคลนกำลังแรงงานเกิดขึ้นทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งเกิดขึ้นจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร อัตราการเจริญพันธุ์ต่ำกว่าระดับทดแทน และการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้

กำลังแรงงานใหม่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน ลดลงอย่างต่อเนื่อง ไม่เพียงพอสำหรับการทดแทนแรงงานที่จะเกษียณได้ทัน 2) ความไม่สอดคล้องกันระหว่างคุณลักษณะของแรงงาน ที่เข้าสู่ตลาดกับความ ต้องการของตลาดแรงงาน ใน 2 ประเด็น คือ อายุและการศึกษาของแรงงาน กล่าวคือ ภาคธุรกิจ ต้องการแรงงานที่มีอายุระหว่าง 20 – 39 ปี จำนวนมากในขณะที่จำนวนแรงงานกลุ่มดังกล่าว มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากมุ่งเรียนในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นผลมาจาก ค่านิยมของสังคมที่มุ่งให้ความสำคัญกับวุฒิการศึกษามากกว่าประสบการณ์ และความต้องการ ค่าตอบแทนที่สูงขึ้นนอกจากนี้ ด้านโครงสร้างการศึกษา ผู้เรียนโดยส่วนใหญ่เลือกเรียนสายสามัญ มากกว่าสายอาชีวศึกษา และในระดับอาชีวศึกษาก็เลือกสายช่างอุตสาหกรรมที่เป็นที่ต้องการของ ตลาดในระดับที่น้อย ในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่เลือกเรียนสังคมศาสตร์มากกว่าสายวิทยาศาสตร์ ในขณะที่ตลาดแรงงานต้องการสายวิทยาศาสตร์มากกว่า ส่งผลให้การขยายตัวของแรงงานขาดความ สมดุล

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยได้ปานกลาง

ยุทธศาสตร์เป็นคำที่มีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการองค์กร โดยมีความเชื่อว่า การพัฒนาที่มียุทธศาสตร์จะนำพาองค์กร หรือหน่วยงานสังคมและประเทศมีความเข้มแข็ง คำว่า ยุทธศาสตร์ความหมายในเชิงเศรษฐกิจ หมายถึง วิธีทางหรือแนวทางที่กำหนดขึ้นเพื่อจัดการองค์กรให้สามารถใช้ทรัพยากรต่างๆ ให้บรรลุถึงเป้าหมายทางเศรษฐกิจและอีกในความหมายหนึ่ง การใช้พลังอำนาจที่มีของชาติให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ เพราะพลังอำนาจของประเทศชาติเปรียบเสมือนเป็น “เครื่องมือ” (Means) วัตถุประสงค์ก็เป็น “เป้าหมายหรือจุดหมาย” (End) ที่กำหนดไว้ให้บรรลุถึงความมุ่งหมายของชาติเป็นส่วนรวม มีนักวิชาการหลากหลายท่านได้ให้ความหมายของ “ยุทธศาสตร์” ไว้หลายประเด็น ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วมักให้ความหมายของยุทธศาสตร์ว่า หมายถึง วิธีการ (Ways) ที่จะนำพลังอำนาจ (Power) มาใช้ให้กิจกรรม/โครงการของประเทศชาติ/องค์กร/สังคม บรรลุวัตถุประสงค์ (Objective) ที่กำหนดไว้ ยุทธศาสตร์จำเป็นตัวเชื่อมระหว่างเครื่องมือ (Means) กับจุดหมาย (Ends) ในการกำหนดยุทธศาสตร์จำเป็นต้องอาศัยประวัติศาสตร์เป็นองค์ประกอบพื้นฐานในการคิดวิเคราะห์ยุทธศาสตร์นั้นๆ จึงจะนำไปสู่การพัฒนาที่เหมาะสมและเกิดความสมดุล เนื่องจากประวัติศาสตร์นำมาซึ่งการวางแผนในปัจจุบันและปัจจุบันเป็นข้อมูลทำนายอนาคต ซึ่งในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำพาประเทศออกจากประเทศที่รายได้ปานกลางมีกระบวนการที่สำคัญดังนี้

1. ศึกษาข้อมูล

1.1 ศึกษารวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากำลังแรงงานที่ติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางและประเทศที่ก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง

1.2 ศึกษาสภาพการดำเนินเศรษฐกิจของประเทศ

1.3 ศึกษาแนวทางและเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ

2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อการพัฒนายุทธศาสตร์

2.1 สภาพแวดล้อมภายในประเทศ

2.2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกประเทศ

3. จัดวางทิศทางการพัฒนากำลังแรงงานของประเทศ ประกอบด้วย

3.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision)

3.2 กำหนดภารกิจ (Mission)

3.3 กำหนดเป้าประสงค์ขององค์กร (Corporate Goal)

3.4 กำหนดวัตถุประสงค์ (Objectives)

3.5 การกำหนดดัชนีชี้วัดผลงานระดับองค์กร (KPI)

3.6 กำหนดกรอบเนื้อหาของยุทธศาสตร์

3.7 ร่างยุทธศาสตร์

3.8 ประเมินยุทธศาสตร์

3.9 เผยแพร่ยุทธศาสตร์

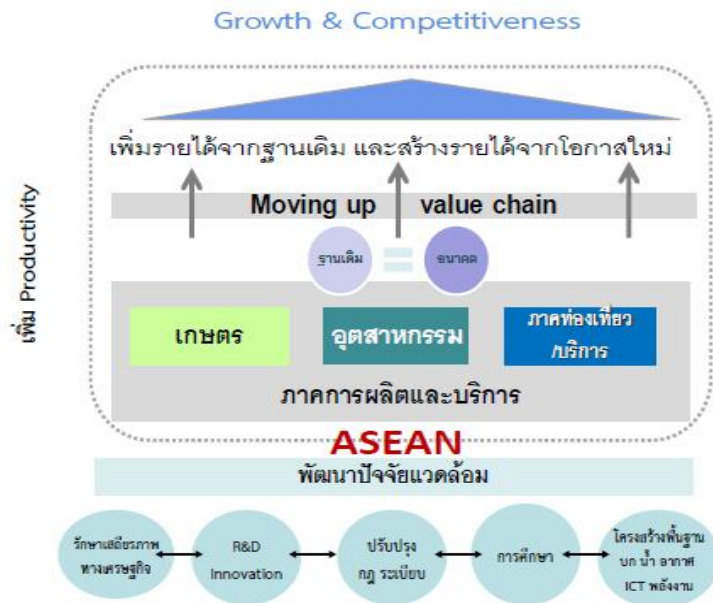
3.10 ทบทวนตรวจสอบ และปรับปรุงยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยพ.ศ. 2556 – 2561

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทย พ.ศ. 2556 – 2561 รัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายหลักที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง การลดความเหลื่อมล้ำที่เน้นการพัฒนาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ตลอดจนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สำหรับเป้าหมายของการหลุดพ้นจากประเทศรายได้ปานกลาง “Middle Income Trap” (Growth & Competitiveness) โดยมีเป้าหมาย ได้แก่ 1) รายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้นเป็น 12,400 USD ต่อปี (GNI) และ 2) อัตราการขยายตัวของ GDP อยู่ที่ร้อยละ 8.0 – 6.0 ต่อปี โดยมีแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ คือ

1. การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ ให้มีความเข้มแข็งและสร้างภูมิคุ้มกันต่อความผันผวนภายนอก ด้วยการใช้นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และเพิ่มการลงทุนด้าน R&D ให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดนวัตกรรมการผลิต และการบริการรูปแบบใหม่ๆ โดย
 - 1) สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตรและสร้างความมั่นคงทางอาหาร
 - 2) กำหนดอุตสาหกรรมอนาคต ให้สอดคล้องกับความต้องการของโลก และภายในประเทศ
 - 3) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านท่องเที่ยวและบริการ
2. การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน ให้มีคุณภาพและเชื่อมโยงการขนส่งทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน ด้านการส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดและให้มีประสิทธิภาพในทุกกระดับ
3. การเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภูมิภาค เพื่อขยายโอกาสการด้านการลงทุน โดยใช้ประโยชน์จากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
4. การพัฒนาและปรับปรุงจุดอ่อนเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (National Competitiveness) ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทย พ.ศ. 2556 – 2561 ได้มีการกำหนดแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อพัฒนาประเทศให้หลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางดังแผนภาพที่ 2-2

แผนภาพที่ 2-2 แนวทางการพัฒนาประเทศหลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

เมื่อพิจารณายุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ พ.ศ. 2556 – 2561 สะท้อนให้ทราบถึงแนวทางในการขับเคลื่อนประเทศไทยให้หลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง โดยมีแนวทางที่สำคัญได้แก่ 1) การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ 2) การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน 3) การพัฒนาและปรับปรุงจุดอ่อน เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 4) การเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค ซึ่งมีประเด็นที่จะนำมาสู่หนทางแห่งการหลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง 8 ประเด็นได้แก่

1. ด้านการเกษตร มุ่งเน้นการใช้ที่ดินเพื่อผลิตสินค้า พัฒนาอุตสาหกรรมอาหารตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ
2. ภาคอุตสาหกรรม กำหนดโซนอุตสาหกรรม กำหนดและส่งเสริมอุตสาหกรรมในอนาคต กำหนดโดยขยายการส่งเสริมการลงทุน เพิ่มขีดความสามารถของ SME และ OTOP สู้สากล นำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมมาเพิ่มมูลค่า
3. การท่องเที่ยวและการบริการจัดกลุ่มการท่องเที่ยว เพิ่มขีดความสามารถทางการท่องเที่ยวให้มีมูลค่าเพิ่มเข้าสู่ประเทศ 2 ล้านล้านบาทต่อปีและผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางในการบริการด้านสุขภาพในลักษณะ Medical Hub ของภูมิภาค
4. โครงสร้างพื้นฐาน ผลักดันให้เกิดการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการคมนาคมเชื่อมโยงในภูมิภาคอาเซียนและเพิ่มการลงทุนการให้บริการและใช้ประโยชน์ ICI
5. พลังงาน นโยบายการปรับโครงสร้างการใช้และราคาพลังงานที่เหมาะสมลงทุน เพิ่มความมั่นคงของพลังงานทดแทน

6. การเชื่อมโยงเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน โดยกระทรวงการต่างประเทศทำหน้าที่เสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน

7. การปรับขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการปรับปรุงขีดความสามารถในการแข่งขันของดัชนีชี้วัดและพัฒนาสร้างภาพลักษณ์ประเทศไทยให้เป็น Modern Thailand และการวิจัยและพัฒนาโดยขับเคลื่อนงบประมาณด้านการวิจัย ส่งเสริมบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภาครัฐไปปฏิบัติในภาคอุตสาหกรรม ใช้กำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และใช้ประโยชน์จากอุทยานวิทยาศาสตร์ของภูมิภาค

แนวทางการพัฒนาประเทศไทยให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปาน

กลาง

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากอิทธิพลจากสถานการณ์การพัฒนาและสถานการณ์ของโลก ช่วงเวลาแห่งการพัฒนาประเทศตลอดระยะเวลากว่า 30 ปี ประเทศไทยประสบความสำเร็จในแง่รายได้ที่เพิ่มสูงขึ้น แต่ก็ต้องเผชิญกับปัญหาที่รุมเร้าทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความขัดแย้งและความแตกแยกทางสังคมที่เกิดขึ้น บวกกับกระแสโลกภิวัตน์ (Globalization) ที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในทศวรรษที่ 90 ส่งผลให้สภาพของปัญหาและบริบทของการพัฒนาประเทศมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นเศรษฐกิจเทคโนโลยีสารสนเทศ ภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (ภาวะโลกร้อน และโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนไป จากความท้าทายของการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของประเทศไทยและกระแสโลกาภิวัตน์ การพัฒนาประเทศในอนาคตจึงต้องเผชิญกับเงื่อนไข ความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงของโลกใน 5 ประการที่สำคัญได้แก่

1. การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจและการเงินของโลกซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญใน 5 ด้าน โดยเป็นทั้งโอกาสและข้อจำกัดทางการค้าและการลงทุนของประเทศ ได้แก่

1.1 การรวมตัวทางการค้าและการลงทุนทางการค้าและการลงทุนที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

1.2 ความไม่สมดุลของเศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มมากขึ้น

1.3 การรวมตัวด้านการเงินที่เข้มข้นส่งผลให้เงินทุนไหลเข้า – ออก ซึ่งประเทศไทยมีความอ่อนไหวสูง

1.4 กองทุนบริหารความเสี่ยง (Hedge Fund) มีผลต่อการกระตุ้นตลาด การเงินให้ขยายตัวเพิ่มขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็ทำให้ระบบเศรษฐกิจมีความเสี่ยงต่อเสถียรภาพทางการเงินจากการเก็งกำไรของกองทุน

1.5 กฎ ระเบียบ การกำกับตรวจสอบและธรรมาภิบาลของสถาบันการเงินและธุรกิจจะมีความเข้มงวดมากขึ้น

2. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาและส่งผลกระทบต่อปรับตัวของประเทศไทยที่มีรากฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความอ่อนแอ ทั้งนี้หากประเทศไทยลดการพึ่งพาเทคโนโลยีต่างประเทศจะช่วยลดช่องว่างด้านเทคโนโลยีของประเทศ

3. การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงสู่สังคมผู้สูงอายุ ส่งผลให้อัตราการว่างงาน อัตรากำลังแรงงาน และอัตราการขยายตัวทางการศึกษา สังคมไทยมีการบริโภคสินค้าและบริการที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมมากขึ้น ทำให้เกิด “การกลืนวัฒนธรรม”

4. การเปลี่ยนแปลงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลก อันส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชากรการเกษตร แหล่งน้ำป่าไม้ จำนวนทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายเพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรกรรมของไทย

5. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภค มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความต้องการปัจจัยต่อการสร้างเสริมสุขภาพ และความต้องการตอบสนองวิถีชีวิตของคนเมืองทำให้ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น จึงเป็นโอกาสของธุรกิจที่ต้องปรับตัวเสนอสินค้าและบริการที่เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคในยุคของการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและความท้าทายของสังคมโลก ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางนับแต่มีการจัดอันดับประเทศตามระดับรายได้ โดยใช้รายได้ประชาชาติตามเกณฑ์ของธนาคารโลก จำแนกเป็น 4 กลุ่มได้แก่

1. กลุ่มที่มีรายได้ต่ำ (Low Income)
2. กลุ่มประเทศรายได้ปานกลางค่อนข้างต่ำ (Lower Middle Income)
3. กลุ่มประเทศรายได้ปานกลางค่อนข้างสูง (Upper & Middle Income)
4. กลุ่มประเทศรายได้สูง (High Income)

การผลักดันให้ประเทศก้าวพ้นกับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญของประเทศไทย ทั้งนี้หากประเทศไทยยังไม่สามารถหลุดพ้นจากกับดักนี้ได้ ประเทศไทยอาจจะต้องวิ่งตามประเทศเวียดนาม ฟิลิปปินส์ หรือแม้แต่กัมพูชา และลาว ทั้งนี้คำว่ากับดักรายได้ปานกลาง หมายถึง สภาพของประเทศกำลังพัฒนาที่ผลักดันประเทศจากความยากจนสร้างรายได้จากการพัฒนาอุตสาหกรรมและการส่งออก จนทำให้ประชาชนในประเทศมีความกินดีอยู่ดีในระดับหนึ่งมีรายได้ปานกลาง แต่กลับไม่สามารถพัฒนาหรือผลักดันตัวเองให้ก้าวสู่ประเทศที่มีรายได้สูงได้ หรือ พัฒนาตัวเองให้เป็นประเทศที่ร่ำรวยได้ (High Income Countries) เพราะต้องเผชิญกับภาวะเศรษฐกิจ ภาวะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ภาวะสภาพแวดล้อม ภัยธรรมชาติ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต เพิ่มมูลค่าของสินค้าที่ทันสมัย ประกอบกับแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานกึ่งฝีมือ ผู้ประกอบการขาดความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ การตลาด และข้อมูลการตลาดโดยเฉพาะการตลาดต่างประเทศ การเชื่อมโยงอุตสาหกรรมกับภาคการผลิตขาดการเชื่อมโยง สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุให้ประเทศไทยเริ่มหมดความได้เปรียบในการพัฒนาประเทศ จึงเกิดภาวะ “สูญญากาศของการพัฒนา”

ในการจัดอันดับของ WEF ประจำปี 2012 – 2013 ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 38 จากทั้งหมด 144 ประเทศ ซึ่งดีขึ้นจากปี 2554 ที่อยู่ในอันดับที่ 39 จาก 142 ประเทศ และเมื่อพิจารณาปัจจัยหลักที่นำมาใช้ในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยพื้นฐาน ปัจจัยยกระดับประสิทธิภาพ ปัจจัยนวัตกรรมและศักยภาพทางธุรกิจ พบว่า ปัจจัยหลักทั้ง 3 ด้านได้รับการจัดอันดับเป็น 45, 47 และ 55 ตามลำดับ โดยปัจจัยนวัตกรรมและศักยภาพทาง

ธุรกิจ ถือเป็นจุดอ่อนที่สุดของประเทศไทย ซึ่งในปัจจุบันนี้ขยับลงจากอันดับที่ 51 เมื่อปีก่อน อีกทั้งยังเป็นปัจจัยที่มีอันดับลดลงมาโดยตลอดทุกปีอีกด้วย ดังตารางที่ 2-1

ตารางที่ 2-1 อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2006 - 2013

Factor	Year 2006 - 2007	Year 2007 - 2008	Year 2008 - 2009	Year 2009 - 2010	Year 2010 - 2011	Year 2011 - 2012	Year 2012 - 2013
1. Basic Requirements	38	40	43	43	48	46	45
2. Efficiency enhancers	43	29	36	40	39	43	47
- Technological Readiness	48	45	66	63	68	48	84
3. Innovation and Sophistication factors	36	39	46	47	49	51	55
- Innovation	33	36	54	57	52	54	68
Global competitiveness index (GCI)	35	28	34	36	38	39	38
Number of countries	125	131	134	133	139	142	144

สำหรับอันดับของปัจจัยย่อยที่ใช้ในการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันปี 2012 – 2013 ดังตารางที่ 2-2 สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยพื้นฐาน (Basic requirements) ประกอบด้วย 4 ปัจจัยย่อย ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับสถาบัน (อันดับที่ 77) โครงสร้างพื้นฐาน (อันดับที่ 46) สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค (อันดับที่ 27) และสุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน (อันดับที่ 78)

2. ปัจจัยยกระดับประสิทธิภาพ (Efficiency enhancers) ประกอบด้วย 5 ปัจจัยย่อย ได้แก่ การฝึกอบรมและการศึกษาขั้นสูง (อันดับที่ 60) ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า (อันดับที่ 37) ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน (อันดับที่ 76) พัฒนาการของตลาดการเงิน (อันดับที่ 43) ความพร้อมด้านเทคโนโลยี (อันดับที่ 84 ลดลงจากอันดับที่ 48 ในปีที่ผ่านมา) และขนาดของตลาด (อันดับที่ 22)

3. ปัจจัยนวัตกรรมและศักยภาพทางธุรกิจ (Innovation and sophistication sub-index) ประกอบด้วย 2 ปัจจัยย่อย ได้แก่ ศักยภาพทางธุรกิจ (อันดับที่ 46) และนวัตกรรม (อันดับที่ 68 ลดลงจากอันดับที่ 54 ในปีที่ผ่านมา)

ตารางที่ 2-2 แสดงปัจจัยย่อยด้านความพร้อมด้านเทคโนโลยีและปัจจัยย่อยด้านนวัตกรรมปี 2012 -2013

Factor	2012 - 2013 Rank	Value	Best performer Value
GCI Global Competitiveness Index, 1-7 (best)	38	4.52	Switzerland 5.72
Subindex A Basic requirements, 1-7 (best)	45	4.89	Singapore 6.34
1st pillar: Institutions, 1-7 (best)	77	3.82	Singapore 6.07
2nd pillar: Infrastructure, 1-7 (best)	46	4.62	Hong Kong SAR 6.72
3rd pillar: Macroeconomic environment, 1-7 (best)	27	5.55	Brunei Darussalam 7
4th pillar: Health and primary education, 1-7 (best)	78	5.56	Finland 6.82
Subindex B Efficiency enhancers, 1-7 (best)	47	4.38	Singapore 5.65
5th pillar: Higher education and training, 1-7 (best)	60	4.35	Finland 6.18
6th pillar: Goods market efficiency, 1-7 (best)	37	4.56	Singapore 5.6
7th pillar: Labor market efficiency, 1-7 (best)	76	4.32	Switzerland 5.9
8th pillar: Financial market development, 1-7 (best)	43	4.46	Hong Kong SAR 5.89
9th pillar: Technological readiness, 1-7 (best)	84	3.56	Sweden 6.29
9.01 Availability of latest technologies, 1-7 (best)	73	4.9	Sweden 6.69
9.02 Firm-level technology absorption, 1-7 (best)	54	4.98	Sweden 6.3
9.03 FDI and technology transfer, 1-7 (best)	47	4.89	Ireland 6.43
9.04 Individuals using Internet, %	94	23.7	Iceland 95.02

ตารางที่ 2-2 แสดงปัจจัยย่อยด้านความพร้อมด้านเทคโนโลยีและปัจจัยย่อยด้านนวัตกรรมปี 2012 -2013 (ต่อ)

Factor	2012 - 2013 Rank	Value	Best performer Value
9.05 Broadband Internet subscriptions/100 pop.	73	5.38	Hong Kong SAR 42.61
9.06 Int'l Internet bandwidth, kb/s per user	84	10.62	Hong Kong SAR

Factor	2012 - 2013 Rank	Value	Best performer Value
			964.62
9.07 Mobile broadband subscriptions/100 pop.	128	0	Singapore 110.94
10th pillar: Market size, 1-7 (best) 2	22	5.04	United States 6.93
Subindex C Innovation and sophistication factors, 1-7 (best)	55	3.72	Switzerland 5.79
11th pillar: Business sophistication, 1-7 (best)	46	4.25	Japan 5.8
12th pillar: Innovation, 1-7 (best)	68	3.19	Switzerland 5.78
12.01 Capacity for innovation, 1-7 (best)	79	3.03	Japan 5.87
12.02 Quality of scientific research institutions, 1-7 (best)	60	3.74	Israel 6.35
12.03 Company spending on R&D, 1-7 (best)	74	3.07	Switzerland 5.93
12.04 University-industry collaboration in R&D, 1-7 (best)	46	4.01	Switzerland 5.93
12.05 Gov't procurement of advanced tech products, 1-7 (best)	98	3.23	Qatar 5.77
12.06 Availability of scientists and engineers, 1-7 (best)	57	4.26	Finland 6.2
12.07 PCT patents, applications/million pop.	72	0.64	Sweden 311

นอกจากนี้ปัจจัยย่อยที่มีผลต่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามามีบทบาทโดยตรง ได้แก่ ปัจจัยความพร้อมด้านเทคโนโลยี (Technological readiness) และปัจจัยนวัตกรรม (Innovation) ดังนี้

ปัจจัยความพร้อมด้านเทคโนโลยี (Technological readiness)

พบว่าปัจจัยหลายตัวของประเทศไทยยังอยู่ในอันดับท้ายๆ อาทิ 1) จำนวนการจดทะเบียนเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตแบบเคลื่อนที่ต่อประชากร 100 คน (Mobile broadband subscriptions/100 Population) ซึ่งประเทศไทยยังมีสัดส่วนไม่ถึง 1 ต่อประชากร 100 คน (อันดับที่ 128) ขณะที่สิงคโปร์มีอันดับดีที่สุดมีสูงถึง 111 ต่อประชากร 100 คน 2) สัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตของประชากร (Percentage of individuals using Internet) ประเทศไทยมีผู้ใช้ร้อยละ 23.70 (อันดับที่ 94) ขณะที่ประเทศไอซ์แลนด์ซึ่งเป็นอันดับหนึ่งมีผู้ใช้ร้อยละ 95.02 และ 3) สัดส่วนแบนด์วิดท์อินเทอร์เน็ตระหว่างประเทศต่อจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต (International Internet bandwidth, kb/s per user) ประเทศไทยมีสัดส่วน 10.62 kb/s per user (อันดับที่ 84) ด้านอันดับหนึ่งอย่างฮ่องกงมีสัดส่วนถึง 964.62 kb/s per user

สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับผู้ประกอบการ ประเทศไทยอยู่ในอันดับปานกลาง ได้แก่ 1) การมีเทคโนโลยีใหม่เพื่อใช้งาน (Availability of latest technologies) มีระดับคะแนน 4.90 (อันดับที่ 73) ส่วนอันดับที่หนึ่งคือสวีเดนมีระดับคะแนน 6.69 2) ความสามารถในการเรียนรู้เทคโนโลยีของภาคธุรกิจ (Firm-level technology absorption) ประเทศไทยมีระดับคะแนน 4.98 (อันดับที่ 54) ขณะที่สวีเดนได้อันดับหนึ่งด้วยระดับคะแนน 6.30 และ 3) การลงทุนทางตรงของ

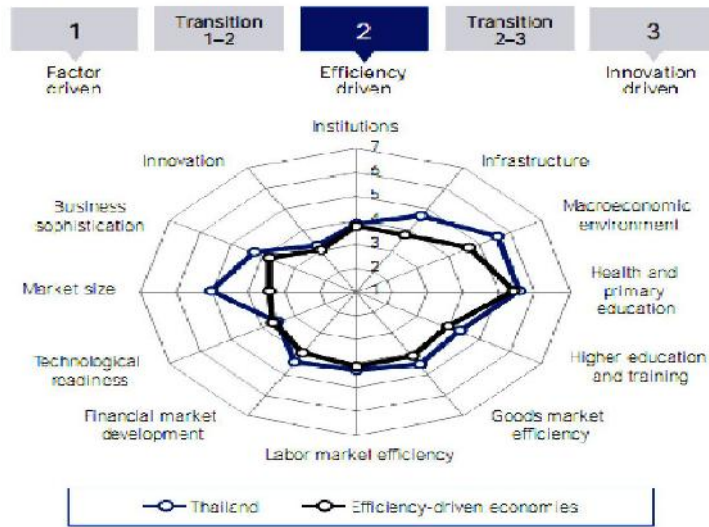
ต่างประเทศและการถ่ายทอดเทคโนโลยี (FDI and Technology Transfer) ประเทศไทยมีระดับคะแนน 4.89 (อันดับที่ 47) ขณะที่ประเทศไอซ์แลนด์ซึ่งได้อันดับหนึ่งมีระดับคะแนน 6.43

ปัจจัยนวัตกรรม (Innovation)

พบว่าปัจจัยย่อยหลายตัวที่ประเทศไทยอยู่ลำดับท้ายๆ สามารถจำแนกการวิเคราะห์ออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่หนึ่งเป็นกลุ่มที่ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันมากกว่าอันดับที่ 70 เช่น 1) การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูงของภาครัฐ (Government procurement of advanced tech products) ถูกจัดอันดับให้อยู่อันดับที่ 98 ขณะที่การ์ตาร์ เป็นประเทศที่มีคะแนนด้านนี้สูงสุด 2) ชีตความสามารถด้านนวัตกรรม (Capacity for innovation) ประเทศไทยอยู่ อันดับที่ 79 มีคะแนน 3.03 ขณะที่ประเทศญี่ปุ่นได้คะแนนสูงสุด 5.87 3) การใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาภาคเอกชน (Company spending on R&D) ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 74 ด้วยคะแนน 3.07 ส่วนประเทศที่ได้อันดับหนึ่งคือ สวิตเซอร์แลนด์มีคะแนน 5.93 และ 4) การยื่นจดสิทธิบัตรสิ่งประดิษฐ์ต่อประชากร 1 ล้านคน (PCT patents, applications/million pop) ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 72 มีสถิติการยื่นจดสิทธิบัตรสิ่งประดิษฐ์ 0.64 รายการต่อประชากร 1 ล้านคน โดยประเทศที่มีสถิติสูงสุดคือสวีเดนมีสถิติ 311 รายการต่อประชากร 1 ล้านคน กลุ่มที่สองเป็นกลุ่มที่ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันอันดับ 40 - 60 กลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นประเด็นเกี่ยวกับสถาบันการวิจัยและพัฒนาและเรื่องของการร่วมมือ ได้แก่ 1) คุณภาพของสถาบันวิจัยและพัฒนา (Quality of scientific research institutions) ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 60 ด้วยคะแนน 3.74 ขณะที่อันดับหนึ่งคือประเทศอิสราเอลมีคะแนน 6.35 2) ความเพียงพอของนักวิทยาศาสตร์และนักวิศวกรรมศาสตร์ (Availability of scientists and engineers) อยู่อันดับที่ 57 มีระดับคะแนน 4.26 ส่วนประเทศฟินแลนด์มีระดับคะแนนสูงสุดที่ 6.2 และ 3) ระดับความร่วมมือด้าน R&D ระหว่างภาคอุตสาหกรรมและสถานศึกษา (University-industry collaboration in R&D) ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 46 มีระดับคะแนน 4.01 ส่วนประเทศสวิตเซอร์แลนด์มีระดับคะแนนสูงสุดที่ 5.93

นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์ขีดความสามารถของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศที่มีการพัฒนาในระดับเดียวกัน ประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มที่ 2 ตามระดับของการพัฒนาประเทศ (stage 2: Efficiency-driven) ด้วยเกณฑ์การพิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อประชากร (GDP per capita) ที่อยู่ระหว่าง 3,000-8,999 เหรียญสหรัฐนั้น เมื่อพิจารณาคะแนนของปัจจัยย่อย 12 ปัจจัยที่นำมาใช้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน (คะแนนตั้งแต่ 1-7 โดย 7 คือคะแนนสูงสุด) เปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยของประเทศในกลุ่มที่ 2 ด้วยกันแล้วพบว่า โดยภาพรวมประเทศไทยมีคะแนนใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของประเทศที่อยู่ในระดับการพัฒนาเดียวกัน และปัจจัยที่ประเทศไทยมีคะแนนค่อนข้างดีคือปัจจัยด้านขนาดของตลาด สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ระดับมหภาค และโครงสร้างพื้นฐาน ขณะที่ปัจจัยที่มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยคือปัจจัยด้านความพร้อมทางเทคโนโลยี

Stage of development

แผนภาพที่ 2-3 ชีตความสามารถในการแข่งขันปี 2012 - 2013 ของไทยเปรียบเทียบกับประเทศที่มีการพัฒนาระดับเดียวกัน

2.3 กระบวนการก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

ในการนำพาประเทศไทยให้ก้าวข้ามพ้นกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางสู่ประเทศที่มีรายได้สูงนั้น มีนักวิชาการทางด้านเศรษฐศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญทางด้านเศรษฐกิจได้เสนอแนะไว้ดังนี้ รติมา คชนันท์ (2558, ออนไลน์) กล่าวว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ หมายถึง การปรับโครงสร้างรูปแบบการผลิตโดยการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยเน้นภาคเกษตร มาสู่ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ ซึ่งจากหลายๆ ประเทศที่ก้าวพ้นกับดักรายได้ปานกลาง มักพบว่า ทางเลือกในการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจหลักๆ 3 ทางด้วยกัน ได้แก่ 1) เน้นการพัฒนาความชำนาญในภาคบริการ 2) เน้นอุตสาหกรรมการผลิตเข้มข้น เน้นการผลิตขึ้นมาแทนของเก่า เช่น Samsung และ LG ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มกับระบบเศรษฐกิจระดับสูง 3) ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจแบบกระจายไปตามอุตสาหกรรมที่หลากหลาย ซึ่งหากประเทศไทยจะก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางสิ่งสำคัญอันดับแรก คือ วิเคราะห์จุดเด่นของประเทศว่าจะนำพาประเทศเป็นประเทศเกษตร อุตสาหกรรม หรือว่าบริการ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2558 ,ออนไลน์) กล่าวถึงปัจจัยสำคัญในการนำพาประเทศหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง

1. การสนับสนุนนโยบายการผลิตเพื่อการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม

การผลิตสินค้าประเภทอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกตามรอยประเทศที่ประสบความสำเร็จ คือการผลักดันให้ภาคเอกชนลงทุนในสินค้าอุตสาหกรรมที่รัฐตั้งเป้าหมายไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าเพื่อการส่งออกที่จะได้รับสินเชื่อที่มีชื่อว่า “Policy Loan” ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำมาก ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 25 – 30 ของเงินสินเชื่อในธนาคารพาณิชย์ สิทธิประโยชน์ด้านภาษีอากรและการจัดหาทรัพยากรต่าง ๆ ตามที่ภาคเอกชนต้องการ ขณะเดียวกันหากบริษัทใดไม่ตอบสนองนโยบายหลักของรัฐจะถูกบีบบังคับทางอ้อมให้ลงทุนในภาคอุตสาหกรรมที่รัฐกำหนดผ่านมาตรการต่าง ๆ อาทิ การตรวจสอบบัญชีโดยกรมสรรพากร เป็นต้น นอกจากนี้ การพัฒนาภาคอุตสาหกรรมอย่างมียุทธศาสตร์และเป็นขั้นตอนตามบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้สามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศอย่างต่อเนื่อง

2. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และงานวิจัยและพัฒนา

คุณภาพทางการศึกษาและงานวิจัยและพัฒนาภายในประเทศ นับว่าเป็นอีกปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเทคโนโลยีและแรงงานที่มีคุณภาพสำหรับภาคอุตสาหกรรม การศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ตามลำดับอย่างค่อยเป็นค่อยไป ทำให้การพัฒนาคุณภาพมนุษย์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งภาคเอกชนยังเข้ามาบทบาทในการกำหนดหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้นักศึกษาที่จบไปมีทักษะและความสามารถเพียงพอต่อภาคเอกชนในอนาคต การปฏิรูปการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษาในหมวดของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรมหนักและเคมีภัณฑ์ภายในประเทศ ขณะเดียวกันในส่วนของการงานวิจัยและพัฒนาถือได้ว่าเป็นอีกส่วนที่สำคัญในการพัฒนาเทคโนโลยีภายในประเทศ เพราะการเปลี่ยนผ่านจากภาคอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมากเป็นอุตสาหกรรมหนักและเคมีภัณฑ์และอุตสาหกรรมไอทีและเทคโนโลยี หากปราศจากการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาภายในประเทศ ซึ่งการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกในแต่ละช่วงคงไม่สามารถสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในขณะที่ Hausmann and Rodrik (2006 : 15-16) ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางให้ไว้หลายประการดังนี้

ประการแรก การกำหนดทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมว่าจะเน้นไปที่กลุ่มอุตสาหกรรมประเภทใดนั้นมิได้มาจากการ “เลือก” ของรัฐ แต่ต้องมาจากการประมวลข้อมูลจำนวนมากจากภาคเอกชน ดังนั้น กระบวนการในการกำหนดนโยบายอุตสาหกรรมของประเทศต้องมีลักษณะ “เปิด” เพื่อรับฟังข้อมูลและความคิดเห็นจากภาคธุรกิจ วิชาการ ประชาสังคม ฯลฯ ในวงกว้าง มิใช่เป็นการปิดประตูทำงานโดยภาครัฐเท่านั้น

ประการที่สอง รัฐจะต้องระมัดระวังมิให้การกำหนดทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมกลายเป็นกิจกรรมที่เอกชนเข้ามา “ลือบปี” เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ดังนั้น การประสานงานระหว่างรัฐกับเอกชนในการกำหนดทิศทางการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมต้องดำเนินการผ่าน “สมาคมการค้า” มิใช่ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง

ประการที่สาม ในการพิจารณาข้อเสนอแนะของภาคอุตสาหกรรมต่างๆ ต้องยึดหลักว่าการส่งเสริมเป็นไปเพื่อยกระดับผลิตภาพของอุตสาหกรรมนั้นๆ หรือมุ่งเป้าไปที่การให้การส่งเสริมกิจกรรมใหม่ๆ เช่น สินค้าตัวใหม่ ที่ต้องการการฝึกอบรมแบบใหม่ การลงทุนใหม่ ซึ่งเอื้อให้มีการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่การผลิตสินค้ามูลค่าสูง มิใช่เป็นการให้การอุดหนุนทางการเงินเพื่อชดเชยให้กับความไร้ประสิทธิภาพ

ประการที่สี่ เพื่อให้นโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมได้รับการยอมรับจากสังคมในวงกว้าง การประเมินข้อเสนอของภาคเอกชนต้องดำเนินการอย่างโปร่งใส รัฐต้องแสดงว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายหนึ่งใดนั้นจะส่งผลประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวมในรูปแบบของการจ้างงานหรือผลิตภาพแรงงาน เป็นต้น

ประการสุดท้ายรัฐควรพิจารณาวิธีการบริหารงานในลักษณะเครือข่ายแทนการรวมศูนย์อำนาจ โดยมีหน่วยงานทั้งรัฐและเอกชนที่หลากหลายที่ทำหน้าที่เป็น “หน่วยบัญชาการย่อย” ทำหน้าที่วิเคราะห์โอกาส สร้างแรงจูงใจให้เอกชนและประสานงาน ตลอดจนติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในรายกิจกรรม เช่น การให้การสนับสนุนการฝึกอบรมทักษะแรงงาน การสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น การบัญญัติกฎ ระเบียบในการกำกับดูแลที่เหมาะสม ฯลฯ

รุจา อติศรกาญจน์ และ ธนันธร มหาพรประจักษ์ กล่าวว่า “การลงทุนของไทยไม่ได้เข้มแข็งเหมือนในอดีตและมีแนวโน้มถดถอยเมื่อเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาค การแก้ไขข้อจำกัดการลงทุนจึงเป็นทางออกสำคัญที่จะช่วยให้ไทยหลุดพ้นจากกับดักการเติบโตทางเศรษฐกิจ (middle income trap)”

ในอดีตช่วงต้นยุค 2500 ไทยเคยมีทั้งระดับรายได้ต่อหัวและนโยบายการผลิตภาคอุตสาหกรรมที่ไม่ต่างจากประเทศสิงคโปร์และเกาหลีใต้มากนัก แต่ในปัจจุบันทั้งสองประเทศสามารถก้าวข้ามภาวะ middle income trap โดยมีรายได้ต่อหัวสูงกว่าไทยหลายเท่าตัว และจากงานวิจัยในอดีตชี้ให้เห็นว่า ไทยใช้เวลาในการเปลี่ยนผ่านจากการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า มาสู่การผลิตเพื่อการส่งออกนานกว่าสิงคโปร์และเกาหลีใต้ถึง 20 ปี ดังแผนภาพที่ 2-4

ประเทศ	เปรียบเทียบการดำเนินนโยบายด้านอุตสาหกรรม				
	2503	2513	2523	2533	2543
ไทย 	ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า	ผลิตเพื่อส่งออก	ปกป้องอุตสาหกรรมในประเทศ	เน้นใช้แรงงาน	เน้นการใช้เครื่องจักร
สิงคโปร์ 	ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า	ผลิตเพื่อส่งออก	ปกป้องอุตสาหกรรมในประเทศ	เน้นใช้แรงงาน	เน้นการใช้เครื่องจักร
เกาหลีใต้ 	ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า	ผลิตเพื่อส่งออก	ปกป้องอุตสาหกรรมในประเทศ	เน้นใช้แรงงาน	พัฒนาอุตสาหกรรมหนักและเคมีภัณฑ์

แผนภาพที่ 2-4 การเปรียบเทียบการดำเนินนโยบายด้านอุตสาหกรรม ระหว่าง ไทย สิงคโปร์ เกาหลีใต้

และใช้เวลานานในการปรับตัวจากการผลิตที่ใช้แรงงานเข้มข้น (labor intensive) ไปสู่การผลิตที่ใช้ทุนเข้มข้น (capital intensive) นอกจากนี้ ในระยะต่อไปหากไทยต้องการเปลี่ยนผ่านไปสู่ innovation-driven economy จำเป็นที่จะต้องมึนโยบายที่ชัดเจนเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านนี้

จากการวิเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับกระบวนการก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง สะท้อนให้ทราบว่า ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางได้ หากประเทศไทยสามารถรักษาระดับอัตราการเจริญเติบโตให้สูงในระยะยาว และเพิ่มผลิตภาพในการผลิต ซึ่งทำได้โดยการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ ในด้านของศักยภาพ การใช้โอกาสในการพัฒนาสินค้าใหม่หรือกลุ่มอุตสาหกรรมอนาคต การปรับโครงสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การพัฒนาระบบการเงินที่เอื้อให้ เศรษฐกิจระดับภาค หรือ SMEs สามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้ง่ายรวมทั้งการส่งเสริมการเพิ่มผลิตภาพให้ผู้ประกอบการ SMEs และวิสาหกิจชุมชน คิดค้นและผลิตสินค้านวัตกรรมที่สร้างสรรค์จากภูมิปัญญา และเอกลักษณ์ความเป็นไทย

ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบาย

การศึกษาวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดจากงานวิจัยของคาน (Khan) (สมชัย จิตสุชน, 2557 อ้างถึง Khan, 2007) ระบุว่า ปัจจัยด้านการเมืองและรูปแบบการบริหารจัดการ มีผลต่อกระบวนการยกระดับเทคโนโลยี ดังนั้นในบริบทที่ประเทศไทยมีปัญหาความขัดแย้งด้านการเมืองและสังคม การพิจารณาถึงปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศ จึงเป็นเรื่องที่ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจให้มีความก้าวหน้าในอัตราเร่ง เพื่อให้เป็นประเทศที่มีรายได้สูงและยั่งยืน

ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าวิจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ ของประเทศต่างๆ มีดังนี้

ในกรณีของประเทศจีน พบว่า ความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจีน ประการหนึ่ง มีผลจาก ภาวะผู้นำของภาครัฐบาล รวมทั้งผู้บริหารหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ที่มีวิสัยทัศน์ และความมุ่งมั่นในการผลักดันประเทศหรือองค์กรให้สามารถเปลี่ยนจากผู้ใช้เทคโนโลยีเป็นผู้ผลิตเทคโนโลยี โดยผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology transfer) ที่มีประสิทธิภาพ

เติ้ง เสี่ยวผิง นายกรัฐมนตรีของประเทศจีน ได้ปฏิรูปเศรษฐกิจ เมื่อ ปี ค.ศ. 1978 ส่งผลให้เศรษฐกิจของจีนเติบโตอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ เติ้ง เสี่ยวผิง ได้ศึกษาความล้มเหลวของนโยบายต่างๆ ลักษณะเด่นของการปฏิรูปเศรษฐกิจของเติ้ง เสี่ยวผิง คือ การใช้แรงจูงใจแก่เกษตรกรและชาวนา ในชนบท การทดลองใช้กลไกการตลาดแบบค่อยเป็นค่อยไปและการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษสำหรับการลงทุนของต่างชาติ ที่สำคัญคือ พรรคคอมมิวนิสต์จีนยังคงอำนาจทางการเมือง ในการควบคุมนโยบายเศรษฐกิจต่างๆ ของรัฐบาล นอกจากนี้ เติ้ง เสี่ยวผิง และกลุ่มผู้นำจีนได้กำหนดให้นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของจีนจึงเป็นนโยบายหลัก ทั้งนี้เพื่อให้จีนเป็นประเทศที่เจริญก้าวหน้าและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและการป้องกันประเทศ ทัดเทียมกับประเทศมหาอำนาจตะวันตกอื่นๆ (สุรชัย ศิริไกร, 2535)

นายกรัฐมนตรี มหาธีร์ บิน โมฮัมหมัด ของประเทศมาเลเซีย ได้ประกาศวิสัยทัศน์ Malaysia 2020 ในปี ค.ศ. 1994 ที่กำหนดเป้าหมายให้ มาเลเซียเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือประเทศในกลุ่มโลกที่ 1 ในปี 2020 เทคโนโลยี โดยกำหนดเป้าหมายให้รายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ต่อคน สูงถึง 10,050 อเมริกันดอลลาร์ ใน ค.ศ. 2012 โดยเร่งพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

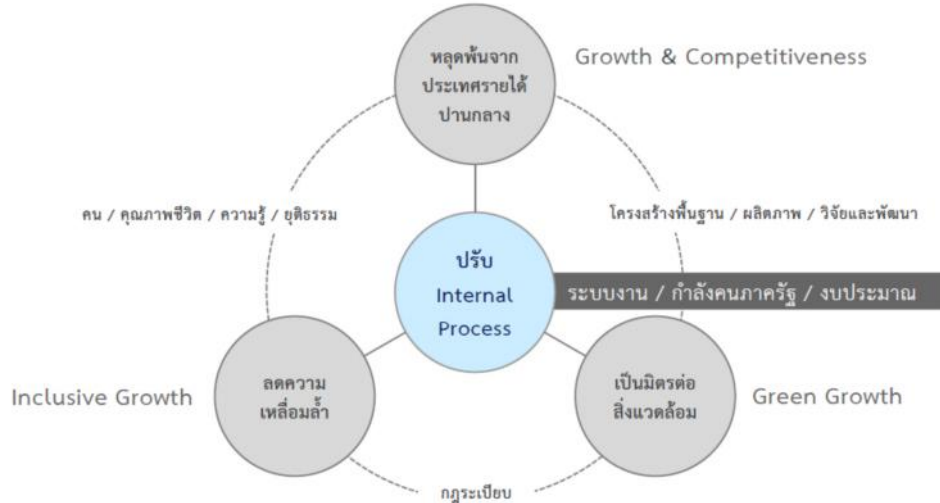
ประเทศเกาหลีและไต้หวัน ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนานวัตกรรมและถ่ายทอดเทคโนโลยี และสามารถผลิตเทคโนโลยีที่มีมูลค่าสูง เพื่อส่งออกได้ ก็เกิดจาก วิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศและความมุ่งมั่นของ ประธานาธิบดี ปักจุงฮี (พ.ศ.2504 -2521) ที่เป็นช่วงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจด้วยการการพัฒนาอุตสาหกรรมและการส่งออก

เนื่องจากการนำประเทศไทยออกจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ยังไม่ได้กำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจนของภาครัฐบาล แต่เป็นเพียงแนวทางที่นำเสนอในหน่วยงานการพัฒนานโยบายของประเทศไทย เช่น สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2557) และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (2557) และสำนักงานคณะกรรมการการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมแห่งชาติ (2557) ซึ่งได้เสนอ New Growth Model

แผนภาพที่ 2-5 New Growth Model

การบูรณาการยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy) เพื่อเป็นกรอบการจัดสรรงบประมาณประจำปี 2557

NEW GROWTH MODEL สร้างฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืน

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม, สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ

New Growth Model ใช้เป็นกรอบการจัดสรรงบประมาณประจำปี 2557 โดยด้านการหลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (Growth and Competitiveness) โดยกำหนดให้รายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้น 12,400 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี อัตราการขยายตัวของ GDP อยู่ที่ร้อยละ 5.0-6.0 ต่อปี และ เพิ่มการลงทุนด้าน R&D ให้มากกว่าร้อยละ 1 ของ GDP (ศูนย์ข้อมูลวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม, 2558)

ดังนั้นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อนำประเทศออกจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ที่ได้สรุปจากการศึกษาค้นคว้าจากกรณีศึกษาของประเทศต่างๆและแนวคิดการดำเนินการในประเทศไทย ประกอบด้วย

1. ประเทศไทยควรดำเนินนโยบายเศรษฐกิจใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญ เป็นนโยบายเชิงบูรณาการ ที่ประกอบด้วยมาตรการที่หลากหลาย ที่จะส่งผลให้เศรษฐกิจเติบโตในอัตราก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกำหนดให้ การนำประเทศไทยออกจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง เป็นนโยบายระดับชาติ หรือ กำหนดเป็นวาระแห่งชาติ

2. นอกจากนี้การสรรหาผู้นำรัฐบาลที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและมีภาวะผู้นำ จึงควรพัฒนาระบบและกลไกการสรรหาและคัดเลือกที่มีธรรมาภิบาล และมีประสิทธิภาพในการได้มาซึ่ง ผู้นำประเทศและผู้นำภาครัฐและเอกชน ที่มีวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำในการกำหนดนโยบาย และการขับเคลื่อนนโยบายอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อนำประเทศไทยออกจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง เช่น การกำหนดนโยบายเศรษฐกิจ เป็นนโยบายหลัก

3. ปฏิรูประบบการเมืองและโครงสร้างอำนาจตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมือง ที่ส่งผลให้การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจที่สำคัญไม่ต่อเนื่อง รวมทั้งปฏิรูประบบราชการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อป้องกันการทุจริตในทุกระดับ เช่น พัฒนาระบบ

ตามแนวคิด Growth Enhancing Governance หรือระบบธรรมาภิบาลเพื่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งต่างกับระบบธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมกลไกตลาด (Market- Enhancing Governance) ที่ใช้กันมากในหลายประเทศ และส่งผลต่อกระบวนการยกระดับเทคโนโลยี ตามแนวคิดของคาน (2007)(อ่างใน สมชัย จิตสุชน, 2557)

4. ปรับกระบวนการภายใน (Internet Process) เช่น ระบบงาน กำลังคนภาครัฐ และงบประมาณ เพื่อให้ประเทศไทยมีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและศักยภาพด้านการแข่งขัน ที่สามารถให้ประเทศไทย สามารถลดความเหลื่อมล้ำ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีความสามารถจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (นักสิทธิ์ คุวัฒนาชัย, 2557)

5. กำหนดมาตรการที่ส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีบทบาทมากขึ้นในระบบเศรษฐกิจ โดยส่งเสริมการลงทุนไปยังกลุ่มธุรกิจ ให้วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี หรือสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ขึ้นเพื่อให้อุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการมีขีดความสามารถด้านแข่งขันสูงขึ้น

6. พัฒนาการศึกษามีคุณภาพสูงในทุกระดับ เน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นปัญหาเป็นฐานแลแบบที่เน้นวิจัย ส่งเสริมให้เกิดค่านิยมที่ให้คุณค่าผลการปฏิบัติงาน ทักษะชีวิตและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ

จากการศึกษาการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ให้เป็นประเทศที่หลุดพ้นจากรายได้ปานกลาง สามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ประเทศที่ใช้แนวทางการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจแบบเน้นการพัฒนาความชำนาญในภาคบริการเป็นหลัก ได้แก่ อเมริกา ญี่ปุ่น และไต้หวัน

2. ประเทศที่ใช้แนวทางการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจแบบพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตเข้มข้น มีการสร้างตราสินค้า เช่น ประเทศเกาหลีใต้ที่ผลักดันการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมจนเกิดแบรนด์สินค้าที่นิยมทั่วโลก เช่น ซัมซุง แอลจี ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มกับระบบเศรษฐกิจในระดับที่สูง

3. เป็นรูปแบบการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจแบบการผลิตจะกระจายไปตามอุตสาหกรรมที่หลากหลายจนไม่สามารถระบุถึงความชำนาญที่ชัดเจนได้อย่างชัดเจน เช่นการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศสเปน ซึ่งประเทศติดอยู่ในกับดักรายได้ปานกลางส่วนใหญ่เลือกปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจในรูปแบบที่ 1.3 ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ (สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย, 2557) โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจให้ชัดเจน และสอดคล้องกับศักยภาพและจุดแข็งของประเทศ เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาและหลีกเลี่ยงการพัฒนาแบบกระจายไปอุตสาหกรรมทุกประเภท เช่น กำหนดจุดเด่นของภาคบริการ ยกกระดับจากอุตสาหกรรมเน้นแรงงานเป็นเน้นเทคโนโลยีระดับสูงและสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยสร้างแบรนด์ที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล(วันวลิต ธารไพโรทอง, 2557)

นอกจากนี้ พบว่า ยังมีระบบเศรษฐกิจต่างๆ ที่รัฐบาลได้กำหนดเป็นนโยบาย เช่น ระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) หรือ ระบบเศรษฐกิจดิจิทัล และ สมชัย จิตสุชน จากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2556) และ นักสิทธิ์ คุวัฒนาชัย (2557) ได้เสนอแนวคิด เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศรายได้ปานกลาง โดยเร่งพัฒนา ระบบพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Economy)

เมื่อพิจารณาถึงการพัฒนาโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง พบว่า อุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยพบว่า จากสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หรือ GDP ของอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการนับตั้งแต่ปี 2548-2552 ที่มีสัดส่วนโดยเฉลี่ยต่อปีถึงร้อยละ 86 ของ GDP และเมื่อพิจารณาสัดส่วนของอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการพบว่า ในปี โดยในปี 2552 ภาคการผลิตมีมูลค่า GDP ถึง 3.09 ล้านล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 34.15 ของ GDP และอุตสาหกรรมภาคบริการมีมูลค่า 4.61 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็น ร้อยละ 51 ของ GDP ทั้งประเทศ (สำนักพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2558 อ้างจาก สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2554) ทำให้ สัดส่วนของอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการของประเทศไทย เท่ากับ 4 : 6

ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทย เพื่อนำประเทศไทยออกจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง จึงควรเน้นการพัฒนาความชำนาญของธุรกิจภาคบริการ และการพัฒนาภาคการผลิตอย่างเข้มข้นที่เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ ในระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายธุรกิจในการพัฒนาอย่างเหมาะสม

3. การพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการ

เนื่องจากอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการที่มีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จากสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หรือ GDP ของอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการโดยเฉลี่ย พบว่าสูงถึงร้อยละ 86 ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการ ของประเทศต่างๆ ดังนี้

นักสิทธิ์ คูวัฒนาชัย (2557) ได้ระบุแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศจีนและมาเลเซีย โดยสรุปได้ดังนี้

ประเทศจีนได้กำหนดเป้าหมายให้เป็นประเทศที่มีรายได้สูง ที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติต่อคน เท่ากับ 16,000 ดอลลาร์สหรัฐ ใน ค.ศ. 2030 โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป็นยุทธศาสตร์หลัก นอกจากนี้วางแผนลงทุนประมาณ 600,000 ดอลลาร์สหรัฐในระยะ 5 ปี เพื่อสร้างความเข้มแข็ง โดยยกระดับเทคโนโลยีในภาคอุตสาหกรรม ทั้งนี้ การพัฒนาและยกระดับอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กำหนดให้พื้นที่เฉพาะแถบฝั่งทะเลตะวันออกเป็นเขตอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง รวมทั้งประเทศจีนยังได้จัดกลุ่มอุตสาหกรรมต่างๆ ได้แก่ เทคโนโลยีสารสนเทศ พลังงานปรมาณู การต่อเรือ โรงไฟฟ้า ปรมาณูรุ่นใหม่ เทคโนโลยีชีวภาพ ยานยนต์ ยาและอาหารเสริม พลังงานหมุนเวียน อุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์สมรรถนะสูง (Super computer) รถไฟความเร็วสูง การพัฒนาระบบ GPS การพัฒนาสถานีอวกาศและเทคโนโลยีอากาศยาน

จีนยังปรับเปลี่ยนการลงทุนเป็นโครงการขนาดใหญ่ หรือ China's Game Changing Development Projects ใน 20 ปีข้างหน้า ประกอบด้วยโครงการสร้างสนามบินที่ทันสมัย หรือ Ultra-Modern Airports, โครงการรถไฟความเร็วสูง(High Speed Train), วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีชีวภาพ (Bioscience and Technology) และ รถไฟฟ้า (Electrical Car) นอกจากนี้จีนยัง

กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมให้มีภาคเอกชนร่วมลงทุนกับภาคเอกชนของประเทศต่างๆ ในหลายรูปแบบ รวมทั้งสนับสนุนการจัดซื้อจัดจ้างแบบรัฐต่อรัฐ (Government Procurement)

สรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีจีนมีสัมฤทธิ์ผลในระดับหนึ่ง เพราะในปี 2010 จีนมีบริษัทขนาดใหญ่ 89 แห่ง ที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าปีละประมาณ 700,000 ล้านบาท และมีบริษัทผลิตเทคโนโลยีที่รู้จักกันในระดับนานาชาติ ในกลุ่ม ICT และพลังงานทดแทน (Renewable Energy) เช่น HUAWEI ที่ผลิตเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่นเดียวกับจีน มาเลเซียได้กำหนดเป้าหมาย เพื่อเป็นผู้นำของโลกด้านการศึกษาวิจัยด้านเทคโนโลยี โดย กำหนดเป้าหมายในอัตราก้าวหน้าเป็น สัดส่วนของมูลค่าทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมรายกลุ่ม ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Proportion of Contribution with GDP) ของกลุ่มอุตสาหกรรมต่าง ๆ ประกอบด้วย เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือ ICT เทคโนโลยีชีวภาพ (Bio technology) เภสัชกรรม (Pharmaceuticals) อิเล็กทรอนิกส์ (Electronics) อาหาร (Food) วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม (Environmental Engineering) และ พลังงานทดแทน รวมทั้งเน้นการวิจัยเพื่อผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงจาก ยาง และพลาสม์

ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการของไทยเพื่อนำประเทศออกจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ที่ได้สรุปจากการศึกษาค้นคว้าจากกรณีศึกษาของประเทศต่างๆ และแนวคิดการดำเนินการในประเทศไทยของนักสิทธิ์ คุว์ฉวนช้าย (2557) และ สมชัย จิตต์สุขน (2557) สรุปได้ดังนี้

1. เนื่องจากสัดส่วนของอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการของประเทศไทย เท่ากับ 4 : 6 ดังนั้นจึงควรเน้นการพัฒนาความชำนาญของธุรกิจภาคบริการ และการพัฒนาภาคการผลิตอย่างเข้มข้นที่เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ จึงควรกำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและบริการ ประกอบด้วย กลุ่มอุตสาหกรรมจุดแข็งและใช้วัตถุดิบในประเทศ กลุ่มอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง เช่น อาหาร พลังงาน วัสดุชีวภาพ เคมีภัณฑ์ ฯลฯ กลุ่มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว กลุ่มบริการทางการแพทย์และการออกแบบ (Service Design) กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าต่อ GDP ในสัดส่วนที่สูง เช่น กลุ่มยานยนต์และอาหาร และ กลุ่มอุตสาหกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีชีวภาพ)

2. กำหนดนโยบายอุตสาหกรรม ในรูปแบบของระบบการสร้างแรงจูงใจและระบบ ประเมินผลนโยบายที่มีประสิทธิผล เพื่อส่งเสริมสร้างเทคโนโลยี เช่น กำหนดมาตรการด้านภาษี หรือ มาตรการส่งเสริมการลงทุนที่ส่งผลอย่างชัดเจนต่อผู้ประกอบการ เช่น ในประเทศไทยที่กำหนดให้สามารถยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลในกรณีที่สถานประกอบการจ้างหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนในการ วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี หรือ ในเกาหลีใต้ ที่กลุ่มบริษัทที่สามารถทำยอดส่งออกได้ตามข้อตกลง เท่านั้น จึงจะมีสิทธิ์ได้รับการส่งเสริมการลงทุนอย่างต่อเนื่อง พัฒนาและยกระดับอุตสาหกรรมที่ใช้ เทคโนโลยีขั้นสูงด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กำหนดพื้นที่เขตอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ให้มีมาตรการส่งเสริมให้ภาคอุตสาหกรรมพัฒนากระบวนการผลิตอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีผลิตภาพ ขั้นสูง (High Productivity) ต้องเพิ่มขีดความสามารถทางด้านเทคโนโลยี และยกระดับเทคโนโลยีใน ภาพรวม (Technological Upgrading) ด้วยการวิจัยและพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ การผลิตในการผลิตอย่างต่อเนื่อง

3. กำหนดให้นโยบายหรือมาตรการส่งเสริมการลงทุนให้โครงการขนาดใหญ่ (Mega project) ทั้งของรัฐและเอกชนเป็นโครงการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อให้เป็นการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ รวมทั้งให้มีมาตรการส่งเสริมให้มีภาคเอกชนร่วมลงทุนกับภาคเอกชนของประเทศต่างๆ ในหลายรูปแบบ สนับสนุนการจัดซื้อจัดจ้างแบบรัฐต่อรัฐ (Government Procurement)

4. จัดสรรการลงทุนและตัวชี้วัดความสามารถด้านการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอัตราก้าวหน้า พัฒนาระบบตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ ที่มีความต้องการผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพสูงและราคาแพง เหมือนประเทศเยอรมนี สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ รวมทั้งสร้างมาตรการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ภาคธุรกิจอุตสาหกรรมให้พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีแบรนด์ของตนเอง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ในกระบวนการผลิตและบริการ รวมทั้งใช้กำลังแรงงานที่มีความรู้และทักษะขั้นสูง

4. ระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ

นโยบายการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศต่างๆ เพื่อใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อนำประเทศไทยออกจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วและมีรายได้สูง พบว่า

ประเทศจีนได้กำหนดนโยบายส่งเสริมการวิจัยทั้งในภาครัฐ มหาวิทยาลัย และภาคเอกชน โดยตั้งเป้าหมายการลงทุนด้านวิจัยในอัตราก้าวหน้า เท่ากับ ร้อยละ 2.50 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ หรือ GDP ในปี 2020 โดยเพิ่มจากร้อยละ 1.97 ใน ปี 2012 มีมาตรการส่งเสริมการจดสิทธิบัตรทั้งในภาครัฐและเอกชน โดยมีเป้าหมายที่จะยื่นจดสิทธิบัตร 1 ล้านเรื่องในปี 2020

นอกจากนี้ยังกำหนดนโยบายส่งเสริมให้เอกชนลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี เช่น บริษัท ICT ลงทุนเฉลี่ยถึงร้อยละ 10 ของรายได้ ส่งเสริมให้มีการซื้อสิทธิบัตรของเทคโนโลยีที่ทันสมัยในอุตสาหกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาต่อยอด มีมาตรการสร้างแรงจูงใจให้บริษัทที่มีเทคโนโลยีสูงมาตั้งศูนย์วิจัยในประเทศรวมทั้งส่งเสริมให้สามารถจ้างหน่วยงานวิจัยในต่างประเทศ การตั้งศูนย์วิจัยในต่างประเทศ การสร้างเครือข่ายกับนักวิจัยและนักวิชาการเชื้อสายจีนและชาวต่างชาติ และมีมาตรการจูงใจให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ประกอบการชาวจีนจากต่างประเทศให้กลับมาจัดตั้งบริษัทเทคโนโลยีในจีน เป็นต้น

ในกรณีของประเทศมาเลเซีย พบว่า มีนโยบายและมาตรการด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนี้

มาเลเซียตั้งเป้าหมายลงทุนในการวิจัยเป็นอัตราก้าวหน้า โดยกำหนดไว้จากร้อยละ 0.84 ของ GDP ในปี 2009 เป็นอย่างน้อยร้อยละ 1 ของ GDP ในปี ค.ศ. 2015 และเพิ่มจำนวนนักวิจัย โดยมีเป้าหมายจะเพิ่มถึง 50 คน ในแรงงาน 10,000 คน ในปี 2015

นอกจากนี้ประเทศมาเลเซียได้จัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของมาเลเซีย ได้แก่ National Science and Research Council และ Malaysian Innovation Agency (MIA) เพื่อพัฒนาทรัพย์สินทางปัญญา (IP) ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ รวมทั้งสร้างวัฒนธรรมด้านนวัตกรรมในวงกว้าง รวมทั้งจัดตั้ง National Innovation Centre เพื่อวางยุทธศาสตร์ด้านนวัตกรรม และจัดสรรงบประมาณเพื่อสร้างความสามารถในการ

พัฒนานวัตกรรมของประเทศ และ Talent Corporation เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ชาวมาเลเซียที่ออกไปทำงานในต่างประเทศให้กลับมาทำงานในบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาตั้งฐานธุรกิจเข้ามาเลเซีย โดย Talent Corporation จัดสรรสิทธิประโยชน์ให้แก่ผู้ที่กลับมาทำงานในประเทศและมีนโยบายเพิ่มจำนวนมหาวิทยาลัยด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาทั้งในและต่างประเทศ

ประเทศเกาหลีใต้ และ ไต้หวัน พัฒนาระบบถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อต่อยอดสู่การคิดค้นเทคโนโลยีระดับสูง จนมีสถานประกอบการที่ติดอันดับโลก ในอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ นาโนเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์สมรรถนะสูง ยานยนต์และการบริหารจัดการน้ำ

เนื่องจากระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญมากประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศให้มีขีดความสามารถด้านการแข่งขันสูง ที่จะส่งผลต่อการเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลาง สู่การเป็นประเทศที่เจริญแล้วและและมีรายได้มาก ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.) ได้เสนอผลการเปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ภายใต้บริบทไทยกลุ่มประเทศ ASEAN โดยประมวลจาก International Institute for Management Development (IMD) (นันทวัฒน์ มะกรุดอินทร์, 2557: 1-4) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารของ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ. เรื่อง ศักยภาพวิทยาศาสตร์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีของประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

โครงสร้างพื้นฐานค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในกลุ่ม ASEAN+6 แบ่งเป็น 3 กลุ่มประเทศ ประกอบด้วย กลุ่มที่มีฐานค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเฉลี่ย ประมาณร้อยละ 2-3 ของ GDP แต่อัตราการเติบโตไม่ได้สูงมากนัก ประกอบด้วยประเทศ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์ และออสเตรเลีย กลุ่มที่มีฐานค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ระดับปานกลาง โดยมีค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาของโลกต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเฉลี่ยประมาณร้อยละ 1 ประกอบด้วย จีน และนิวซีแลนด์ และกลุ่มที่มีโครงสร้างพื้นฐานค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และอัตราการเติบโตค่อนข้างต่ำ ประกอบด้วย ประเทศฟิลิปปินส์และไทย โดยไทยมีค่าใช้จ่ายเพียงร้อยละ 2.2 ประเทศมาเลเซีย เท่ากับร้อยละ 0.72 และมีอัตราเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 25 ในปี 2556 ซึ่งสูงที่สุดในกลุ่มประเทศ ASEAN+6

เมื่อพิจารณาถึงศักยภาพของภาครัฐและเอกชนที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยี ด้วยการวิจัยและพัฒนา ด้วยจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาทั้งนี้ในประเทศที่พัฒนาแล้วภาคเอกชนเป็นผู้นำในการพัฒนาเทคโนโลยี ในปี 2008 ประเทศจีนสร้างบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา เป็น 14.8 ต่อ ประชากร 10,000 คน ในขณะที่ไทยยังคงจำกัดส่วนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา 6.8 และภาคเอกชนของไทยมีจำนวนนักวิจัยและพัฒนา เพียง 1.07 คนต่อประชากร 10,000 คน ซึ่งเป็นอัตราต่ำที่สุดในกลุ่ม

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการวิจัย โดย ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Center of Excellence ,COE) อย่างต่อเนื่อง จะเป็นการลดการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ เพิ่มมูลค่าการส่งออกของสินค้าและบริการ การสร้างผู้ประกอบการใหม่ การเพิ่มขีด

ความสามารถในการผลิต วิเคราะห์ ทดสอบ วิจัย การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพิ่มคุณภาพชีวิตและสร้างความปลอดภัย ลดการใช้วัสดุและพลังงาน รวมทั้งเป็นศูนย์การศึกษา วิจัย และฝึกอบรมระดับสูงในอนุภูมิภาคและภูมิภาค โดยมี ศูนย์ความเป็นเลิศจำนวน 11 ด้าน ได้แก่ ด้านนวัตกรรมทางเคมี ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและพิษวิทยา ด้านการจัดการของเสียอันตราย ด้านปิโตรเลียม และวัสดุขั้นสูงด้านเทคโนโลยีพลังงาน ด้านเทคโนโลยีชีวภาพเกษตร ด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยวด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ด้านเทคโนโลยีชีวภาพทางการแพทย์ ด้านคณิตศาสตร์และด้านฟิสิกส์ (พนิตี ระตะนานุกุล,2555)

ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อนำประเทศไทยออกจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ที่ได้สรุปจากการศึกษาค้นคว้าจากกรณีศึกษาของประเทศต่างๆและแนวความคิดการดำเนินการในประเทศไทยของนนทวัฒน์ มะกรุดอินทร์ (2557) นักสิทธิควัฒนาชัย (2557) และสมชัย จิตต์สุขน (2557) มีดังนี้

1. รัฐบาลต้องสร้างกลไกกองทุนร่วมกันระหว่างรัฐบาลและเอกชน เพื่อให้ภาคเอกชนลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา เมื่อมีเทคโนโลยีและผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ภาคเอกชนก็จะเพิ่มการลงทุนด้านนี้เพิ่มมากขึ้นและต้องพัฒนาบุคลากรนักวิจัย ต้องเริ่มตั้งแต่การส่งเสริมการเรียนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและแบบวิจัยเป็นฐานกระบวนการวิจัยและพัฒนา และให้การแนะนำอาชีพนักวิจัยอย่างจริงจังในทุกกระดบการศึกษา และมีกลไกอื่นๆ เช่น การทำวิจัยร่วมกับภาครัฐและเอกชน และการส่งเสริมงานวิจัยที่มีศักยภาพเชิงพาณิชย์ ส่งเสริมการพัฒนาทรัพย์สินทางปัญญาและการจดสิทธิบัตร เป็นต้น

เมื่อพิจารณาถึงระบบกฎหมายที่สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา พบว่า ประเทศมีลำดับที่ 47 จาก 58 ประเทศ เนื่องจากไทยยังมีจำนวนสิทธิบัตรน้อยรวมถึงชาวต่างชาติเข้ามาจดทะเบียนสิทธิบัตรภายในประเทศไทยก็ยังไม่ได้รับการคุ้มครอง

เมื่อพิจารณาถึงความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างด้านเทคโนโลยี ไทย ASEAN+6 ในปี 2553 พบว่า ประเทศไทยมีอันดับ 52 จาก 58 ประเทศ ในด้านแรงงานที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เมื่อเทียบกับประเทศอินเดีย และสิงคโปร์ ที่มีอันดับ 7 และ 9 ด้านสภาพแวดล้อมทางกฎหมายด้านการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ประเทศไทยจัดอยู่ในลำดับที่ 42 ต่างกับประเทศ สิงคโปร์ และมาเลเซีย ที่มีอันดับที่ 1 และ 6 ส่วนกองทุนร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี ประเทศไทยก็อยู่ลำดับท้ายที่ 34 ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียมีอันดับที่ 2 และ 4 ดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2-3 อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างด้านเทคโนโลยีไทย ASEAN+6

ประเทศ	การลงทุนด้านโทรคมนาคมต่อ GDP	สัดส่วนเครื่องคอมพิวเตอร์ของประเทศต่อเครื่องคอมพิวเตอร์ทั้งโลก	แรงงานที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	กองทุนร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี	สภาพแวดล้อมทางกฎหมายด้านการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี
China	6	2	47	23	36
Thailand	42	24	52	34	42

Australia	19	15	25	24	22
Japan	41	3	21	28	19
Korea	16	11	34	19	33
Malaysia	7	22	13	4	6
New Zealand	17	45	45	39	26
Philippines	4	25	16	31	39
Singapore	49	44	9	2	1
India	30	8	7	18	27
Indonesia	35	19	54	45	45

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.)

ดังนั้นประเทศไทยต้องพัฒนาระบบกฎหมายที่เอื้อต่อการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกฎหมายด้านการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี การลงทุนร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี รวมทั้งการพัฒนากำลังแรงงานที่มีทักษะด้านเทคโนโลยี รวมทั้งบุคลากรด้านการวิจัยและ ขยายการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา

2. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมให้ทั่วถึงและเพียงพอทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยใช้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยเร่งพัฒนาอุทยานวิทยาศาสตร์ ศูนย์ความเป็นเลิศ ศูนย์บ่มเพาะ สถาบันวิจัย ส่งเสริมการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ทั้งเชิงพาณิชย์และชุมชน (พนิตี ระตะนานุกูล ,2555)

3. กำหนดนโยบายพัฒนาเทคโนโลยีเป็นนโยบายที่สำคัญ และมีความต่อเนื่อง โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความตระหนักรู้ในวงกว้าง เช่น สร้างแนวร่วมพัฒนาเทคโนโลยีระหว่างภาคส่วนต่างๆ การผลิตและพัฒนานักวิจัยที่มีทักษะสูง ส่งเสริมให้เอกชนลงทุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี

4. กำหนดมาตรการให้อุตสาหกรรมภาคการผลิตและบริการพัฒนาผลิตภาพ (Productivity) โดยเปลี่ยนจากการเน้นกำลังแรงงานและการใช้เทคโนโลยีมาเป็นการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี จากกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีสมรรถนะสูง โดยเฉพาะด้านวิจัยและพัฒนา ส่งเสริมให้ภาคการเกษตรและชุมชนใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งเสริมให้มีการซื้อสิทธิบัตรของเทคโนโลยีที่ทันสมัยในอุตสาหกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาต่อยอด มีมาตรการสร้างแรงจูงใจให้บริษัทที่มีเทคโนโลยีสูงมาตั้งศูนย์วิจัยในประเทศ

5. ส่งเสริมการวิจัยร่วมหรือจ้างหน่วยงานวิจัยในต่างประเทศ การตั้งศูนย์วิจัยในต่างประเทศ ตั้งเป้าหมายลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาเป็นอัตราก้าวหน้า และเพิ่มจำนวนนักวิจัย

6. นอกจากนี้ ต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย ทั้งหน่วยงานที่กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การจัดสรรการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาทรัพย์สินทางปัญญาให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรและบุคคลด้านการวิจัยและพัฒนาในวงกว้าง และการกำหนดมาตรการเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ชาวไทยกลับมาจัดตั้งบริษัทที่ดำเนินธุรกิจด้วยเทคโนโลยีในประเทศ รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งให้มหาวิทยาลัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะด้านการวิจัยและพัฒนา

7. เพิ่มขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนาของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก เช่น เพิ่มงานวิจัยและพัฒนา ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อพัฒนามาตรฐานสินค้า OTOP เพื่อสนองต่ออุปสงค์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

8. รวมทั้งเพิ่มการบูรณาการงานวิจัยระหว่างหน่วยงานที่สามารถนำผลมาใช้ประโยชน์ได้จริงเชิงพาณิชย์ จากปัญหาวิจัยที่ได้จากอุตสาหกรรมการผลิตและภาคบริการ รวมทั้งวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากผลงานวิจัยที่มีอยู่แล้วมาต่อยอดสู่การประโยชน์เชิงพาณิชย์เพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารโครงการวิจัยและงบประมาณวิจัย รวมทั้งพัฒนาระบบถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อต่อยอดสู่การคิดค้นเทคโนโลยีระดับสูง

5. การพัฒนาากำลังแรงงาน

ดั่งที่ ไมเคิล อี พอร์ตเตอร์ (อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546: 4-10) ได้กล่าวถึง การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ในการบรรยาย เรื่อง Thailand's Competitiveness: Creating the Foundations for Higher Productivity ว่า ขึ้นอยู่กับการเพิ่มผลิตภาพ Productivity ทั้งนี้ความสามารถในการแข่งขันเกิดขึ้นได้จากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการคิดค้นนวัตกรรม และ แนวความคิดใหม่ เช่น เทคโนโลยี การเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต รวมทั้งการพัฒนาและปลูกฝังแนวคิดการพัฒนาขีดความสามารถทางเศรษฐกิจในระดับธุรกิจ และการปฏิรูปองค์กรให้สอดคล้องกับการเพิ่มผลิตภาพและขีดความสามารถด้านการแข่งขันในภาพรวมของประเทศ

ดังนั้น การพัฒนากำลังแรงงานจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้อุตสาหกรรมการผลิตและบริการสามารถเพิ่มขีดความสามารถด้านการแข่งขันทางธุรกิจ ทั้งนี้ การกำหนดแนวทางพัฒนาผลิตภาพของธุรกิจที่เน้นวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี รวมทั้ง การพัฒนากำลังแรงงานไทยให้มีความรู้และสมรรถนะให้ทันการเปลี่ยนแปลงของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งในประเทศที่พัฒนาแล้ว ภาคเอกชนจะมีบทบาทสำคัญในการผลักดันการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลิตภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ และส่วนหนึ่งเกิดจากนโยบายและมาตรการการจัดสรรทรัพยากรที่สนับสนุนด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีจากภาครัฐ

จากการศึกษาค้นคว้าแนวทางบริหารจัดการและพัฒนากำลังแรงงานของประเทศจีน จากแนวคิดของ นักสิทธิ์ คุ่วฉานชย (2557) สรุปได้ดังนี้

ประเทศจีนเน้นการพัฒนาาระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ บนฐานของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้วยการพัฒนาคุณภาพของการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ในระดับโรงเรียน เช่น กำหนดครูผู้สอนต้องมีวุฒิและสาขาวิชาตรงทั้งด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

นอกจากนี้เพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนนักวิจัย ประเทศจีนยังขยายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาประมาณ 6.5 เท่าในช่วง 12 ปี ตั้งแต่ปี 2000 (มีผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยประมาณ 7 ล้านคนในปี 2012) ส่งเสริมการวิจัย โดยจัดกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัย 9 แห่ง ส่งเสริมให้มีการจัดอันดับมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างมีทิศทางและเป้าหมายตามนโยบายของรัฐบาล มีการกำหนดมาตรการเพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษา อาจารย์ นักวิทยาศาสตร์ วิศวกรชาวจีนและชาวต่างประเทศที่ทำงานในต่างประเทศกลับมาทำงานหรือตั้งบริษัทเทคโนโลยีในประเทศจีน (Talent Development) จำนวน 4 โครงการ ตั้งแต่ปี 1990

ประเทศจีนส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนา การจดสิทธิบัตรร่วมกัน ระหว่างนักวิชาชีพชาวจีนและชาวต่างประเทศที่ทำงานในประเทศอุตสาหกรรม และมีมาตรการส่งเสริมส่งเสริมให้นักศึกษาต่างชาติให้มาศึกษาในประเทศจีน รวมทั้งจีนยังให้ความสำคัญต่อ การจัดการศึกษาสาขาการออกแบบและพัฒนาความสามารถทางนวัตกรรมในมหาวิทยาลัยอีกด้วย

แนวทางการพัฒนากำลังแรงงานของประเทศมาเลเซีย เพื่อนำประเทศออกจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางสู่ประเทศที่พัฒนาและมีรายได้สูง มีดังนี้

ประเทศมาเลเซียกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาการศึกษาในระดับโรงเรียนให้มีคุณภาพสูง รวมทั้งการพัฒนาคูโรงเรียน ให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพและได้รับค่าตอบแทนสูงเช่นเดียวกับจีน

นอกจากนั้นมาเลเซียยังขยายการศึกษาระดับอุดมศึกษาภายในประเทศ โดยเพิ่มจำนวนมหาวิทยาลัยเพิ่มจาก 3 ในปี 1980 เป็น 46 แห่ง ซึ่งผลิตบุคลากรระดับต่างๆได้ปีละประมาณ 180,000 คน และมีการส่งเสริมให้มีการจัดอันดับของมหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซีย เพื่อให้เกิดการแข่งขัน ซึ่งจะทำให้คุณภาพของมหาวิทยาลัยสูงขึ้น การจัดกลุ่มมหาวิทยาลัย โดยให้มหาวิทยาลัยชั้นนำเน้นจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และวิจัย จัดสรรทุนการศึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาทั่วโลกมาเรียนในมาเลเซีย รวมทั้งประเทศมาเลเซียได้จัดตั้งหน่วยงาน Talent Corporation เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักวิชาชีพมาเลเซียที่ทำงานในต่างประเทศ ให้กลับมาทำงานในมาเลเซียได้ ประมาณ 2,000 คน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2011

สำหรับประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายพัฒนากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ รวมทั้งเป็นการพัฒนาศักยภาพด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศให้มีความเข้มแข็ง ในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ในการก้าวสู่การรวมกลุ่มเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) โดยเน้นการผลิตและพัฒนากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ

ศูนย์ข้อมูลวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม, สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (2558) ได้ให้ความหมายของ กำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว่า หมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ขึ้นไปในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (Natural science) วิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี (Engineering and technology) วิทยาศาสตร์การแพทย์ (Medical science) และเกษตรศาสตร์ (Agricultural science) ซึ่งหมายรวมถึง ผู้ที่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แต่ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ต้องการบุคลากรที่จบการศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตั้งแต่ระดับ ปวช. ขึ้นไป เช่น ผู้ประกอบอาชีพและช่างเทคนิคด้านฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตและสุขภาพ รวมทั้งผู้ประกอบอาชีพอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อีกด้วย

ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นในการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำประเทศไทยออกจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้านโยบายและมาตรการการพัฒนาบุคลากรด้านนี้ของ พนิต รัตนานุกูล (2555) นักสิทธิ์ คุ้มณาชัย (2557) ที่รวบรวมจากหน่วยงานต่างๆ เช่น กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และศูนย์นาโนเทคโนโลยีแห่งชาติ สรุปเป็นแนวทางการพัฒนากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ สรุปได้ดังนี้

1. รัฐควรบูรณาการผลิตและพัฒนากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของประเทศให้เพียงพอทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการผลิตและพัฒนาบุคลากรวิจัยในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ รวมทั้งจัดทำแผนความต้องการกำลังคนด้านการวิจัยของประเทศจากผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ โดยสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนที่มีกำลังและความสามารถในการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อยกระดับความสามารถ

ในการแข่งขันของอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการและการทำงานภาครัฐ โดยบูรณาการระหว่างการเรียนรู้กับการทำงานจริง

2. พัฒนาระบบสร้างแรงจูงใจให้เด็กและเยาวชนสนใจเรียนวิทยาศาสตร์ สร้างเส้นทางอาชีพ โดยร่วมมือกับหน่วยงานเพื่อผลิตและสร้างเส้นทางอาชีพบุคลากรวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเสริมความรู้และทักษะให้แก่ผู้ทำงานทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในภาคส่วนต่างๆ เพื่อเพิ่มการยอมรับ และสร้างตลาดรองรับวิชาชีพนักวิจัยและนักวิทยาศาสตร์ สร้างความรู้และสมรรถนะของประชาชนให้เรียนรู้ คิด และทำ ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนทางด้านสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาผลิตบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มีคุณภาพและจำนวนมากขึ้น โดยตั้งเป้าหมายการเพิ่มสัดส่วนผู้เข้าเรียนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ต่อ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในอัตราก้าวหน้า โดย ในปี 2559 เป็น 60: 40

3. บูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวิทยาศาสตร์ กระทรวงอุตสาหกรรม และหน่วยงานอื่นๆ เพื่อจัดทำแผนระดับชาติเพื่อพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ให้มีคุณภาพระดับมาตรฐานโลก อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาระบบแรงจูงใจและระบบรายได้ที่เหมาะสม เช่น การให้ทุนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สำหรับผู้ที่มีความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้เข้าศึกษาต่อด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสถาบันอุดมศึกษาเรียนต่อเนื่องจนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก รวมทั้งระบบค่าตอบแทนและรายได้ที่จูงใจในการทำงานอย่างมีคุณภาพ โดยสร้างกลไกการเชื่อมต่อและทำงานอย่างใกล้ชิด ในการดำเนินการส่งต่อผู้มีความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา

4. ขยายขอบเขตการดำเนินงานและยกระดับคุณภาพมาตรฐานของโครงสร้างสนับสนุนและพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งระดับขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาให้สอดคล้องต่อทิศทางและนโยบายการพัฒนาประเทศในภาพรวม เช่น โครงการพัฒนาอัจฉริยภาพทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โครงการโอลิมปิกวิชาการ โครงการค่ายวิทยาศาสตร์ถาวร

5. ยกกระดับมหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพด้านการวิจัยของประเทศสู่มหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ที่มีขีดความสามารถระดับโลก (World-Class University) จำนวน 7-10 แห่ง เพื่อผลิตและพัฒนากำลังแรงงานที่มีความรู้และสมรรถนะระดับสูงในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการ รวมทั้งหน่วยงานวิจัยภาครัฐ สร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันการศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้สามารถตอบสนองการผลิตและพัฒนากำลังแรงงานด้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีนัยสำคัญด้านนโยบาย เช่น โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ โรงเรียนเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ โรงเรียนวิจุฬากรณ์ และ ห้องเรียนวิทยาศาสตร์ ของกระทรวงวิทยาศาสตร์และกระทรวงศึกษาธิการ

6. สร้างความเข้มแข็งให้สถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มากขึ้น โดยให้เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับภาคอุตสาหกรรมผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น ความร่วมมือในการจัดการศึกษาและวิจัย รวมทั้งการให้คำปรึกษาด้านเทคนิค เช่น รัฐและเอกชนร่วมให้ทุนวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูง และพัฒนาระบบและกลไกที่เชื่อมโยงของระบบการศึกษา

กับภาคอุตสาหกรรม เช่น สหกิจศึกษา โรงเรียนเตรียมวิศวกรรมศาสตร์ โรงเรียนเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ หน่วยงานบ่มเพาะวิสาหกิจ และหน่วยงานส่งเสริมการจดทรัพย์สินทางปัญญา

7. เพิ่มสัดส่วนของอาจารย์ที่ทำงานบริการวิชาการ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ภาคการผลิตและธุรกิจ โดยพัฒนาระบบบริหารบุคลากรที่สร้างแรงจูงใจให้อาจารย์ทำงานวิจัยและให้คำปรึกษาด้านเทคนิค ที่ส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมมีขีดความสามารถด้านการแข่งขันสูงขึ้น สร้างแรงจูงใจ โดยให้ทุนสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของนักวิจัยและครูอาจารย์ในฐานะ เป็น “ตัวทวีคูณ” ของระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ

กรอบเนื้อหา ร่างยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักรายได้ปานกลาง

ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาค้นคว้าจากตอนที่ 1 มาเป็นร่างยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักรายได้ปานกลาง เพื่อใช้ในการสร้างเครื่องมือวิจัย ประกอบด้วยด้านต่างๆที่มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบาย

ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ต่างๆ ดังนี้

1.1 กำหนดให้ การนำประเทศไทยออกจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง เป็นนโยบายระดับชาติ หรือ กำหนดเป็นวาระแห่งชาติ

1.2 ประเทศไทยควรดำเนินนโยบายเศรษฐกิจใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญ เป็นนโยบายเชิงบูรณาการ ที่ประกอบด้วยมาตรการที่หลากหลาย ที่จะส่งผลให้เศรษฐกิจเติบโตในอัตราที่ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

1.3 สร้างระบบและกลไกการสรรหาและคัดเลือกที่มีธรรมาภิบาล และมีประสิทธิผล ประสิทธิภาพในการได้มาซึ่ง ผู้นำประเทศและผู้นำภาครัฐและเอกชน ที่มีวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำในการกำหนดนโยบายและการขับเคลื่อนนโยบายอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อนำประเทศไทยออกจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง เช่น การกำหนดนโยบายเศรษฐกิจ เป็นนโยบายหลัก

1.4 ปฏิรูประบบการเมือง และปฏิรูปโครงสร้างอำนาจตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมือง ที่ส่งผลให้การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจที่สำคัญไม่ต่อเนื่อง

1.5 ปฏิรูประบบราชการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อป้องกันการทุจริตในทุกกระดับ เช่น พัฒนาระบบตามแนวคิด Growth Enhancing Governance หรือระบบธรรมาภิบาลเพื่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งต่างกับระบบธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมกลไกตลาด (Market - Enhancing Governance) ที่ใช้กันมากในหลายประเทศ และส่งผลต่อกระบวนการยกระดับเทคโนโลยี ตามแนวคิดของคาน (2007) (อ้างใน สมชัย จิตสุชน, 2557)

1.6 ปรับกระบวนการภายใน (Internet Process) เช่น ระบบงาน กำลังคนภาครัฐ และงบประมาณ เพื่อให้ประเทศไทยมีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและศักยภาพด้านการแข่งขัน ที่

สามารถให้ประเทศไทย สามารถลดความเหลื่อมล้ำ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีความสามารถจากกับต่างประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (นักสิทธิ์ คุวัฒนาชัย, 2557)

1.7 กำหนดมาตรการที่ส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีบทบาทมากขึ้นในระบบเศรษฐกิจ โดยส่งเสริมการลงทุนไปยังกลุ่มธุรกิจ ให้วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี หรือสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อให้อุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการมีขีดความสามารถด้านแข่งขันสูงขึ้น

1.8 พัฒนาการศึกษามีคุณภาพสูงในทุกระดับ เน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นปัญหาเป็นฐานแลแบบที่เน้นวิจัย ส่งเสริมให้เกิดค่านิยมที่ให้คุณค่าผลการปฏิบัติงาน ทักษะชีวิตและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. การปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ

ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ต่างๆ ดังนี้

2.1 เน้นการพัฒนาความชำนาญของธุรกิจภาคบริการ

2.2 พัฒนาภาคการผลิตอย่างเข้มข้นที่เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์

2.3 พัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายธุรกิจในการพัฒนา

อย่างเหมาะสม

3. การพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ

ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ต่างๆ ดังนี้

3.1 กำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและบริการ ประกอบด้วยกลุ่มอุตสาหกรรมจุดแข็งและใช้วัตถุดิบในประเทศ กลุ่มอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง เช่น อาหารพลังงาน วัสดุชีวภาพ เคมีภัณฑ์ ฯลฯ กลุ่มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว กลุ่มบริการทางการแพทย์ และการออกแบบ(Service Design กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าต่อ GDP ในสัดส่วนที่สูง เช่น กลุ่มยานยนต์และอาหาร และ กลุ่มอุตสาหกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีชีวภาพ)

3.2 มีนโยบายอุตสาหกรรม ในรูปแบบของระบบการสร้างแรงจูงใจและระบบประเมินผลนโยบายที่มีประสิทธิผล เพื่อส่งเสริมสร้างเทคโนโลยี เช่น กำหนดมาตรการด้านภาษี หรือ มาตรการส่งเสริมการลงทุนที่ส่งผลอย่างชัดเจนต่อผู้ประกอบการ เช่น ในประเทศไทยที่กำหนดให้สามารถยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลในกรณีที่สถานประกอบการจ้างหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี หรือ ในเกาหลีใต้ ที่กลุ่มบริษัทที่สามารถทำยอดขายออกได้ตามข้อตกลงเท่านั้น จึงจะมีสิทธิ์ได้รับการส่งเสริมการลงทุนอย่างต่อเนื่อง

3.3 จัดสรรการลงทุนและตัวชี้วัดความสามารถด้านการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอัตราก้าวหน้า

3.4 พัฒนาและยกระดับอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3.5 กำหนดพื้นที่เขตอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

3.6 กำหนดนโยบายหรือมาตรการส่งเสริมการลงทุนให้โครงการขนาดใหญ่ (Mega project) ทั้งของรัฐและเอกชนเป็นโครงการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อให้เป็นการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ

3.7 กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมให้มีภาคเอกชนร่วมลงทุนกับภาคเอกชนของประเทศต่างๆในหลายรูปแบบ รวมทั้งสนับสนุนการจัดซื้อจัดจ้างแบบรัฐต่อรัฐ (Government Procurement)

3.8 ให้ภาคอุตสาหกรรมพัฒนากระบวนการผลิตอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีผลิตภาพขั้นสูง (High Productivity) ต้องเพิ่มขีดความสามารถทางด้านเทคโนโลยี และยกระดับเทคโนโลยีในภาพรวม (Technological Upgrading) ด้วยการวิจัยและพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ การผลิตในการผลิตอย่างต่อเนื่อง

3.9 พัฒนาระบบตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ ที่มีความต้องการผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพสูงและราคาแพง เหมือนประเทศเยอรมนี สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และ เกาหลีใต้

3.10 สร้างมาตรการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ภาคธุรกิจอุตสาหกรรมให้พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีแบรนด์ของตนเอง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ในกระบวนการผลิตและบริการ รวมทั้งใช้กำลังแรงงานที่มีความรู้และทักษะขั้นสูง

4. ระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ

ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ต่างๆ ดังต่อไปนี้

4.1 รัฐบาลต้องสร้างกลไกกองทุนร่วมกันระหว่างรัฐบาลและเอกชน เพื่อให้ภาคเอกชนลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา เมื่อมีเทคโนโลยีและผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ภาคเอกชนก็จะเพิ่มการลงทุนด้านนี้เพิ่มมากขึ้น และต้องพัฒนาบุคลากรนักวิจัย ต้องเริ่มตั้งแต่การส่งเสริมการเรียนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและแบบวิจัยเป็นฐาน กระบวนการวิจัยและพัฒนา และให้การแนะแนวอาชีพนักวิจัยอย่างจริงจังในทุกระดับการศึกษา และมีกลไกอื่นๆ เช่น การทำวิจัยร่วมกับภาครัฐและเอกชน และการส่งเสริมงานวิจัยที่มีศักยภาพเชิงพาณิชย์ ส่งเสริมการพัฒนาทรัพย์สินทางปัญญาและการจดสิทธิบัตร เป็นต้น

4.2 พัฒนาระบบกฎหมายที่เอื้อต่อการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกฎหมายด้านการพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี การลงทุนร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี รวมทั้งการพัฒนากำลังแรงงานที่มีทักษะด้านเทคโนโลยี รวมทั้งบุคลากรด้านการวิจัยและ ขยายการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา

4.3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมให้ทั่วถึง และเพียงพอทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยใช้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยเร่งพัฒนาอุทยานวิทยาศาสตร์ ศูนย์ความเป็นเลิศ ศูนย์บ่มเพาะ สถาบันวิจัย ส่งเสริมการลงทุนวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ทั้งเชิงพาณิชย์และชุมชน(พินิติ ระตะนานุกูล,2555)

4.4 ส่งเสริมให้ภาคการเกษตรและชุมชนใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

4.5 กำหนดนโยบายพัฒนาเทคโนโลยีเป็นนโยบายที่สำคัญ และมีความต่อเนื่อง โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความตระหนักรู้ในวงกว้าง เช่น สร้างแนวร่วมพัฒนาเทคโนโลยีระหว่างภาคส่วนต่างๆ การผลิตและพัฒนานักวิจัยที่มีทักษะสูง

4.6 กำหนดมาตรการให้อุตสาหกรรมภาคการผลิตและบริการพัฒนาผลิตภาพ (Productivity) โดยเปลี่ยนจากการเน้นกำลังแรงงานและการใช้เทคโนโลยีมาเป็นการพัฒนานวัตกรรม

และเทคโนโลยี จากกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีสมรรถนะสูง โดยเฉพาะด้านวิจัยและพัฒนา

- 4.7 กำหนดนโยบายที่ส่งเสริมให้เอกชนลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี
- 4.8 ส่งเสริมให้มีการซื้อสิทธิบัตรของเทคโนโลยีที่ทันสมัยในอุตสาหกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาต่อยอด มีมาตรการสร้างแรงจูงใจให้บริษัทที่มีเทคโนโลยีสูงมาตั้งศูนย์วิจัยในประเทศ
- 4.9 ปรับปรุงให้มีทำวิจัยร่วมหรือจ้างหน่วยงานวิจัยในต่างประเทศ การตั้งศูนย์วิจัยในต่างประเทศ
- 4.10 ตั้งเป้าหมายลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาเป็นอัตราก้าวหน้า และเพิ่มจำนวนนักวิจัย
- 4.11 สร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย ทั้งหน่วยงานที่กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์ นวัตกรรมและเทคโนโลยี การจัดสรรการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาทรัพย์สินทางปัญญาให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรและบุคคลด้านการวิจัยและพัฒนาในวงกว้าง และการกำหนดมาตรการเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ชาวไทยกลับมาจัดตั้งบริษัทที่ดำเนินธุรกิจด้วยเทคโนโลยีในประเทศ รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งให้มหาวิทยาลัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะด้านการวิจัยและพัฒนา
- 4.12 เพิ่มขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนาของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กร เช่น เพิ่มงานวิจัยและพัฒนา ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อพัฒนามาตรฐานสินค้า OTOP เพื่อสนองต่ออุปสงค์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 4.13 เพิ่มการบูรณาการงานวิจัยระหว่างหน่วยงานที่สามารถนำผลมาใช้ประโยชน์ได้จริงเชิงพาณิชย์ จากปัญหาวิจัยที่ได้จากอุตสาหกรรมการผลิตและภาคบริการ รงมทั้งวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากผลงานวิจัยที่มีอยู่แล้วมาต่อยอดสู่การประโยชน์เชิงพาณิชย์
- 4.14 เพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารโครงการวิจัยและงบประมาณวิจัย
- 4.15 พัฒนาระบบถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อต่อยอดสู่การคิดค้นเทคโนโลยีระดับสูง

5. การพัฒนากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ

ประกอบด้วยประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

5.1 บูรณาการผลิตและพัฒนากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ของประเทศให้เพียงพอทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการผลิตและพัฒนาบุคลากรวิจัยในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ รวมทั้งจัดทำแผนความต้องการกำลังคน ด้านการวิจัยของประเทศจากผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ

5.2 สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนที่มีกำลังและความสามารถในการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการและการทำงานภาครัฐ โดยบูรณาการระหว่างการเรียนรู้กับการทำงานจริง

5.3 สร้างแรงจูงใจให้เด็กและเยาวชนสนใจเรียนวิทยาศาสตร์ สร้างเส้นทางอาชีพ โดยร่วมมือกับหน่วยงานเพื่อผลิตและสร้างเส้นทางอาชีพบุคลากรวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเสริมความรู้และทักษะให้แก่ผู้ทำงานทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในภาคส่วนต่างๆ เพื่อเพิ่มการยอมรับ และสร้างตลาดรองรับวิชาชีพนักวิจัยและนักวิทยาศาสตร์

5.4 สร้างความรู้และสมรรถนะของประชาชนให้เรียนรู้ คิด และทำ ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

5.5 เพิ่มสัดส่วนผู้เรียนทางด้านสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาผลิตบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มีคุณภาพและจำนวนมากขึ้น โดยตั้งเป้าหมายการเพิ่มสัดส่วนผู้เข้าเรียนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ต่อ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในอัตราก้าวหน้า โดย ในปี 2559 เป็น 60: 40

5.6 บูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวิทยาศาสตร์ กระทรวงอุตสาหกรรม และหน่วยงานอื่นๆ เพื่อจัดทำแผนระดับชาติเพื่อพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ให้มีคุณภาพระดับมาตรฐานโลก อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาระบบแรงจูงใจและระบบรายได้ที่เหมาะสม เช่น การให้ทุนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สำหรับผู้ที่มีความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้เข้าศึกษาต่อด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสถาบันอุดมศึกษาเรียนต่อเนื่องจนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก รวมทั้งระบบค่าตอบแทนและรายได้ที่จูงใจในการทำงานอย่างมีคุณภาพ โดยสร้างกลไกการเชื่อมต่อและทำงานอย่างใกล้ชิด ในการดำเนินการส่งต่อผู้มีความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา

5.7 สร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันการศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้สามารถตอบสนองการผลิตและพัฒนากำลังแรงงานด้านนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีนัยสำคัญด้านนโยบาย เช่น โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ โรงเรียนเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ โรงเรียนวิจุฬากรณ์ และ ห้องเรียนวิทยาศาสตร์ ของกระทรวงวิทยาศาสตร์และกระทรวงศึกษาธิการ

5.8 ขยายขอบเขตการดำเนินงานและยกระดับคุณภาพมาตรฐานของโครงสร้างสนับสนุน และพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งระดับขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา

ให้สอดคล้องต่อทิศทางและนโยบายการพัฒนาประเทศในภาพรวม เช่น โครงการพัฒนาอัจฉริยภาพทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โครงการโอลิมปิกวิชาการ โครงการค่ายวิทยาศาสตร์ถาวร

5.9 ยกกระดับมหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพด้านการวิจัยของประเทศสู่มหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ที่มีขีดความสามารถระดับโลก (World-Class University) จำนวน 7-10 แห่ง เพื่อผลิตและพัฒนากำลังแรงงานที่มีความรู้และสมรรถนะระดับสูงในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการ รวมทั้งหน่วยงานวิจัยภาครัฐ

5.10 สร้างแรงจูงใจ โดยให้ทุนสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของนักวิจัยและครูอาจารย์ในฐานะ เป็น “ตัวทวีคูณ” ของระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ

5.11 สร้างความเข้มแข็งให้สถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มากขึ้น โดยให้เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับภาคอุตสาหกรรมผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น ความร่วมมือในการจัดการศึกษาและวิจัย รวมทั้งการให้คำปรึกษาด้านเทคนิค เช่น รัฐและเอกชนร่วมให้ทุนวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูง และพัฒนาระบบและกลไกที่เชื่อมโยงของระบบการศึกษากับภาคอุตสาหกรรม เช่น สหกิจศึกษา โรงเรียนเตรียมวิศวกรรมศาสตร์ โรงเรียนเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ หน่วยงานบ่มเพาะวิสาหกิจ และหน่วยงานส่งเสริมการจดทรัพย์สินทางปัญญา

5.12 เพิ่มสัดส่วนของอาจารย์ที่ทำงานบริการวิชาการ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ภาคการผลิตและธุรกิจ โดยพัฒนาระบบบริหารบุคลากรที่สร้างแรงจูงใจให้อาจารย์ทำงานวิจัยและให้คำปรึกษาด้านเทคนิค ที่ส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมมีขีดความสามารถด้านการแข่งขันสูงขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์ สภาพปัญหา ปัจจัยเงื่อนไข และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ เพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง 2) เพื่อนำเสนอ ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน เพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ สภาพปัญหา ปัจจัยเงื่อนไข และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ เพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา การพัฒนากำลังแรงงาน ปัจจัยเงื่อนไข และยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากำลังแรงงาน เช่น ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นต้น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดร่าง ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นเอกสารวิชาการ ทั้งงานวิจัยบทความ วิชาการ เอกสารวิชาการ ทั้งของไทยและต่างประเทศ โดยมีการจำแนกกลุ่มเอกสาร ตามขอบเขตเนื้อหายุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน เพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามสังเคราะห์เอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีการจัดหมวดหมู่ของเนื้อหา ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้ได้แนวทางในการการพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำพาประเทศออกจากกับดักกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง โดยจำแนกหมวดหมู่ของเนื้อหาเป็น 5 ประเด็นดังนี้

- 2.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบาย
- 2.2 การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ
- 2.3 การพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการ
- 2.4 ระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ
- 2.5 การพัฒนากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3. การสร้างเครื่องมือ

การสร้างแบบสังเคราะห์เอกสาร เพื่อใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือดังนี้

3.1 ศึกษาตำราวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์และเอกสารอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดข้อความและรูปแบบของเครื่องมือวิจัย

3.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือ

3.3 กำหนดจุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่ต้องการสำรวจ

3.4 ร่างข้อมูลยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับชื่อเรื่องงานวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

3.5 นำเครื่องมือวิจัยเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา

ตอนที่ 2 การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

การดำเนินการวิจัยสำหรับตอนที่ 2 เป็นขั้นตอนของการนำข้อมูลที่ได้จากตอนที่ 1 มาประกอบการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน โดยมีจุดประสงค์หลักคือการจัดทำร่างยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. จัดทำร่างยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

2. ส่งร่างยุทธศาสตร์ให้กับผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของร่างยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง เพื่อทราบข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นต่อร่างยุทธศาสตร์ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ

3. นำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับขั้นตอนที่ 2 นี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 ท่าน ดังมีเกณฑ์ในการพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

- 1) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมีผลงานวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนากำลังแรงงาน และการพัฒนาคุณภาพชีวิต และ/หรือ
- 2) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการศึกษาวิจัยทั้งการวิจัยเชิงสำรวจและเชิงคุณภาพ การวัดและประเมินผลเครื่องมือวิจัย และ/หรือ
- 3) เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับงานด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาการศึกษา การพัฒนา กำลังแรงงาน และ/หรือ
- 4) เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญหรือมีผลงานที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การเรียนรู้ การประสบความสำเร็จในการสร้างเสริมรายได้ให้กับอุตสาหกรรมของประเทศ อาทิ การปฏิบัติงานประจำ ผลงานวิจัย ผลงานวิชาการ เป็นต้น

จากเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว ทำให้ได้รายนามผู้ที่มีความเหมาะสมเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินตรวจสอบ ให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อร่าง ยุทธศาสตร์ จำนวน 9 ท่าน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการประสานขอความร่วมมือ ดังนี้

1. ดร.สมชัย จิตต์สุชน ผู้อำนวยการวิจัยด้านการพัฒนาอย่างทั่วถึง สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
2. ดร.กิริฎา เภาพิจิตร นักเศรษฐศาสตร์อาวุโส ธนาคารโลก
3. ดร.กาญจนา วานิชกร ผู้อำนวยการฝ่ายการต่างประเทศและฝ่ายกำลังคนสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
4. รองศาสตราจารย์ ดร.สันชัย อินทพิชัย รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนากิจการมหาวิทยาลัยมหาวิทาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
5. นายสุวิทย์ ธรณินทร์พานิช รองเลขาธิการ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
6. ดร.ฉัตรแก้ว ฮาตระกูล ผู้อำนวยการฝ่ายโรงงาน บริษัท ไทยซัมมิทอโตพาร์ท อินดัสทรี จำกัด
7. ดร.วิสิทธิ์ ล้อธรรมจักร ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
8. รองศาสตราจารย์ ดร.ชโยดม สรรพศรี คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนวรรณ พลวิชัย รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยอาศัยความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้ หากผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นหรือตัดสินใจถูกต้องเหมาะสมหรือตรงตามทฤษฎี ซึ่งพิจารณาข้อคำถามในการสัมภาษณ์ว่ามีโครงสร้างที่ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหา ข้อคำถามถูกต้อง ตรงตามโครงสร้าง และภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูล ทั้งนี้เมื่อผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยจะนำแบบสัมภาษณ์

ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา ในด้านของความเชื่อมั่นนั้นทดสอบด้วยวิธีการสัมภาษณ์ซ้ำ จากนั้นตรวจสอบความสอดคล้องของคำตอบที่ได้อีกครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่ที่นำมาวิเคราะห์ จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ที่ได้จากการสัมภาษณ์ สำหรับการแปลผล ของแบบสัมภาษณ์ ในส่วนของการประเมินค่ายุทธศาสตร์ที่เป็นรายชื่อ ใช้หลักการตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scale) โดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard division) โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและสังเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารวิชาการ บทความ งานวิจัยเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ซึ่งกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยที่มีค่า 4.51-5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยที่มีค่า 3.51-4.50	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยที่มีค่า 2.51-3.50	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ยที่มีค่า 1.51-2.50	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ยที่มีค่า 0.00-1.50	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

เกณฑ์การคัดเลือกประเด็นยุทธศาสตร์ฯ

เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกประเด็นยุทธศาสตร์ฯ เพื่อมาร่างนโยบายหรือยุทธศาสตร์และการพัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำประเทศไทยออกจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง มีดังนี้

1. ประเด็นยุทธศาสตร์รายชื่อและความคิดเห็นเฉลี่ยยุทธศาสตร์รายด้าน ที่กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีค่าความคิดเห็นเฉลี่ยมากกว่าหรือเท่ากับ 3.51 ถึง 5.00 หรือมีความคิดเห็นเฉลี่ยรายชื่อ ในระดับเห็นด้วยมากถึงเห็นด้วยมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะรายชื่อ ที่มีความถี่มากกว่าหรือเท่ากับ 2

3. นำเสนอร่างยุทธศาสตร์

ผู้วิจัยนำเสนอข้อสรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมของร่างยุทธศาสตร์ เสนอต่อคณะกรรมการการสอบงานวิจัย เพื่อพิจารณาให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากนั้นสรุปและนำเสนอร่างยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางในรูปแบบของรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

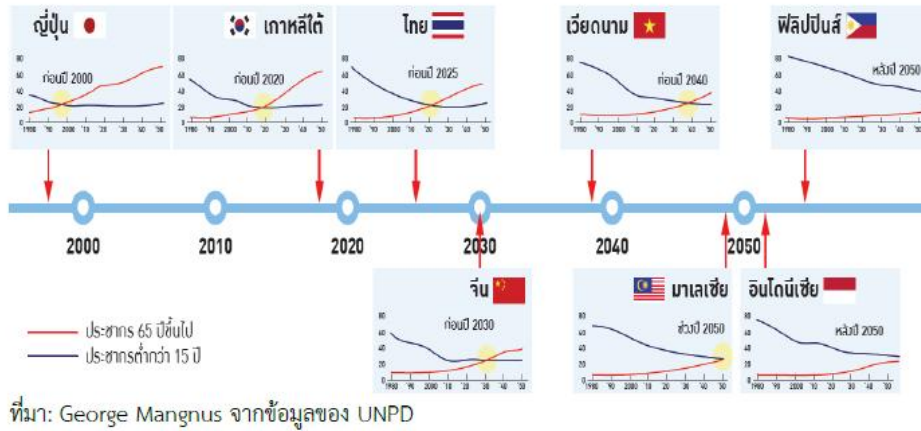
การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สำหรับเชิงคุณภาพผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาปัจจัยเงื่อนไขยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากำลังแรงงาน จากนั้นนำมาวิเคราะห์และสรุปผลเพื่อยกร่างยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน และระดมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิโดยการสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อให้ค่าน้ำหนักคะแนนประเด็นยุทธศาสตร์เร่งด่วนในการพัฒนากำลังแรงงานซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาอุปสรรค ปัจจัยเงื่อนไขและยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน

ผลจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านกำลังแรงงาน ปัจจัยเงื่อนไข และยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากำลังแรงงาน ที่มีผลกระทบทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานมีรายละเอียดดังนี้

สภาพปัญหา อุปสรรค ปัจจัยเงื่อนไข ของประเทศที่ผลต่อการหลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

1. ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ในปี ค.ศ. 2025 และปี พ.ศ. 2545 ประเทศไทยมีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 36 หรือมากกว่าหนึ่งในสามของประชากร ซึ่งจากรายงานการสัมมนาวิชาการประจำปี 2557 พบว่าประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์เร็วกว่าหลายประเทศ ยกเว้นเฉพาะบางประเทศ เช่น ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ โดยไทยจะมีประชากรสูงอายุที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปเท่ากับจำนวนประชากรที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ปี ค.ศ. 2025 คนขณะที่จีนจะเข้าสู่ยุคดังกล่าวในปี ค.ศ. 2030 เวียดนามในปี ค.ศ. 2040 มาเลเซีย ในปี ค.ศ. 2050 ส่วนฟิลิปปินส์และอินโดนีเซียจะยังไม่เข้าสู่จุดดังกล่าวก่อนปี ค.ศ. 2050 หรือเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ช้ากว่าไทยเกือบ 3 ทศวรรษ ดังแผนภาพที่ 4-1

แผนภาพที่ 4-1 การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศต่างๆ ในเอเชีย

อัตราการเกิดของประเทศไทยลดลงส่งผลให้ประชากรไทยในปี ค.ศ. 2045 ลดลงเหลือเพียง 63.8 ล้านคน ซึ่งทำให้ประเทศไทยมีสถานะขาดแคลนแรงงานอย่างรุนแรง จากการที่ประเทศไทยกำลังจะขาดแคลนแรงงานในอนาคตและการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศในหลายๆ ด้าน หากไม่มีการปฏิรูประบบการพัฒนาประเทศอย่างเท่าทันเหตุการณ์ซึ่งแน่นอนว่า คนวัยทำงานที่เป็นผู้จ่ายภาษีให้รัฐบาลจะมีจำนวนลดลง ทั้งนี้หากประเทศไทยไม่สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับรายได้ต่อหัวของประชากรให้มีรายได้ในระดับที่สูงขึ้นได้ ประเทศไทยก็มีอาจหลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางหรือที่เราๆ ท่านๆ เรียกกันว่า “ติดกับดักรายได้ปานกลาง”

2. สภาพปัญหาและปัจจัยเงื่อนไขด้านการศึกษา จากการวิเคราะห์เอกสาร พบว่า ประเด็นการศึกษาของกำลังแรงงาน เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการนำพาประเทศออกจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ประเด็นด้านการศึกษาเป็นจุดอ่อนที่สำคัญยิ่งของประเทศไทย และเป็นวาระสำคัญของประเทศ เนื่องจากทุนมนุษย์ เป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับประเทศไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง ซึ่งการเร่งพัฒนาการศึกษาเพื่อยกระดับแรงงานไทย เช่น ประเด็นการเข้าถึงการศึกษา คุณภาพการศึกษา การวิจัยและพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่อยู่ในระดับต่ำมาก งบประมาณสนับสนุนในด้านการวิจัยและพัฒนา ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัย ให้สอดคล้องกับอุปสงค์ และอุปทานของตลาดแรงงาน อีกทั้งแรงงานที่ผลิตในภาพรวมมีคุณภาพต่ำ ขาดการคิดค้นต่อยอดด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อสร้างนวัตกรรม เพื่อการเพิ่มและสร้างมูลค่าสินค้าและบริการ อย่างไรก็ตามจากการสำรวจความต้องการแรงงานของธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่า แรงงานไทยมีข้อบกพร่องด้านทักษะในการสื่อสาร โดยเฉพาะภาษาต่างประเทศ และมีแนวโน้มขาดทักษะ 6Q สำหรับการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้แก่

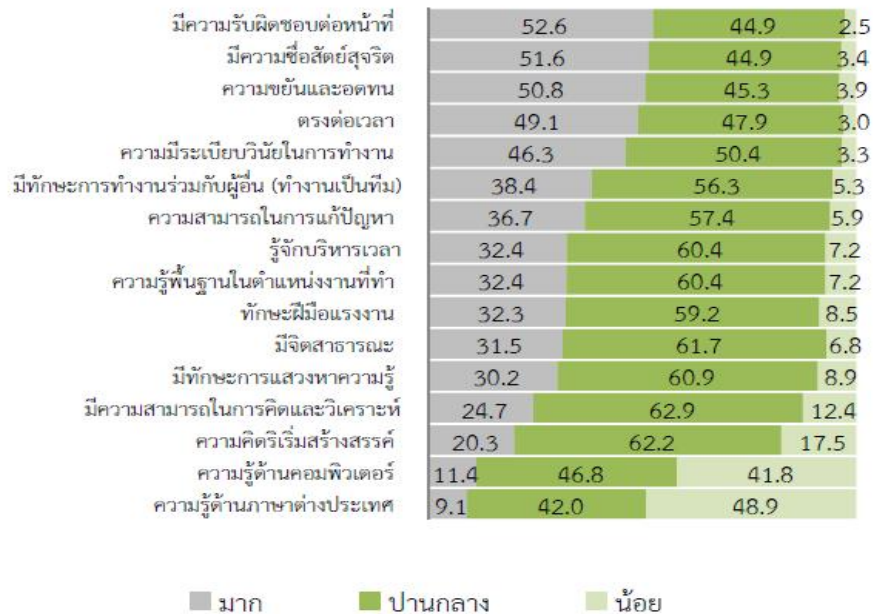
IQ = Intelligence Quotient : ความฉลาดทางปัญญา

EQ = Emotional Quotient : ความฉลาดทางอารมณ์

- AQ = Adversity Quotient : ความฉลาดในการแก้ปัญหาและการเผชิญกับอุปสรรค
- MQ = Moral Quotient : ความฉลาดด้านจริยธรรม คุณธรรม
- SQ = Social Quotient : ความฉลาดทางสังคม การสื่อสารกับผู้อื่น การใช้ชีวิตอยู่กับผู้อื่น
- PQ = Physical Quotient : ความฉลาดทางพละทานามัย การเคลื่อนไหวและกีฬา

นอกจากทักษะทั้ง 6 Q ดังกล่าว ยังพบว่าแรงงานไทยยังขาดความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ และมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต่ำ ขาดการรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนี้จากการสำรวจคุณภาพการศึกษาไทยของ RISA (Programme for International Student Assessment) คือการประเมินผลการเรียนในระดับนานาชาติ ยังพบข้อจำกัดด้านระบบการศึกษาที่ส่งผลให้ศักยภาพของแรงงานไทย เช่น ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยมีคุณภาพต่ำ และเมื่อจบมาแล้วไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในด้านหลักสูตรการศึกษา สถาบันการศึกษามีการผลิตบัณฑิตออกมาสู่ตลาดแรงงานจากสถาบันที่มีลักษณะเหมือนกับไม่มีการสร้างบัณฑิตที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นหรือแตกต่างระหว่างกัน ดังแผนภาพที่ 4-2

คุณลักษณะแรงงานในสถานประกอบการจำแนกตามระดับความรู้ความสามารถ

ที่มา: การสำรวจความต้องการแรงงานและขาดแคลนแรงงานของสถานประกอบการปี 2556 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 4-2 คุณลักษณะแรงงานในสถานประกอบการจำแนกตามระดับความรู้ความสามารถ

3. สภาพปัญหาและปัจจัยเงื่อนไขด้านเศรษฐกิจ จากเอกสารวิชาการเรื่อง “การพัฒนาแรงงานให้ก้าวหน้าสู่เศรษฐกิจฐานความรู้” สะท้อนให้ทราบว่าเศรษฐกิจโลกมีการผันแปรไปอย่างช้า ๆ ไทยจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมรับมือ การปรับเปลี่ยนของเศรษฐกิจ พร้อมทั้งมีมาตรการรองรับ กระแสการปรับเปลี่ยนที่เรียกว่า “เศรษฐกิจฐานความรู้” หรือ Knowledge-based Economy (OECD, 2002) ซึ่งหมายถึง เศรษฐกิจที่ให้ความสำคัญในด้านการผลิต การแพร่กระจายสินค้า และการบริการโดยลักษณะของเศรษฐกิจอาศัยความรู้เป็นองค์ประกอบในการขับเคลื่อนและสร้างขยาย เศรษฐกิจ ซึ่งในศตวรรษที่ 21 ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ จะนำพาประเทศไทยให้มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน การพัฒนาเศรษฐกิจลักษณะนี้จำเป็นต้องอาศัยประชากรที่มีการศึกษา และกำลังแรงงานที่มีความรู้และมีทักษะทางฝีมือ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการสร้างสรรค์องค์ความรู้ สร้างสรรค์นวัตกรรมการผลิต และบริการที่สร้างสรรค์ นอกจากนี้ในอนาคตอันใกล้ความรู้ด้านการวิจัย และพัฒนา ตลอดจนการให้ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจให้หลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ที่ต้องดำเนินการควบคู่กับการใช้เงินทุนและแรงงาน การได้เปรียบด้านกำลังแรงงานไม่เพียงพอ ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในอนาคต หากแต่ต้องดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจให้ควบคู่กับการศึกษาและ กำลังแรงงาน ทั้งนี้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ ได้กล่าวสนับสนุนเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจในอนาคตว่า “โลกหลังสังคมฐานความรู้ : ความมั่งคั่งในนิยามใหม่” ในยุคต่อไปว่าจะเป็นสังคมแห่งกัลยาณมิตรมีการอนุวัตจากการแข่งขันเพื่อสร้างความได้เปรียบ และเอาชนะกันทางธุรกิจไปสู่การ “ร่วมกันสร้างสรรค์” คนในสังคมจะคิดถึงส่วนรวมมากขึ้น มีจิต สาธารณะ (Public Mindedness) มากกว่าจิตสำนึกที่จะเอาประโยชน์ของตนเองเป็นที่ตั้ง มีการ สื่อสารแบบเปิด (Open Communication) ทำให้เกิดการแข่งขันข้อมูลอย่างกว้างขวางด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ

4. ประเทศต่าง ๆ กำลังอยู่ในบริบทของการแข่งขันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา การ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้ประเทศต่าง ๆ ได้มีการเปลี่ยนแปลงการผลิตเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน โดยมีแนวโน้มความต้องการทรัพยากรมนุษย์ที่มีทักษะ ด้านเทคโนโลยีที่สามารถรองรับการเป็นพลวัตทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสะท้อนให้เห็น ความจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องมีการผลิตแรงงานให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีในทางอุตสาหกรรม และการบริการโดยเฉพาะคอมพิวเตอร์และโทรคมนาคม แต่ข้อจำกัดหนึ่งด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ ยังมีความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้วยข้อจำกัดนี้ ภาครัฐจำเป็นต้องเร่งพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้ในศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสำคัญอย่างมากในการเป็นกลไกและ Platform การเข้าถึงการเรียนรู้ ขยายโอกาสทางการศึกษาไปยังพื้นที่ห่างไกล และสามารถทำให้ประชาชนในทุกพื้นที่มีโอกาสเรียนรู้ เทคโนโลยีอย่างเท่าทันและมีคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังแผนภาพที่ 4-3

ตารางที่ 1-2 อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2547-2551 จำแนกตามปัจจัยหลัก

Table 1-2 Competitiveness Rankings of Thailand by Factors for 2004-2008

ปัจจัยหลัก	2547 (2004)	2548 (2005)	2549 (2006)	2550 (2007)	2551 (2008)	Factor
สมรรถนะทางเศรษฐกิจ	9	7	19	15	12	Economic performance
ประสิทธิภาพของภาครัฐ	20	14	20	27	22	Government efficiency
ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ	21	25	25	34	25	Business efficiency
โครงสร้างพื้นฐาน	42	39	42	48	39	Infrastructure
อันดับโดยรวม	26	25	29	33	27	Overall ranking
จำนวนประเทศ	51	51	53	55	55	Number of countries

ที่มา (Source): International Institute for Management Development (2008). World Competitiveness Yearbook 2008.

ภาพที่ 4-3 อันดับความสามารถของประเทศไทย

สภาพปัญหา อุปสรรค ปัจจัยเงื่อนไข ด้านกำลังแรงงานที่ส่งผลการหลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

ผลการสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทย เกี่ยวกับประเด็นแรงงานไทย ซึ่งประกอบด้วย จำนวนแรงงานที่ต้องการ การขาดแคลนแรงงาน การปรับตัวต่อปัญหาแรงงาน ตลอดจนข้อจำกัดของแรงงานไทย โดยจากการวิเคราะห์เอกสารด้านสภาพปัญหาและอุปสรรคกำลังแรงงานพบว่า ปัจจุบันประเทศไทยหาแรงงานได้ยากขึ้น และภาคการผลิตมีความต้องการแรงงานมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 63.2 ของความต้องการแรงงานทั้งหมดรองลงมาคือภาคก่อสร้าง ภาคบริการและอื่น ๆ ภาคการค้า และภาคเกษตรคิดเป็นร้อยละ 15.6 ร้อยละ 13.7 ร้อยละ 7.3 และร้อยละ 0.2 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา พบว่า ภาคธุรกิจมีความต้องการแรงงานที่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่าสูงถึงร้อยละ 63.8 รองลงมาคือ ปวช. และปวส. สำหรับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 13.5 ร้อยละ 12.4 ร้อยละ 9.4 และร้อยละ 0.9 อย่างไรก็ตามธุรกิจภาคการผลิตในกลุ่มยานยนต์และชิ้นส่วน ธุรกิจค้าส่ง - ปลีกลายยนต์และซ่อมบำรุงรักษา ต้องการแรงงานในระดับ ปวส. มากที่สุด ในขณะที่ภาคบริการ/อื่น ๆ ในกลุ่มธุรกิจโรงพยาบาล ธุรกิจโทรคมนาคม ธุรกิจด้านการเงิน และประกันภัย ธุรกิจสถาปัตยกรรมและวิศวกรรมและตัวแทนธุรกิจเดินทางและนำเที่ยว ต้องการแรงงานในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ในด้านข้อจำกัดของแรงงานไทยพบว่า กำลังแรงงานของไทยมีข้อจำกัดอันส่งผลกระทบต่อการพัฒนาไปสู่ประเทศที่มีรายได้ปานกลางได้ ประกอบด้วยข้อจำกัด ดังนี้

1. แรงงานไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน การผลิตแรงงานไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและสาขาการผลิตไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ขาด

ทักษะที่จำเป็นสำหรับบุคคลในการก้าวสู่แรงงานมืออาชีพ โดยมีแนวโน้มตั้งตัว ไม่ทันต่อความต้องการของภาคการผลิต แรงงานในบางสาขาเป็นที่ต้องการของภาคการผลิต และมีอัตราว่าง แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสถาบันการศึกษาไม่สามารถผลิตกำลังแรงงานได้ทันและเหมาะสมกับความต้องการของภาคการผลิตได้ จึงส่งผลต่อระดับการทรงตัวของตลาดแรงงานลดลงเล็กน้อย ประกอบกับเศรษฐกิจไทยมีการชะลอตัวในช่วงการปฏิรูปการเมือง ภายหลังจากสถานการณ์ทางการเมืองเริ่มชัดเจน การขยายตัวทางเศรษฐกิจจะปรับขยายตามสถานการณ์ความชัดเจนทางการเมือง จากผลการสำรวจบรรยากาศการลงทุนประจำปี 2547 และปี 2550 ของธนาคารโลก โดยมีการประเมินสมรรถนะพื้นฐานของแรงงานไทย 12 ประการ คือ ด้านภาษาอังกฤษสารสนเทศ (IT) ด้านการคำนวณ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม ความเป็นผู้นำ การสื่อสาร บริหารเวลา การแก้ปัญหา การเข้าสังคม การปรับตัว การทำงานเป็นกลุ่ม และด้านเทคนิคทางวิชาชีพ พบว่า สมรรถนะที่แย่มากที่สุดของแรงงานไทย 4 ลำดับแรก คือ (1) ภาษาอังกฤษ (มากกว่าร้อยละ 90) (2) สารสนเทศ (IT) (มากกว่าร้อยละ 80) (3) การคิดคำนวณ (Numerical) (มากกว่าร้อยละ 60) และ (4) ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (เกือบร้อยละ 60) ในขณะที่มีสมรรถนะที่ดี คือ เทคนิค/วิชาชีพ มีแนวโน้มดีขึ้น รองลงมา คือ การทำงานเป็นทีมและการปรับตัว

2. ระบบค่าตอบแทนที่ยังไม่สอดคล้องกับผลิตภาพของแรงงาน (Labor Productivity) ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2544 – 2553) อัตราการเพิ่มค่าจ้างจริง (Real Wages) ต่ำกว่าอัตราการเพิ่มผลิตภาพของแรงงาน นอกจากนี้ วิกฤตเศรษฐกิจโลกที่สำคัญในปี 2540 และ 2551 ส่งผลต่อแรงงานไทยบางส่วน ไม่ต้องการทำงานในการจ้างงานในระบบเพราะมีความไม่แน่นอนและเป็นสัญญาจ้างชั่วคราว อีกทั้งภาคการผลิตของไทยยังมีประสิทธิภาพต่ำ เนื่องจากต้องพึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศจากต่างประเทศ และไม่สามารถพัฒนานวัตกรรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขึ้นเองได้

3. กำลังแรงงานไทยยังมีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา จากเอกสารวิชาการของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า แรงงานไทยในสถานประกอบการยังขาดทักษะความรู้เรื่องภาษาต่างประเทศ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของธนาคารโลก ขณะที่คุณลักษณะที่ดีของแรงงานส่วนใหญ่ คือ ความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ขยัน อดทน ตรงต่อเวลา และมีระเบียบวินัยในการทำงาน นอกจากนี้เกินกว่าครึ่งของกำลังแรงงานดังกล่าว เป็นแรงงานนอกระบบและแรงงานต่างด้าว ทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาประเทศให้หลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง การยกระดับสมรรถนะแรงงานที่อยู่ในตลาดปัจจุบัน เป็นช่องทางหนึ่งที่จะช่วยลดข้อจำกัดที่เกิดขึ้นของแรงงาน และรองรับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีการค้า และการรับมือกับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศให้เป็นไปอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง

สาเหตุของปัญหา อุปสรรค ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการพัฒนาประเทศให้มีรายได้ระดับสูงหรือหลุดพ้นจากการติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางและขยายฐานเศรษฐกิจของประเทศให้มีขีด

ความสามารถในการแข่งขัน จากการวิเคราะห์เอกสารวิชาการพบว่าปัจจัยเงื่อนไขที่เป็นสาเหตุให้ประเทศไทยติดกับดักกับประเทศที่มีรายได้ปานกลางมีดังนี้

1. ปัจจัยด้านโครงสร้างเศรษฐกิจและภาคการผลิตที่อ่อนแอ โครงสร้างเศรษฐกิจและภาคการผลิตที่อ่อนแอ ต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอกเป็นอย่างมากโดยเฉพาะด้านเครื่องจักร เทคโนโลยี และภาคการผลิต ไม่สามารถผลิตสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์หรือมีมูลค่าที่สูงได้ ซึ่งเกิดจากการขาดทักษะด้านการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรม การผลิตในรูปแบบต่าง ๆ

2. โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพถึงขีดจำกัด/มีปริมาณไม่พอและมีปัญหาคุณภาพการให้บริการ โดยเฉพาะระบบขนส่งระบบราง มีแนวโน้มประสิทธิภาพลดลง โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านวิทยาศาสตร์ ตลอดจนโครงสร้างด้านการบริการเรื่องสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และการศึกษา มีปัญหาด้านคุณภาพ ประเทศไทยประสบปัญหาการมีเทคโนโลยีล้ำหน้าแต่คุณภาพการศึกษาถอยหลัง สวนทางกับการพัฒนาและการยกระดับการแข่งขันของประเทศ ซึ่งจะเห็นได้จากการวัดคุณภาพการศึกษาของไทย จากการจัดอันดับการศึกษาใน 10 ประเทศของอาเซียนพบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 8 ทั้งนี้เป็นการสะท้อนให้ทราบถึงโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมของประเทศกำลังประสบปัญหาอย่างมาก

3. ประเด็นศักยภาพของแรงงาน แม้ว่าคนไทยจะได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่การศึกษาไทยและศักยภาพของคนไทยยังไม่ได้มาตรฐานระบบการศึกษาไม่สามารถผลิตคนไทยให้มีศักยภาพ ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์ การคิดวิเคราะห์ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก และแนวโน้มการพัฒนาประเทศในอนาคต อีกทั้งความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคมของคนไทย ยังปรากฏให้เห็นทั้งในระดับพื้นที่และการประกอบอาชีพ รายได้นอกจากนี้ทักษะทางวิชาการของคนไทยยังอยู่ในระดับที่ต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ อีกทั้งยังขาดทักษะการใฝ่เรียนรู้ เพิ่มพูนทักษะเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับประกอบอาชีพ การสร้างรายได้ และการทำงาน เมื่อสถานการณ์ของสังคมเปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้คุณลักษณะคนไทยที่พึงปรารถนาในอนาคตประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ **(1) คนไทยมีศักยภาพเพียงพอในการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ** มีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา มีทักษะและสมรรถนะอย่างรอบด้าน ทั้งการดำเนินชีวิตและการทำงาน มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย มีจิตสำนึกวัฒนธรรมที่ดีงามและรู้คุณค่าความเป็นไทยมีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ มีโอกาสสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถเป็นพลังในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน **(2) คนไทยมีความมั่นคงในชีวิต** ทั้งทางเศรษฐกิจและหลักประกันทางสังคม สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนในอนาคต มีการเตรียมพร้อมทางการเงิน มีหลักประกันทางรายได้ การออม เพื่อความมั่นคงทางรายได้ที่เพียงพอ สามารถพึ่งตนเองได้หลังวัยทำงาน แลสังคมไทยมีการจัดสวัสดิการทางสังคมอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มประชากร และ **(3) คนไทยมีครอบครัวที่อยู่ดีมีสุข** สังคมไทยมีครอบครัวที่อบอุ่น ซึ่งเป็นแหล่งบ่มเพาะประชากรที่มีคุณภาพสู่สังคมไทยสมาชิกทุกคนในครอบครัว รู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบ เอื้ออาทรต่อคนในครอบครัว ชุมชนและสังคม โดยทั้งสามสถาบันมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นคงและเอื้อต่อการพัฒนาคนอย่างสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

4. กำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การผลิตกำลังแรงงานด้านนี้ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของแรงงานภายในประเทศ คาดว่าในปีพ.ศ. 2562 ไทยจะสามารถผลิตแรงงานที่สำเร็จการศึกษา และพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงานในกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับ ปวช. ปวส. ปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี ได้ประมาณร้อยละ 74.3 ร้อยละ 54.3 ร้อยละ 82.3 และร้อยละ 34.9 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับความต้องการแรงงานของตลาด จากข้อมูลของสถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development: IMD) ปี 2557 พบว่า จำนวนบุคลากรทางการวิจัยแบบ FTE ต่อประชากร 1,000 คนของประเทศไทยต่ำกว่าประเทศอื่นมาก (ไทย - 0.80 คน-ปี ญี่ปุ่น - 6.81 คน-ปี และฟินแลนด์ -9.98 คน-ปี) ในขณะที่กำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีจำนวน 3.3 ล้านคน คิดเป็นเพียงร้อยละ 9 ของกำลังแรงงานรวมทั้งประเทศ (38.92 ล้านคน) โดยจำนวน 1.28 ล้านคนหรือร้อยละ 39 ของกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์ฯ กลับทำงานไม่ตรงกับสาขาที่เรียน ทำให้ไทยต้องเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนแรงงานด้านวิทยาศาสตร์ฯ ในภาคการผลิตและบริการจำนวนมาก รวมทั้งยังมีปัญหาความไม่สอดคล้องของคุณภาพของแรงงานกับความต้องการของตลาด ดังแผนภาพที่ 4 - 4

		2557	2558	2559	2560	2561	2562
ปวช.	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา (คน)	7,501	7,454	7,466	7,577	7,725	7,831
	ความต้องการกำลังคนส่วนเพิ่ม (คน)	11,235	11,345	10,456	10,600	10,648	10,547
	สัดส่วนการผลิตต่อความต้องการ (ร้อยละ)	66.76	65.70	71.40	71.48	72.55	74.25
ปวส.	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา (คน)	31,744	31,513	31,082	30,435	29,679	29,088
	ความต้องการกำลังคนส่วนเพิ่ม (คน)	47,493	49,081	49,166	50,789	52,312	53,615
	สัดส่วนการผลิตต่อความต้องการ (ร้อยละ)	66.84	64.21	63.22	59.92	56.73	54.25
ป.ตรี	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา (คน)	53,193	52,732	51,880	50,409	48,729	47,698
	ความต้องการกำลังคนส่วนเพิ่ม (คน)	52,188	53,813	53,491	55,164	56,696	57,941
	สัดส่วนการผลิตต่อความต้องการ (ร้อยละ)	101.93	97.99	96.99	91.38	85.95	82.32
ป.โทขึ้นไป	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา (คน)	9,853	9,829	9,790	9,743	9,686	9,618
	ความต้องการกำลังคนส่วนเพิ่ม (คน)	23,665	24,563	24,969	25,873	26,757	27,570
	สัดส่วนการผลิตต่อความต้องการ (ร้อยละ)	41.64	40.02	39.21	37.66	36.20	34.89

ที่มา: สศช. ประมวลจากรายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการกำลังคนเพื่อวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

แผนภาพที่ 4 - 4 จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาและความต้องการกำลังคนส่วนเพิ่มด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ ระหว่างปี 2557 - 2562

5. ขาดการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ประเทศไทยมีการจัดสรรเงินทุนด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมไม่เพียงพอกับสถานการณ์ของสังคมประกอบกับ มีงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้เพื่อการเพิ่มมูลค่าเชิงพาณิชย์ในระดับที่น้อย หากมีการลงทุนด้านการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมจะเป็นการช่วยยกระดับ กระบวนการผลิตและมาตรฐานสินค้า ตลอดจนสิทธิบัตรของสินค้าที่เกิดจากฐานรากของภูมิปัญญาแห่งไทย และนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้การผลิตและการบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากำลังแรงงาน

จากการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์และมาตรการ ตลอดจนแผนงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากำลังแรงงาน โดยมียุทธศาสตร์ มาตรการ และแผนงาน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ประเทศไทยปี พ.ศ. 2557

กรอบยุทธศาสตร์ประเทศไทยได้มุ่งเน้นยุทธศาสตร์สร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Growth & Competitiveness) เพื่อหลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางประกอบด้วย 9 ประเด็นหลัก 33 แนวทางการดำเนินการดังนี้

ตารางที่ 4 - 1 ยุทธศาสตร์สร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Growth & Competitiveness)

ประเด็นหลัก	แนวทางการดำเนินการ
1. ด้านเกษตร	1.1 แผนที่ใช้ที่ดิน (Zoning) เพื่อผลิตสินค้าเกษตร 1.2 การพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ
2. ด้านอุตสาหกรรม	2.1 แผนที่ใช้ที่ดิน (Zoning) เพื่ออุตสาหกรรม 2.2 กำหนดและส่งเสริมอุตสาหกรรมในอนาคต (Bio-plastic, etc) 2.3 การเพิ่มขีดความสามารถให้ SME และ OTOP สู่อุตสาหกรรม 2.4 การนำทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยมาเพิ่มมูลค่า
3. การท่องเที่ยวและบริการ	3.1 แผนที่ใช้ที่ดินจัดการกลุ่มเมืองท่องเที่ยว 3.2 เพิ่มขีดความสามารถทางการท่องเที่ยวเข้าสู่รายได้ 2 ล้านล้านบาทต่อปี 3.3 ไทยเป็นศูนย์กลาง Medical Tours ของภูมิภาค
4. โครงสร้างพื้นฐาน	4.1 การพัฒนาระบบโลจิสติกส์และโครงสร้างพื้นฐาน 4.2 การลงทุนการให้บริการและใช้ประโยชน์ ICT 4.3 การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมเชื่อมโยงในภูมิภาคอาเซียน
5. พลังงาน	5.1 นโยบายการปรับโครงสร้างการใช้และราคาพลังงานที่เหมาะสม 5.2 การลงทุนเพื่อความมั่นคงของพลังงานและพลังงานทดแทน 5.3 การเชื่อมโยงแหล่งพลังงานและผลิตพลังงานทางเลือกในอาเซียน

ตารางที่ 4 - 1 ยุทธศาสตร์สร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Growth & Competitiveness) (ต่อ)

ประเด็นหลัก	แนวทางการดำเนินการ
6. การเชื่อมโยงเศรษฐกิจในภูมิภาค	6.1 การเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้า บริการและการลงทุนเพื่อเชื่อมโยงโอกาสจากอาเซียน 6.2 แก้ไข กฎหมาย กฎระเบียบ รองรับประชาคมอาเซียน 6.3 ขับเคลื่อนการเชื่อมโยงนิคมอุตสาหกรรมทวายและ Eastern

	Seaboard 6.4 เสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน
7. การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน	7.1 การปรับปรุงขีดความสามารถในการแข่งขัน (100 ดัชนีชี้วัด) 7.2 การพัฒนาการสร้าง Brand ประเทศไทยเป็น Modern Thailand
8. การวิจัยและพัฒนา	8.1 ขับเคลื่อนค่าใช้จ่ายด้าน R&D เป็นร้อยละ 1 ของ GDP 8.2 Talent Mobility การใช้ประโยชน์จากกำลังคนด้าน S&T 8.3 การใช้ประโยชน์ Regional Science Parks 8.4 การขับเคลื่อนข้อริเริ่มกระบวนกรอบความร่วมมืออาเซียน
9. การพัฒนาพื้นที่และเมืองเพื่อเชื่อมโยงโอกาสจากอาเซียน	9.1 การพัฒนาเมืองหลวง 9.2 การพัฒนาเมืองเกษตร 9.3 การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรม 9.4 การพัฒนาเมืองท่องเที่ยว 9.5 การพัฒนาเมืองบริการสุขภาพ 9.6 การพัฒนาเมืองบริการศึกษานานาชาติ 9.7 การพัฒนาเมืองชายแดนเพื่อการค้าการลงทุน 9.8 ปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาเมืองที่มีศักยภาพ

ที่มา : สศช.

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ได้ระบุถึงการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระยะต่อไป นอกจากเร่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพและยั่งยืน โดยใช้ปัญญา ความรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจไทยดังนี้

2.1 ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพและยั่งยืน บนฐานความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์ โดยการปรับโครงสร้างการค้า การลงทุนให้สอดคล้องกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจปรับโครงสร้างการบริการสาขาที่มีศักยภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยการสร้างสรรค์มูลค่าจากความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม พัฒนาภาคการเกษตรบนฐานภูมิปัญญา ตามอัตลักษณ์ของไทยในแต่ละภูมิภาค นอกจากนี้การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมให้มีคุณภาพ ควบคู่ไปกับการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี งานวิจัย และนวัตกรรม จะเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจและขยายเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ

2.2 พัฒนาการเชื่อมโยงด้านการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาค ควบคู่กับการพัฒนาฐานการลงทุนโดยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับอนุภูมิภาคต่าง ๆ โดยมุ่งพัฒนาบริการและบุคลากรด้านขนส่งและโลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐานสากลปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการขนส่งและโลจิสติกส์

2.3 สร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และการสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐและภาคธุรกิจในการพัฒนาบุคลากรทุกภาคส่วนเศรษฐกิจ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษามีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับระดับสากลยกระดับฝีมือแรงงานกำหนดมาตรฐานคุณภาพสินค้าและบริการ ตลอดจนส่งเสริมผู้ประกอบการไทยขยายการลงทุนในต่างประเทศ ตลอดจนคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิประโยชน์ของแรงงานไทยในต่างประเทศ

2.4 สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมไทย ควบคู่กับการเสริมสร้างขีดความสามารถในการจัดการความเสี่ยงและสร้างโอกาสในชีวิตให้แก่ตนเอง โดยมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่มีความหลากหลายและแข็งแกร่งมากขึ้น ส่งเสริมให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติด้วยความเป็นธรรม ปรับโครงสร้างภาษีให้เกิดการสนับสนุนการกระจายรายได้และเป็นเครื่องมือสร้างความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากรและการถือครองทรัพย์สิน พัฒนาการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสารสนเทศและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาอาชีพ

2.5 ยกระดับขีดความสามารถในการรองรับและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อให้สังคมมีภูมิคุ้มกัน โดยมุ่งพัฒนาองค์ความรู้ พัฒนาศักยภาพชุมชนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติด้วยการจัดทำแผนที่จัดลำดับพื้นที่เสี่ยงภัยทั้งระดับประเทศ ภูมิภาคและจังหวัด พัฒนาระบบฐานข้อมูลสื่อสาร ส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สนับสนุนให้สถานประกอบการโรงเรียน และท้องถิ่นปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางสังคม

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาแรงงานให้ก้าวข้ามสู่เศรษฐกิจฐานความรู้

ภาวะเศรษฐกิจของโลก มีแนวโน้มเข้าสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ การพัฒนากำลังคน โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ เพื่อยกระดับความสามารถของแรงงานให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจโลก จึงเป็นกลไกและกระบวนการที่สำคัญซึ่งคณะทำงานที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เสนอแนวทางการพัฒนาแรงงานให้ก้าวสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ดังนี้

3.1 ยกระดับความรู้และทักษะของแรงงาน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานฝีมือ โดยมุ่งเน้นการวางกลไกยกระดับความรู้ของกลุ่มเกษตรกร ผู้ด้อยโอกาสให้มีโอกาสทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น และขยายโอกาสให้บุคลากรที่อยู่ในตลาดแรงงาน ผู้ด้อยโอกาส เช่น คนพิการ โดยเทียบโอนประสบการณ์จากการปฏิบัติงาน เข้าสู่หลักสูตรการศึกษา และจัดการศึกษานอกระบบให้กับแรงงาน พร้อมทั้งการเพิ่มทักษะความรู้ระยะสั้น เพื่อให้ผู้เรียนจบไปทำงานได้ก่อน และจัดทำระบบคุณวุฒิวิชาชีพไทย (TVQ) เฉพาะทางแต่ละสาขา นอกจากนี้สถาบันเฉพาะทางเป็นแกนกลางพัฒนาฐานข้อมูล เพื่อการวางแผนด้านกำลังคนของอุตสาหกรรม รวมทั้งพัฒนาระบบมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อยกระดับบุคลากรสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานที่กำหนด

3.2 ยกระดับความรู้ความสามารถของแรงงานตามห่วงโซ่มูลค่าที่สูงขึ้น (Value Chain) โดยมุ่งเน้นการจัดทำแผนความร่วมมือระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับภาคการศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการทบทวนหลักสูตรการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและบริการ และมีการเตรียมความรู้และทักษะให้แก่แรงงานให้ก้าวทันวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อันเป็นประโยชน์ต่อภาคการผลิต นอกจากนี้สถานศึกษาควรมีการกำหนดหลักสูตรระหว่างภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ ให้เกิดความสมดุลทั้งระบบและมีความทันสมัย รองรับการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมในปัจจุบันและอนาคต โดยภาคการศึกษาจำเป็นต้องพึ่งสถานประกอบการ/เอกชน เข้ามาร่วมพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ได้หลักสูตรที่ตรงต่อความต้องการ (Demand Driven) และร่วมมือส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยสถานศึกษา สถานประกอบการ/เอกชน สร้างองค์ความรู้ร่วมกันในลักษณะองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organize) นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในด้านการวิจัยและพัฒนา อันนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มในเชิงพาณิชย์ได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะการให้ทุนสนับสนุนการลงทุนพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา

3.3 การเตรียมความพร้อมด้านแรงงานฝีมือเพื่อการแข่งขันกับต่างประเทศ โดยการเพิ่มโอกาสของการทำงานในต่างประเทศ ในฐานะแรงงานฝีมือ เพื่อให้ได้ค่าตอบแทนสูงและมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี ทั้งด้านการเตรียมความพร้อม ด้านความรู้ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน และเพิ่มทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการให้ความรู้ด้านกฎหมายแรงงาน และสวัสดิการสังคมของประเทศต่าง ๆ

3.4 การพัฒนาศูนย์ข้อมูลข่าวสารด้านการแรงงาน โดยมุ่งเน้นให้เกิดความทันสมัยเกี่ยวข้องกับอุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply) ของแรงงานและการพัฒนามือแรงงาน ทั้งนี้ข้อมูลข่าวสารควรประกอบด้วย ข้อมูลความต้องการแรงงานในภาคการผลิตและภาคบริการ จำนวนบัณฑิตที่จบการศึกษาในสาขาอาชีพ ลักษณะงาน มาตรฐานวิชาชีพ อัตราค่าจ้าง สิทธิประโยชน์ การให้บริการ ที่ภาครัฐ เอกชน หรือองค์กรอาชีพจัดให้มีไว้บริการ

4. ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยงานวิจัยด้านแรงงาน

สำหรับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยงานวิจัยด้านแรงงานได้เสนอแนวทางด้านยุทธศาสตร์ว่าด้วยการปฏิรูปทักษะแรงงานไทยดังนี้

4.1 ปรับปรุงระบบการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพโดยมีแนวทางการพัฒนาบนพื้นฐานของแนวคิด 3 ด้าน คือ 1) ด้านการยกระดับอัตราการเรียนต่อในระดับมัธยมต้นและมัธยมศึกษา 2) การเน้นหลักสูตรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3) การเน้นด้านการวิจัยและพัฒนา ตลอดจนปรับปรุงระบบการศึกษาให้สามารถสร้างทรัพยากรมนุษย์เข้าสู่ตลาดแรงงานในลักษณะที่มีทักษะพื้นฐาน (Basic Skill) ที่ดีด้านการอ่าน การพูด การฟัง การเขียน เลขคณิต และคณิตศาสตร์ โดยต้องพัฒนาทักษะการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษา ให้มีสมรรถภาพพื้นฐาน (Basic Competency) ในเรื่องสำคัญ ได้แก่ การใช้คอมพิวเตอร์ การใช้ภาษาต่างประเทศ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ความเข้าใจเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และชนชาติ การวิเคราะห์สารสนเทศ และแนวทางการบริหารจัดการตนเอง

4.2 การสร้างความรู้มากกว่าการนำเข้าความรู้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ จำเป็นต้องเพิ่มกระบวนการเรียน การสอน และการสร้างความรู้ให้ครอบคลุมกระบวนการที่เหมาะสม ให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบ โดยลดการพึ่งพาแหล่งความรู้จากภายนอก โดยการสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาเองในสังคม ทั้งจากการวิจัย พัฒนา สังคมให้เกิดทักษะอ่านเขียนเพิ่มมากขึ้น มากกว่าการฟังในชั้นเรียน

4.3 การรักษาระดับความรู้ เนื่องจากความรู้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานวิจัยและพัฒนาในองค์กร เพื่อติดตามค้นคว้าวิจัยความรู้ใหม่ๆ ให้กับองค์กร เพื่อสามารถแข่งขันกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่น ๆ ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนขององค์กรหลักด้านการผลิต ที่จำเป็นต้องอาศัยความรู้ใหม่ๆ เป็นพิเศษ เพื่อผลิตสินค้าและนวัตกรรมที่เหนือคู่แข่ง

4.4 การกระตุ้นบรรยากาศการแข่งขันด้านการบริการฝึกอบรมวิชาชีพและเทคนิค มาตรการด้านการฝึกอบรมที่มีความชัดเจนและได้คุณภาพ โดยรัฐเข้ามามีบทบาทในการอำนวยความสะดวกในด้านข้อมูลเพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของระบบการเรียนการสอนและการฝึกอบรมที่เหมาะสมและคุ้มค่า

4.5 การกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และมาตรฐานด้านคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะและความรู้ความสามารถที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยยุทธศาสตร์ซึ่งจากการศึกษาของเกื้อ วงศ์บุญลิน พบว่า ยุทธศาสตร์ที่นิยมใช้ในการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพมีดังนี้

- เป้าหมายของการฝึกอบรมต้องเป็นไปตามความจำเป็นทางยุทธศาสตร์ในการประกอบธุรกิจของหน่วยงาน
- การฝึกอบรมบุคลากรต้องเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของการทำงานหรือการเรียนรู้ตลอดชีวิตในบุคลากรทุกระดับ มิใช่การฝึกอบรมระยะสั้น ๆ หรือชั่วคราว
- การกำหนดให้มีการปฐมนิเทศบุคลากรใหม่ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเชิงยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน โดยครอบคลุมวิสัยทัศน์ ค่านิยม เป้าหมายของหน่วยงาน ซึ่งจำเป็นต้อง

ทำอย่างต่อเนื่อง ในลักษณะของการปลูกฝังจิตวิญญาณที่บุคลากรจะผูกพันต่อหน่วยงาน และวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน

- ให้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์และกรณีศึกษาเฉพาะด้าน ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และในระดับหมู่คณะของการทำงาน โดยอาศัยเทคนิคใหม่ๆ
- การให้บุคลากรรับทราบความสำเร็จของบุคลากรเพื่อนร่วมงานด้วยตนเอง เพื่อมุ่งหวังให้บุคลากรท่านอื่น ๆ ปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเองให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น

5. แผนยุทธศาสตร์กระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559 – 2564

กรอบแนวคิดยุทธศาสตร์กระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559 – 2564 กำหนดให้สอดคล้องกับแผนและนโยบายในระดับต่าง ๆ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) นโยบายรัฐบาล แผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยปีพ.ศ. 2555 – 2574 ตลอดจนจุดยืนของจังหวัดต่างๆ ทั้งนี้แผนยุทธศาสตร์กระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559 – 2564 ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ ดังนี้

5.1 ปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มศักยภาพของภาคอุตสาหกรรม เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นฐานของไทย โดยเน้นการใช้วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพิ่มผลิตภาพและมาตรฐาน ให้ภาคอุตสาหกรรม มีความสามารถในการแข่งขันในระดับที่สูงขึ้น

5.2 พัฒนาปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการลงทุนและการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยมีการปรับปรุงกฎหมาย กำหนดทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรม พัฒนานิคมอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจพิเศษและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดนใต้

5.3 ส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน โดยการพัฒนาปัจจัยแวดล้อมผลักดันและจูงใจให้สถานประกอบการมีการปรับปรุงระบบเพื่อเป็นมิตรกับสังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการใช้เทคโนโลยีที่สะอาดและพัฒนาเครือข่ายเฝ้าระวังการจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น

5.4 พัฒนาสมรรถนะองค์กร โดยมุ่งเน้นพัฒนาความสามารถของบุคลากรในการให้บริการแก่ผู้ประกอบการและประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการจัดหาเครื่องมือที่มีคุณภาพ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ

5.5 การมีภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการก้าวสู่การแข่งขันด้วยทักษะแรงงาน จากประสบการณ์ของประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศ เช่น ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย แสดงให้เห็นว่า การดำเนินการพัฒนาบุคลากรเพียงอย่างเดียว ไม่อาจทำให้ก้าวพ้นจากการพึ่งแรงงานในระดับล่างไปสู่การแข่งขันด้วยทักษะแรงงานที่สูงขึ้นได้ หากปราศจากสภาพแวดล้อมที่ดี เช่น คุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาของแรงงาน นอกจากนี้เงื่อนไข 7 ประการต่อไปนี้ จะเป็นอีกเงื่อนไขในการยกระดับฐานการพัฒนาแรงงานสู่ความสามารถในการแข่งขัน และก้าวสู่ประเทศที่มีรายได้สูงได้ หรืออยู่ในระดับสากลได้

- 1) มีการขยายตัวของการจ้างงานอย่างมั่นคง
- 2) มีการขยายตัวด้านมูลค่าเพิ่มแท้จริงต่อหัวของลูกจ้างแต่ละราย

- 3) มีค่าจ้างที่มั่นคง
- 4) มีอัตราการปริวรรตเงินตราต่างประเทศ ที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง
- 5) มีภาวะของการขาดแคลนแรงงานไร้ทักษะ
- 6) มีการขยายตัวในเชิงปริมาณของแรงงานที่มีการศึกษาดี
- 7) มีระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ

6. แผนพัฒนากำลังคนในระดับประเทศ พ.ศ. 2553 – 2559 มีประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญได้แก่

- 1) การผลิตและพัฒนาศักยภาพกำลังคนทุกระดับต่อเนื่องตลอดชีวิต
- 2) สร้างความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานด้านกำลังคนทุกภาคส่วน
- 3) การพัฒนากำลังคนให้มีศักยภาพสูง และมีความสามารถในระดับสากล
- 4) การสร้างเครือข่ายในการพัฒนากำลังคน
- 5) การสนับสนุนให้กำลังคนมีความมั่นคง และหลักประกันในชีวิตและ
- 6) การสนับสนุนให้กำลังคนมีคุณธรรม

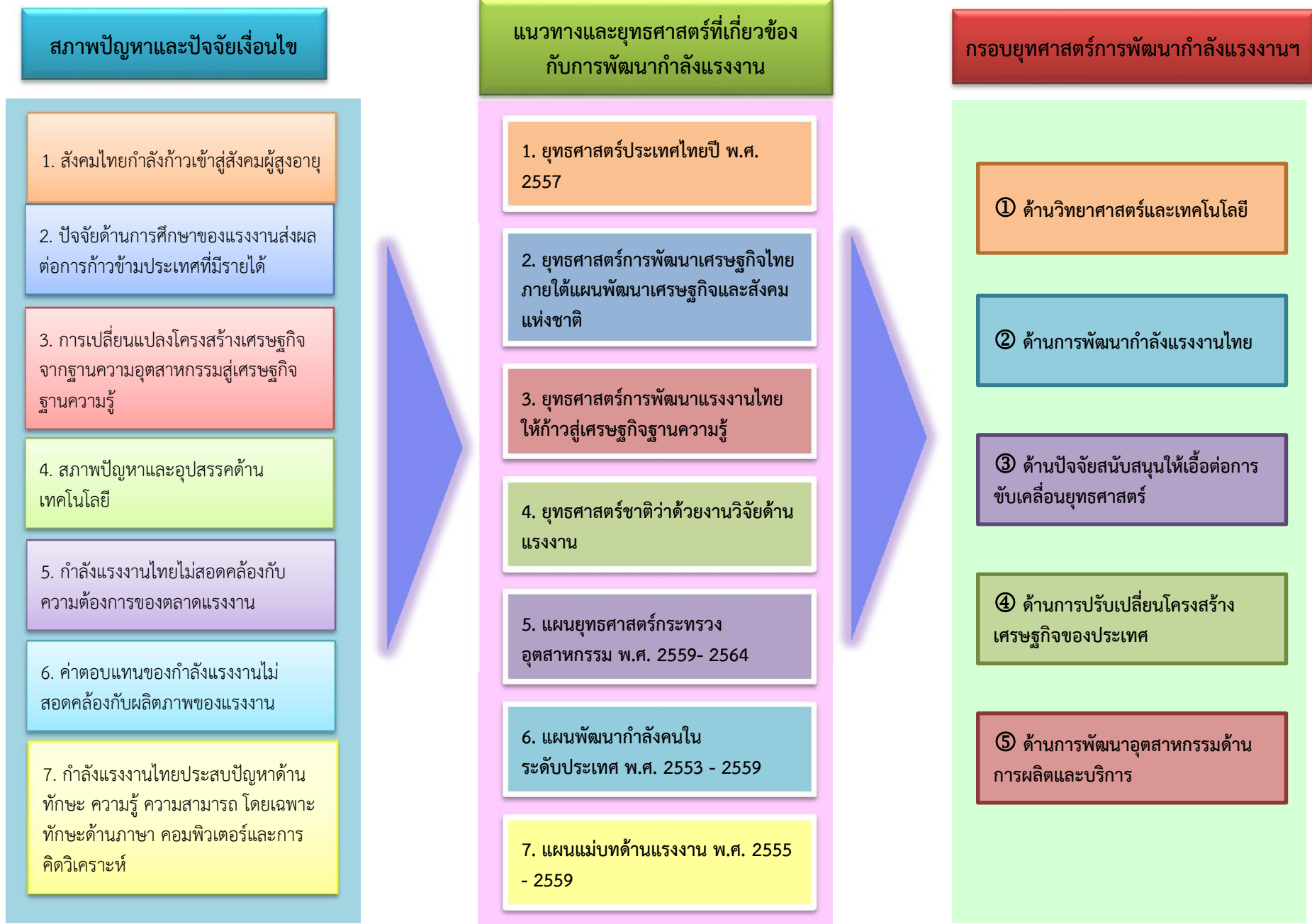
7. แผนแม่บทด้านแรงงาน พ.ศ. 2555 – 2559 มีวิสัยทัศน์มุ่งเน้นให้แรงงานมีศักยภาพสูง มีขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ มีความมั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- 1) การเสริมสร้างความสมดุลของตลาดแรงงานและความยั่งยืนให้ภาคแรงงาน
- 2) การเพิ่มขีดความสามารถของกำลังแรงงาน และผู้ประกอบการในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ
- 3) การบริหารจัดการด้านแรงงานระหว่างประเทศ
- 4) การเสริมสร้างความมั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีให้กำลังแรงงาน และ
- 5) การพัฒนาการบริหารจัดการของกระทรวงแรงงานให้มีความเป็นเลิศ

เมื่อพิจารณา สภาพปัญหา อุปสรรค ปัจจัยเงื่อนไข และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากำลังแรงงาน เพื่อก้าวข้ามประเทศที่มีรายได้ปานกลางจากเอกสารวิชาการ เช่น บทความ เอกสารวิชาการ เอกสารสัมมนา งานวิจัย เป็นต้น ทั้งของประเทศไทย และของต่างประเทศ ทั้งประเด็นสภาพปัญหา อุปสรรค ปัจจัยเงื่อนไข ของประเทศที่ผลต่อการหลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง สภาพปัญหา อุปสรรค ปัจจัยเงื่อนไข ด้านกำลังแรงงาน สาเหตุของปัญหา อุปสรรค ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลกระทบต่อติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศและกำลังแรงงาน ตลอดจนการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้จากการสัมภาษณ์ สะท้อนให้ทราบว่า ประเทศไทยมีปัญหาข้อจำกัด เงื่อนไขที่จำเป็นต้องเร่งแก้ไขและปรับปรุงในหลายๆ ด้าน ซึ่งสามารถนำมากำหนดเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแรงงาน ที่สำคัญและเร่งด่วน ได้แก่ 1) ประเด็นด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2) การพัฒนากำลังแรงงานให้มีประสิทธิภาพ 3) การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการพัฒนากำลังแรงงาน 4) การปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของเศรษฐกิจโลกและ 5) การ

พัฒนาคุณภาพอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์กรอบยุทธศาสตร์การ
พัฒนากำลังแรงงาน ฯ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังแผนภาพที่ 4-5

แผนภาพที่ 4-5 ผลการวิเคราะห์กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน ฯ

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นร่างยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง สามารถจำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิได้ดังนี้

ตารางที่ 4-2 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย

ด้าน ที่	ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำ ประเทศไทยออกจากกับดักกลุ่มประเทศที่มีรายได้ ปานกลาง	ค่าความคิดเห็นเฉลี่ย		ระดับ ความ คิดเห็น
		\bar{X}	S.D	
1	ระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย	4.89	.05	เห็นด้วย มากที่สุด
2	การพัฒนากำลังแรงงานไทย	4.78	.20	เห็นด้วย มากที่สุด
3	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบาย	4.56	.21	เห็นด้วย มากที่สุด
4	การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ	4.33	.44	เห็นด้วย มาก
5	การพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการ	4.15	.32	เห็นด้วย มาก
รวมเฉลี่ย		4.54	.22	เห็นด้วย มากที่สุด

จากตารางที่ 4-2 พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง มีค่าความคิดเห็นรวมเฉลี่ยทุกประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.54, S.D = .22) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด มี 3 รายการ ได้แก่ 1) ระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย 2) การพัฒนากำลังแรงงานไทย และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบาย (\bar{X} = 4.89, S.D = .05, \bar{X} = 4.78, S.D = .20 และ \bar{X} = 4.56, S.D = .21 ตามลำดับ) สำหรับประเด็นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก มี 2 รายการ ได้แก่ 1) การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ และ 2) การพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการ (\bar{X} = 4.33, S.D = .44, \bar{X} = 4.15, S.D = .32 ตามลำดับ)

ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อยุทธศาสตร์รายด้าน

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี แบ่งเป็น 5 ข้อ ได้ ด้านระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย ด้านการพัฒนากำลังแรงงานไทย ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบาย ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ และด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการ โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย

1. ด้านระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย

ตารางที่ 4-3 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์ด้านระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย

ลำดับ ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ค่าความ คิดเห็นเฉลี่ย		ระดับ ความ คิดเห็น
		\bar{X}	S.D	
1	สร้างกลไกกองทุนร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อส่งเสริมให้ภาคเอกชนลงทุนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
2	พัฒนาระบบกฎหมายที่เอื้อต่อการวิจัยและพัฒนาและปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกฎหมายด้านการพัฒนาและประยุกต์ใช้ เพื่อส่งเสริมการจดสิทธิบัตรและขยายขอบเขตให้ครอบคลุมถึงชาวต่างชาติที่เข้ามาจดทะเบียนสิทธิบัตรในประเทศไทย	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
3	สร้างกลไกส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างด้านเทคโนโลยีทั้งภาครัฐและเอกชนเช่น การพัฒนากำลังแรงงานที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 4-3 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์ด้านระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ค่าความ คิดเห็นเฉลี่ย		ระดับ ความ คิดเห็น
		\bar{X}	S.D	
4	พัฒนาบุคลากรนักวิจัย ตั้งแต่การส่งเสริมการเรียนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน และแบบวิจัยเป็นฐาน รวมทั้งกระบวนการวิจัยและพัฒนา	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
5	ให้การแนะแนวอาชีพนักวิจัยอย่างจริงจังในทุกระดับการศึกษา	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
6	จัดให้มีกลไกอื่นๆ เช่น การทำวิจัยร่วมกับภาครัฐและเอกชน และการส่งเสริมงานวิจัยที่มีศักยภาพเชิงพาณิชย์ ส่งเสริมการพัฒนาทรัพย์สินทางปัญญาและการจดสิทธิบัตร เป็นต้น	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
7	ผลิตและพัฒนานักวิจัยที่มีทักษะสูง	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
8	ส่งเสริมให้ภาคการเกษตรและชุมชนใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
9	กำหนดนโยบายพัฒนาเทคโนโลยีเป็นนโยบายที่สำคัญ และมีความต่อเนื่อง โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความตระหนักรู้ในวงกว้าง	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
10	สร้างแนวร่วมพัฒนาเทคโนโลยีระหว่างภาคส่วนต่างๆ	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
11	กำหนดนโยบายที่ส่งเสริมให้เอกชนลงทุนในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
12	สร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย ทั้งหน่วยงานที่กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์ นวัตกรรมและเทคโนโลยี	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 4-3 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์ด้านระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ค่าความ คิดเห็นเฉลี่ย		ระดับความ คิดเห็น
		\bar{X}	S.D	
13	สร้างวัฒนธรรมองค์กรและบุคคลด้านการวิจัยและพัฒนาในวงกว้าง	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
14	กำหนดมาตรการเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ชาวไทยกลับมาจัดตั้ง	5.00	.00	เห็นด้วย

	บริษัทที่ดำเนินธุรกิจด้วยเทคโนโลยีในประเทศ			มากที่สุด
15	สร้างความเข้มแข็งให้มหาวิทยาลัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพโดยเฉพาะด้านการวิจัยและพัฒนา	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
16	เพิ่มขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนาของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กเช่น เพิ่มงานวิจัยและพัฒนา ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อพัฒนามาตรฐานสินค้า OTOP เพื่อสนองต่ออุปสงค์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
17	เพิ่มการบูรณาการงานวิจัยระหว่างหน่วยงานที่สามารถนำผลมาใช้ประโยชน์ได้จริงเชิงพาณิชย์จากปัญหาวิจัยที่ได้จากอุตสาหกรรมผลิตและภาคบริการ รวมทั้งวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากผลงานวิจัยที่มีอยู่แล้วมาต่อยอดสู่การประโยชน์เชิงพาณิชย์	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
18	เพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารโครงการวิจัยและงบประมาณวิจัย	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
19	พัฒนาระบบถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อต่อยอดสู่การคิดค้นเทคโนโลยีระดับสูง	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
20	รัฐควรขยายการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เช่น ระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี รวมทั้งเพิ่มสัดส่วนงบประมาณด้านการวิจัยต่อ GDP ในอัตราก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง	4.67	.58	เห็นด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 4-3 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์ด้านระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ค่าความ คิดเห็นเฉลี่ย		ระดับความ คิดเห็น
		\bar{X}	S.D	
21	พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมให้ทั่วถึงและเพียงพอทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยใช้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน เช่น การพัฒนาอุทยานวิทยาศาสตร์ ศูนย์ความเป็นเลิศ ศูนย์บ่มเพาะ สถาบันวิจัย	4.67	.58	เห็นด้วยมากที่สุด
22	ส่งเสริมให้มีการซื้อสิทธิบัตรของเทคโนโลยีที่ทันสมัยในอุตสาหกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาต่อยอดมีมาตรฐานการสร้างสรรค์งานวิจัยให้บริษัทที่มีเทคโนโลยีสูงมาตั้งศูนย์วิจัยในประเทศ	4.67	.58	เห็นด้วยมากที่สุด
23	ปรับปรุงให้มีทำวิจัยร่วมหรือจ้างหน่วยงานวิจัยในต่างประเทศ การตั้งศูนย์วิจัยในต่างประเทศ	4.33	.58	เห็นด้วยมาก
24	กำหนดมาตรการให้อุตสาหกรรมภาคการผลิตและบริการพัฒนาผลิตภาพ (Productivity) โดยเปลี่ยนจากการเน้นกำลังแรงงานและการใช้เทคโนโลยีมาเป็นการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี จากกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีสมรรถนะสูง	4.00	1.00	เห็นด้วยมาก
รวมเฉลี่ย		4.89	.05	เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 4 - 3 พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ด้านระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทยมีค่ารวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D = .05) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด 22 รายการ โดยนำเสนอ 5 รายการ ดังนี้ 1) สร้างกลไกกองทุนร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อส่งเสริมให้ภาคเอกชนลงทุนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี 2) พัฒนาระบบกฎหมายที่เอื้อต่อการวิจัยและพัฒนาและปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกฎหมายด้านการพัฒนาและประยุกต์ใช้ เพื่อส่งเสริมการจดสิทธิบัตรและขยายขอบเขตให้ครอบคลุมถึงชาวต่างชาติที่เข้ามาจดทะเบียนสิทธิบัตรในประเทศไทย 3) สร้างกลไกส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างด้านเทคโนโลยีทั้งภาครัฐและเอกชนเช่น การพัฒนากำลังแรงงานที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) พัฒนาศูนย์การนักวิจัย ตั้งแต่การส่งเสริมการเรียนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและแบบวิจัยเป็นฐานรวมทั้งกระบวนการวิจัยและพัฒนา และ 5) ให้การแนะแนวอาชีพนักวิจัยอย่างจริงจังในทุกระดับการศึกษา ($\bar{X} = 5.00$, S.D = .00) ประเด็นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง มี 2 รายการ

ได้แก่ 1) ปรับปรุงให้มีทำวิจัยร่วมหรือจ้างหน่วยงานวิจัยในต่างประเทศ การตั้งศูนย์วิจัยในต่างประเทศ ($\bar{X} = 4.33$, S.D = .58) และ 2) กำหนดมาตรการให้อุตสาหกรรมภาคการผลิตและบริการพัฒนาผลิตภาพ (Productivity) โดยเปลี่ยนจากการเน้นกำลังแรงงานและการใช้เทคโนโลยีมาเป็นการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี จากกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีสมรรถนะสูง ($\bar{X} = 4.00$, S.D = 1.00)

2. ด้านการพัฒนาากำลังแรงงานไทย

ตารางที่ 4-4 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาากำลังแรงงานไทยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย

ลำดับ ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ค่าความ คิดเห็นเฉลี่ย		ระดับความ คิดเห็น
		\bar{X}	S.D	
1	ผลิตและพัฒนาากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศให้เพียงพอทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการผลิตและพัฒนาบุคลากรวิจัยในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งจัดทำแผนความต้องการกำลังคนด้านการวิจัยของประเทศจากผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ	5.00	.00	เห็นด้วย มากที่สุด
2	สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนที่มีกำลังและความสามารถในการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมภาคการผลิตและบริการและการทำงานภาครัฐ โดยบูรณาการระหว่างการเรียนรู้กับการทำงานจริง	5.00	.00	เห็นด้วย มากที่สุด

ตารางที่ 4-4 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากำลังแรงงานไทยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ค่าความ คิดเห็นเฉลี่ย		ระดับความ คิดเห็น
		\bar{X}	S.D	
3	กำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันและการทำงาน และเหมาะสมกับวัย แรงจูงใจของกลุ่มเป้าหมายในการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ	5.00	.00	เห็นด้วย มากที่สุด
4	ส่งเสริมการศึกษาเพื่ออาชีพ (Career Education) ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับ เป็นการบูรณาการองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาอย่าง	5.00	.00	เห็นด้วย มากที่สุด

ลำดับ ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ค่าความ คิดเห็นเฉลี่ย		ระดับความ คิดเห็น
		\bar{X}	S.D	
5	<p>ยั่งยืน เข้ากับชีวิตประจำวัน และโลกของการทำงาน รวมทั้งเป็นการให้ผู้เรียนได้สำรวจความสนใจและความถนัดทางอาชีพอย่างเป็นระบบ จึงเป็นอีกระบบการศึกษาที่สวามารถส่งเสริมการพัฒนาความรู้ สมรรถนะ วิธีการ วิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิด การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ทักษะชีวิตและจรรยาวิชาชีพ</p> <p>ส่งเสริมให้สถานศึกษาของการอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษา จัดการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่บูรณาการกับการทำงานในรูปแบบต่างๆ (Work Integrated Learning หรือ WIL) เช่น การจัดการศึกษาในระบบทวิภาคี (Dual System) สหกิจศึกษา(Cooperative Education) การจัดการศึกษาที่เน้นการลงมือปฏิบัติงานจริง (Hands on) ซึ่งเป็นระบบการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงยิ่งในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ส่งผลอย่างเป็นรูปธรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศไทยและภูมิภาคอาเซียน ทั้งในระยะปานกลางและระยะยาว</p>	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 4-4 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากำลังแรงงานไทยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ค่าความ คิดเห็นเฉลี่ย		ระดับ ความ คิดเห็น
		\bar{X}	S.D	
6	<p>สร้างแรงจูงใจให้เด็กและเยาวชนสนใจเรียนวิทยาศาสตร์ สร้างเส้นทางอาชีพ โดยร่วมมือกับหน่วยงานเพื่อผลิตและสร้างเส้นทางอาชีพบุคลากรวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเสริมความรู้และทักษะให้แก่ผู้ทำงานทางด้าน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในภาคส่วนต่างๆ เพื่อเพิ่มการยอมรับ และสร้างตลาดรองรับวิชาชีพนักวิจัย และนักวิทยาศาสตร์</p>	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
7	<p>สร้างความรู้และสมรรถนะของประชาชนให้เรียนรู้ คิด และ ทำ ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์</p>	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด

8	บูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวิทยาศาสตร์ กระทรวงอุตสาหกรรม และหน่วยงานอื่นๆ เพื่อจัดทำแผนระดับชาติ เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับชาติ ทั้งนี้รวมทั้งผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ให้มีคุณภาพระดับมาตรฐานโลก	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
9	พัฒนาระบบรายได้และค่าตอบแทน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงานอย่างมีคุณภาพ เช่น การให้ทุนการศึกษาอย่างต่อเนื่องสำหรับผู้ที่มีความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้เข้าศึกษาต่อด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในสถาบันอุดมศึกษาเรียนต่อเนื่องจนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
10	สร้างกลไกการเชื่อมต่อและทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการส่งต่อผู้มีความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 4-4 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากำลังแรงงานไทยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ค่าความ คิดเห็นเฉลี่ย		ระดับ ความ คิดเห็น
		\bar{X}	S.D	
11	ส่งเสริมและกำหนดมาตรฐานระดับชาติและมาตรฐานระดับนานาชาติ ให้ครอบคลุมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้ส่งผลต่อกำลังแรงงานไทยและแรงงานต่างชาติที่จะเข้ามาทำงานในประเทศไทย เช่น กรอบคุณวุฒิระดับภูมิภาคอาเซียน มาตรฐานฝีมือแรงงานของกระทรวงแรงงาน มาตรฐานวิชาชีพของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ เพื่อให้เป็นกรอบเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาในระบบ การจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อการเคลื่อนย้ายของแรงงานจากข้อตกลงของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	4.67	.58	เห็นด้วยมากที่สุด
12	เพิ่มสัดส่วนผู้เรียนทางด้านสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาผลิตบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มีคุณภาพและจำนวนมากขึ้น โดยตั้งเป้าหมายการเพิ่มสัดส่วนผู้เข้าเรียนด้านวิทยาศาสตร์	4.67	.58	เห็นด้วยมากที่สุด

- และเทคโนโลยี ต่อ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ใน
อัตราก้าวหน้าในอัตราก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง
- 13 สร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันการศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อ
พัฒนาผู้เรียนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้สามารถ
ตอบสนองการผลิตและพัฒนากำลังแรงงานด้านนี้ได้อย่างมี
ประสิทธิผลและมีนัยสำคัญด้านนโยบาย เช่น โรงเรียน
มหิดลวิทยานุสรณ์ โรงเรียนเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์
โรงเรียนจุฬาภรณ และ ห้องเรียนวิทยาศาสตร์ ของ
กระทรวงวิทยาศาสตร์และกระทรวงศึกษาธิการ และ
มหาวิทยาลัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ตารางที่ 4-4 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากำลัง
แรงงานไทยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ค่าความ คิดเห็นเฉลี่ย		ระดับ ความ คิดเห็น
		\bar{X}	S.D	
14	สร้างแรงจูงใจ โดยให้ทุนสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของ นักวิจัย ครูและอาจารย์มหาวิทยาลัยในฐานะ เป็น “ตัว ทวีคูณ” ของระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ	4.67	.58	เห็นด้วย มากที่สุด
15	สร้างความเข้มแข็งให้สถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนากำลัง แรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มากขึ้น โดยให้ เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับภาคอุตสาหกรรมผ่านกิจกรรม ต่างๆ เช่น ความร่วมมือในการจัดการศึกษาและวิจัย การ ให้คำปรึกษาด้านเทคนิค การจัดสรรกองทุนวิจัยร่วมรัฐและ เอกชนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูง	4.67	.58	เห็นด้วย มากที่สุด
16	พัฒนาระบบและกลไกที่เชื่อมโยงของระบบการศึกษากับ ภาคอุตสาหกรรม เช่น สหกิจศึกษา โรงเรียนเตรียม วิศวกรรมศาสตร์ โรงเรียนเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ หน่วยงานบ่มเพาะวิสาหกิจ และหน่วยงานส่งเสริมการจ ทรัพยากรสินทางปัญญา	4.67	.58	เห็นด้วย มากที่สุด
17	พัฒนาระบบบริหารบุคลากรที่สร้างแรงจูงใจ เพื่อเพิ่ม สัดส่วนของอาจารย์ที่ทำงานบริการวิชาการด้านวิจัยและให้ คำปรึกษาด้านเทคนิค ที่ส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมมีขีด ความสามารถด้านการแข่งขันสูงขึ้น	4.67	.58	เห็นด้วย มากเห็น ด้วยที่สุด
18	ขยายขอบเขตการดำเนินงานและยกระดับคุณภาพ มาตรฐานของโครงสร้างสนับสนุนและพัฒนาผู้มีความสามารถ พิเศษด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งระดับขั้นพื้นฐาน	4.33	.58	เห็นด้วย มาก

และอุดมศึกษาให้สอดคล้องต่อทิศทางและนโยบายการพัฒนาประเทศไทยในภาพรวม เช่น โครงการพัฒนาอัจฉริยภาพทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โครงการโอลิมปิกวิชาการ โครงการค่ายวิทยาศาสตร์ถาวร

ตารางที่ 4-4 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากำลังแรงงานไทยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ค่าความ คิดเห็นเฉลี่ย		ระดับ ความ คิดเห็น
		\bar{X}	S.D	
19	ยกระดับมหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพด้านการวิจัยของประเทศ สู่มหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ที่มีขีดความสามารถระดับโลก (World-Class University) เพื่อผลิตและพัฒนากำลังแรงงานที่มีความรู้และสมรรถนะระดับสูงในสาขาวิชาต่างๆ ที่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการ รวมทั้งหน่วยงานวิจัยภาครัฐ	4.33	.58	เห็นด้วย มาก
20	ส่งเสริมการจัดการศึกษาในระบบของประเทศไทย โดยบูรณาการองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการพัฒนาอย่าง ในกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในระดับชาติ เช่น มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ของหลักสูตรแกนกลางของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสมรรถนะของการอาชีวศึกษา กรอบคุณวุฒิและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของการอุดมศึกษา	4.33	.58	เห็นด้วย มาก
รวมเฉลี่ย		4.78	.20	เห็นด้วย มากที่สุด

จากตารางที่ 4-4 พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากรดับดักกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ด้านการพัฒนากำลังแรงงานไทยมีค่ารวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D = .20) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด 17 รายการ โดยนำเสนอ 5 รายการ ดังนี้ 1) ผลิตและพัฒนากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศให้เพียงพอทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการผลิตและพัฒนาบุคลากรวิจัยในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งจัดทำแผนความต้องการกำลังคนด้านการวิจัยของประเทศจากผลการวิจัยอย่างเป็นระบบ 2) สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนที่มีกำลังและความสามารถในการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการและการทำงานภาครัฐ โดยบูรณาการระหว่างการเรียนรู้กับการทำงานจริง 3) กำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้

สถานศึกษาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันและการทำงาน และเหมาะสมกับวัย แรงจูงใจของกลุ่มเป้าหมายในการจัดการศึกษาในแต่ละ 4) ส่งเสริมการศึกษาเพื่ออาชีพ (Career Education) ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับ เป็นการบูรณาการองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เข้ากับชีวิตประจำวัน และโลกของการทำงาน รวมทั้งเป็นการให้ผู้เรียนได้สำรวจความสนใจและความถนัดทางอาชีพอย่างเป็นระบบ จึงเป็นอีกระบบการศึกษาที่สามารถส่งเสริมการพัฒนาความรู้ สมรรถนะ วิธีการวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาทักษะการคิด การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ทักษะชีวิตและจรรยาวิชาชีพ และ 5) ส่งเสริมให้สถานศึกษาของการอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษา จัดการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่บูรณาการกับการทำงานในรูปแบบต่างๆ (Work Integrated Learning หรือ WIL) เช่น การจัดการศึกษาในระบบทวิภาคี (Dual System) สหกิจศึกษา (Cooperative Education) การจัดการศึกษาที่เน้นการลงมือปฏิบัติงานจริง (Hands on) ซึ่งเป็นระบบการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงยิ่งในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ส่งผลอย่างเป็นรูปธรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศไทยและภูมิภาคอาเซียนทั้งในระยะปานกลางและระยะยาว ($\bar{X} = 5.00$, S.D = .00)

ประเด็นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก 3 รายการ ดังนี้ 1) ขยายขอบเขตการดำเนินงานและยกระดับคุณภาพมาตรฐานของโครงสร้างสนับสนุนและพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งระดับขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาให้สอดคล้องต่อทิศทางและนโยบายการพัฒนาประเทศในภาพรวม เช่น โครงการพัฒนาอัจฉริยภาพทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โครงการโอลิมปิกวิชาการ โครงการค่ายวิทยาศาสตร์ถาวร 2) ยกกระดับมหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพด้านการวิจัยของประเทศสู่มหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ที่มีขีดความสามารถระดับโลก (World-Class University) เพื่อผลิตและพัฒนากำลังแรงงานที่มีความรู้และสมรรถนะระดับสูงในสาขาวิชาต่างๆ ที่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและบริการ รวมทั้งหน่วยงานวิจัยภาครัฐ และ 3) ส่งเสริมการจัดการศึกษาในระบบของประเทศไทย โดยบูรณาการองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการพัฒนาอย่าง ในกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในระดับชาติ เช่น มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ของหลักสูตรแกนกลางของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสมรรถนะของการอาชีวศึกษา กรอบคุณวุฒิและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของการอุดมศึกษา ($\bar{X} = 4.33$, S.D = .58)

3. ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบาย

ตารางที่ 4-5 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบาย เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย

ลำดับ ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ค่าความ คิดเห็นเฉลี่ย		ระดับ ความ คิดเห็น
		\bar{X}	S.D	
1	ประเทศไทยควรดำเนินนโยบายเศรษฐกิจใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญ	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
2	นโยบายเศรษฐกิจที่เน้นการพัฒนาความชำนาญของธุรกิจภาคบริการ และการพัฒนาภาคการผลิตอย่างเข้มข้นที่เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ในระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายธุรกิจในการพัฒนาอย่างเหมาะสม	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
3	กำหนดมาตรการที่ส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีบทบาทมากขึ้นในระบบเศรษฐกิจโดยส่งเสริมการลงทุนไปยังกลุ่มธุรกิจให้วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี หรือสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อให้อุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการมีขีดความสามารถด้านแข่งขันสูงขึ้น	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
4	พัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพสูงในทุกระดับ เน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นปัญหาเป็นฐานแลแบบที่เน้นวิจัย ส่งเสริมให้เกิดค่านิยมที่ให้คุณค่าผลการปฏิบัติงาน ทักษะชีวิตและการเรียนรู้ตลอดชีวิต	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
5	รัฐบาลกำหนดให้การนำประเทศไทยออกจากประเทศที่มีรายได้ ปานกลางเป็นนโยบายระดับชาติหรือกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ	4.67	.58	เห็นด้วยมากที่สุด
6	ผู้นำประเทศ รวมทั้งผู้นำองค์กรภาครัฐและเอกชน ที่มีวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำ เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดนโยบายและการขับเคลื่อนนโยบายอย่างจริงจังและต่อเนื่อง	4.67	.58	เห็นด้วยมากที่สุด
7	สร้างระบบและกลไกการสรรหาและคัดเลือกผู้นำที่มีภาวะผู้นำสูง	4.67	.58	เห็นด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 4-5 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบาย เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ค่าความ คิดเห็นเฉลี่ย		ระดับ ความ คิดเห็น
		\bar{X}	S.D	
8	ปฏิรูประบบการเมือง และปฏิรูปโครงสร้างอำนาจตาม	4.67	.58	เห็นด้วย

	หลักธรรมาภิบาลเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมือง ที่ส่งผลให้การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจที่สำคัญไม่ต่อเนื่อง			มากที่สุด
9	ปฏิรูประบบราชการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อป้องกันการทุจริตในทุกระดับ	4.67	.58	เห็นด้วยมากที่สุด
10	พัฒนาระบบธรรมาภิบาลเพื่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (Growth Enhancing Governance)	4.67	.58	เห็นด้วยมากที่สุด
11	พัฒนาระบบธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมกลไกตลาด (Market-Enhancing Governance) ที่ใช้กันมากในหลายประเทศ	4.67	.58	เห็นด้วยมากที่สุด
12	ปรับกระบวนการภายใน (Internet Process) เช่น ระบบงาน กำลังคนภาครัฐ และงบประมาณ เพื่อให้ประเทศไทยมีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและศักยภาพด้านการแข่งขัน ที่สามารถให้ประเทศไทย สามารถลดความเหลื่อมล้ำ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีความสามารถจากกับต่างประเทศที่มีรายได้ปานกลาง	4.33	.58	เห็นด้วยมาก
13	รัฐบาลออกแบบนโยบายเศรษฐกิจเชิงบูรณาการที่ประกอบด้วยมาตรการที่หลากหลาย อันจะส่งผลให้เศรษฐกิจเติบโตในอัตราที่ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง	4.00	1.73	เห็นด้วยมาก
14	ปัจจัยด้านการเมืองส่งผลต่อกระบวนการยกระดับเทคโนโลยี	3.67	.58	เห็นด้วยมาก
15	กำหนดนโยบายเศรษฐกิจ เป็นนโยบายหลัก	3.67	.58	เห็นด้วยมาก
รวมเฉลี่ย		4.56	.21	เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 4-5 พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายมีค่ารวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D = .21) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด 11 รายการ โดยนำเสนอ 4 ลำดับแรก ดังนี้ 1) ประเทศไทยควรดำเนินนโยบายเศรษฐกิจใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญ 2) นโยบายเศรษฐกิจที่เน้นการพัฒนาความชำนาญของธุรกิจภาคบริการ และการพัฒนาภาคการผลิตอย่างเข้มข้นที่เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ในระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายธุรกิจในการพัฒนาอย่างเหมาะสม 3) กำหนดมาตรการที่ส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีบทบาทมากขึ้นในระบบเศรษฐกิจโดยส่งเสริมการลงทุนไปยังกลุ่มธุรกิจ ให้อัจฉริยะและพัฒนาเทคโนโลยี หรือสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อให้อุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการมีขีดความสามารถด้านแข่งขันสูงขึ้น และ 4) พัฒนาการศึกษามีคุณภาพสูงในทุกๆระดับ เน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นปัญหาเป็นฐานแลแบบที่เน้นวิจัย

ส่งเสริมให้เกิดค่านิยมที่ให้คุณค่าผลการปฏิบัติงาน ทักษะชีวิตและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 5.00$, S.D = .00)

ประเด็นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก 4 รายการ มีดังนี้ 1) ปรับกระบวนการภายใน (Internet Process) เช่น ระบบงาน กำลังคนภาครัฐ และงบประมาณ เพื่อให้ประเทศไทยมีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและศักยภาพด้านการแข่งขัน ที่สามารถให้ประเทศไทย สามารถลดความเหลื่อมล้ำ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีความสามารถจากกับต่างประเทศที่มีรายได้ปานกลาง 2) รัฐบาลออกแบบนโยบายเศรษฐกิจเชิงบูรณาการที่ประกอบด้วยมาตรการที่หลากหลาย อันจะส่งผลให้เศรษฐกิจเติบโตในอัตราก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.33$, S.D = .51, $\bar{X} = 4.00$, S.D = 1.73 ตามลำดับ) 3) ปัจจัยด้านการเมืองส่งผลต่อกระบวนการยกระดับเทคโนโลยี และ 4) กำหนดนโยบายเศรษฐกิจ เป็นนโยบายหลัก ($\bar{X} = 3.67$, S.D = .58)

4. ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ

ตารางที่ 4-6 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย

ลำดับ ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ค่าความ คิดเห็นเฉลี่ย		ระดับ ความ คิดเห็น
		\bar{X}	S.D	
1	กำหนดนโยบายพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Economy)	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
2	กำหนดยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจให้ชัดเจน และสอดคล้องกับศักยภาพและจุดแข็งของประเทศ	5.00	.00	เห็นด้วยมากที่สุด
3	กำหนดจุดเด่นของภาคบริการ ยกกระดับจากอุตสาหกรรมเน้นแรงงานเป็นเน้นเทคโนโลยีระดับสูงและสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยสร้างตราสินค้าที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล	4.67	.58	เห็นด้วยมากที่สุด
4	ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจแบบพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตเข้มข้นและมีการสร้างตราสินค้า	4.33	.58	เห็นด้วยมาก
5	กำหนดนโยบายระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy)	4.33	1.15	เห็นด้วยมาก
6	กำหนดนโยบายระบบเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy)	4.33	1.15	เห็นด้วยมาก
7	ปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจแบบเน้นการพัฒนาความชำนาญในภาคบริการเป็นหลัก	3.67	.58	เห็นด้วยมาก
8	ปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เน้นพัฒนาการผลิตที่กระจายตามอุตสาหกรรมที่หลากหลาย และไม่สามารถระบุถึงความชำนาญได้อย่างชัดเจน	3.33	1.15	เห็นด้วยปานกลาง
รวมเฉลี่ย		4.33	.44	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 4-6 พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากรดับดักกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศมีค่ารวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.33, S.D = .44) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด 3 รายการ ดังนี้ 1) กำหนดนโยบายพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Economy) 2) กำหนดยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจให้ชัดเจน และสอดคล้องกับศักยภาพและจุดแข็งของประเทศ (\bar{X} =5.00, S.D = .00) และ 3) กำหนดจุดเด่นของภาคบริการ ยกกระดับจากอุตสาหกรรมเน้นแรงงานเป็นเน้นเทคโนโลยีระดับสูงและสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยสร้างตราสินค้าที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล (\bar{X} =4.67, S.D = .58) ประเด็นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก 4 รายการ โดยมีประเด็นที่น่าสังเกต 2 รายการ ดังนี้ 1) กำหนด

นโยบายระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) และ 2) กำหนดนโยบายระบบเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) ($\bar{X}=4.33$, S.D = 1.15) ส่วนประเด็นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง มี 1 รายการ คือ ปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เน้นพัฒนาการผลิตที่กระจายตามอุตสาหกรรมที่หลากหลาย และไม่สามารถระบุถึงความชำนาญได้อย่างชัดเจน ($\bar{X}=3.33$, S.D = 1.15)

5. ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการ

ตารางที่ 4-7 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย

ลำดับ ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ค่าความ คิดเห็นเฉลี่ย		ระดับ ความ คิดเห็น
		\bar{X}	S.D	
1	ให้ภาคอุตสาหกรรมพัฒนากระบวนการผลิตอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีผลิตภาพขั้นสูง (High Productivity) ต้องเพิ่มขีดความสามารถทางด้านเทคโนโลยี และยกระดับเทคโนโลยีในภาพรวม (Technological Upgrading) ด้วยการวิจัยและพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ การผลิตในการผลิตอย่างต่อเนื่อง	4.67	.58	เห็นด้วยมากที่สุด
2	พัฒนาระบบตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ ที่มีความต้องการผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพสูงและราคาแพงเหมือนประเทศเยอรมนี สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และ เกาหลีใต้	4.67	.58	เห็นด้วยมากที่สุด
3	สร้างมาตรการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ภาคธุรกิจอุตสาหกรรมให้พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีแบรนด์ของตนเอง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ในกระบวนการผลิตและบริการ รวมทั้งใช้กำลังแรงงานที่มีความรู้และทักษะขั้นสูง	4.67	.58	เห็นด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 4-7 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ค่าความ คิดเห็นเฉลี่ย		ระดับ ความ คิดเห็น
		\bar{X}	S.D	
4	พัฒนาและยกระดับอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	4.33	.58	เห็นด้วยมาก
5	เนื่องจากสัดส่วนของอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการของประเทศไทย เท่ากับ 4:6 จึงควรเน้นการพัฒนา	4.33	1.15	เห็นด้วยมาก

ลำดับ ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ค่าความ คิดเห็นเฉลี่ย		ระดับ ความ คิดเห็น
		\bar{X}	S.D	
6	ความชำนาญของธุรกิจภาคบริการ และการพัฒนาภาคการผลิตอย่างเข้มข้นที่เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ จัดสรรการลงทุนและกำหนดตัวชี้วัดความสามารถด้านการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในอัตราก้าวหน้า	4.00	.00	เห็นด้วย มาก
7	กำหนดพื้นที่เขตอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง	4.00	.00	เห็นด้วย มาก
8	กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมให้มีภาคเอกชนร่วมลงทุนกับภาคเอกชนของประเทศต่างๆในหลายรูปแบบ รวมทั้งสนับสนุนการจัดซื้อจัดจ้างแบบรัฐต่อรัฐ (Government Procurement)	4.00	.00	เห็นด้วย มาก
9	กำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและบริการประกอบด้วย 3 กลุ่มอุตสาหกรรมหลัก ประกอบด้วย 1) กลุ่มอุตสาหกรรมจุดแข็งและใช้วัตถุดิบในประเทศ 2) กลุ่มอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์มูลค่า 3) กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนมูลค่าต่อ GDP สูง	4.00	1.08	เห็นด้วย มาก
10	กำหนดนโยบายหรือมาตรการส่งเสริมการลงทุนให้โครงการขนาดใหญ่ (Mega project) ทั้งของรัฐและเอกชนเป็นโครงการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อให้เป็นการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ	3.67	.58	เห็นด้วย มาก

ตารางที่ 4-7 ระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ค่าความ คิดเห็นเฉลี่ย		ระดับ ความ คิดเห็น
		\bar{X}	S.D	
11	มีนโยบายอุตสาหกรรม ในรูปแบบของระบบการสร้างแรงจูงใจและระบบประเมินผลนโยบายที่มีประสิทธิผล เพื่อส่งเสริมสร้างเทคโนโลยี เช่น กำหนดมาตรการด้านภาษี หรือ มาตรการส่งเสริมการลงทุนที่ส่งผลอย่างชัดเจนต่อผู้ประกอบการ เช่น ในประเทศไทยที่กำหนดให้สามารถยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลในกรณีที่สถานประกอบการจ้างหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี หรือในเกาหลีใต้ ที่กลุ่มบริษัทที่สามารถทำยอดขายออกได้ตามข้อตกลงเท่านั้น จึงจะมีสิทธิ์ได้รับการส่งเสริม	3.33	1.15	เห็นด้วย ปานกลาง

ลำดับ ที่	ประเด็นยุทธศาสตร์	ค่าความ คิดเห็นเฉลี่ย		ระดับ ความ คิดเห็น
		\bar{X}	S.D	
การลงทุนอย่างต่อเนื่อง				
	รวมเฉลี่ย	4.15	.32	เห็นด้วย มาก

จากตารางที่ 4-7 พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการมีค่ารวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D = .32) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประเด็นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด 3 รายการ มีดังนี้ 1) ให้ภาคอุตสาหกรรมพัฒนากระบวนการผลิตอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีผลิตภาพขั้นสูง (High Productivity) ต้องเพิ่มขีดความสามารถทางด้านเทคโนโลยี และยกระดับเทคโนโลยีในภาพรวม (Technological Upgrading) ด้วยการวิจัยและพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ การผลิตในการผลิตอย่างต่อเนื่อง 2) พัฒนาระบบตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ ที่มีความต้องการผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพสูงและราคาแพงเหมือนประเทศเยอรมนี สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และ เกาหลีใต้ และ 3) สร้างมาตรการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ภาคธุรกิจอุตสาหกรรมให้พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีแบรนด์ของตนเอง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ในกระบวนการผลิตและบริการ รวมทั้งใช้กำลังแรงงานที่มีความรู้และทักษะขั้นสูง ($\bar{X} = 4.67$, S.D = .58) ประเด็นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก 7 รายการ โดยมีประเด็นที่น่าสังเกต 2 รายการ ดังนี้ 1) เนื่องจากสัดส่วนของอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการของประเทศไทย เท่ากับ 4:6 จึงควรเน้นการพัฒนาความชำนาญของธุรกิจภาคบริการ และการพัฒนาภาคการผลิตอย่างเข้มข้นที่เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.33$, S.D = 1.15) และ 2) กำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและบริการ ประกอบด้วย 3 กลุ่มอุตสาหกรรมหลัก ประกอบด้วย (1) กลุ่มอุตสาหกรรมจุดแข็งและใช้วัตถุดิบในประเทศ (2) กลุ่มอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์มูลค่า (3) กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนมูลค่าต่อ GDP สูง

ประเด็นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง มี 1 รายการ คือ มินโยบายอุตสาหกรรม ในรูปแบบของระบบการสร้างแรงจูงใจและระบบประเมินผลนโยบายที่มีประสิทธิผล เพื่อส่งเสริมสร้างเทคโนโลยี เช่น กำหนดมาตรการด้านภาษี หรือ มาตรการส่งเสริมการลงทุนที่ส่งผลอย่างชัดเจนต่อผู้ประกอบการ เช่น ในประเทศไทยที่กำหนดให้สามารถยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลในกรณีที่สถานประกอบการจ้างหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี หรือในเกาหลีใต้ ที่กลุ่มบริษัทที่สามารถทำยอดส่งออกได้ตามข้อตกลงเท่านั้น จึงจะมีสิทธิ์ได้รับการส่งเสริมการลงทุนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.33$, S.D = 1.15)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อยุทธศาสตร์รายด้าน

ในตอนนี้นำเสนอข้อเสนอแนะต่อประเด็นยุทธศาสตร์รายด้าน เรียงตามลำดับความถี่ จากมากไปน้อย แบ่งเป็นด้านต่างๆ 5 ด้าน ดังนี้ ระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย การพัฒนากำลังแรงงานไทย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบาย การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทาง เศรษฐกิจของประเทศ และการพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการ

ตารางที่ 4-8 ความถี่ของข้อเสนอแนะต่อประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

ด้าน	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1	ด้านระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย	
1.1	กำหนดเป้าหมายการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทยให้ชัดเจน โดยบูรณาการความต้องการของภาคเอกชน	2
1.2	ส่งเสริมการวิจัยพื้นฐาน การวิจัยประยุกต์ และการสร้างนวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยบูรณาการความร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชน รวมทั้งหน่วยงานด้านวิชาการต่างๆ ของประเทศ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน	2
1.3	พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระยะยาว โดยจัดสรรทั้งงบประมาณ เพื่อพัฒนาบุคลากร ห้องปฏิบัติการให้เพียงพอ	2
1.4	กำหนดนโยบายส่งเสริมภาคเอกชนที่มีศักยภาพด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแตกต่างกัน	2
1.5	กำหนดนโยบายจากฐานความต้องการ (Demand –driven policy) นวัตกรรม รวมถึงการวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน	2
2	ด้านการพัฒนากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ	
2.1	กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนทั้งในระยะปานกลางและระยะยาวในการพัฒนาบุคลากรด้านวิจัย เช่น ความก้าวหน้าด้านวิชาชีพ ระบบค่าตอบแทน การวัดมาตรฐานวิชาชีพ การจัดสรรทุนวิจัย	2
2.2	ปรับปรุงระบบการศึกษาทั้งระบบ โดยพัฒนาคุณภาพของครู หลักสูตรและการจัดการกระบวนการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์	2
2.3	ส่งเสริมให้เกิดค่านิยมต่ออาชีพ นักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ โดยส่งเสริมระบบเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และเศรษฐกิจฐานความรู้	2
2.4	เปลี่ยนกำลังแรงงานภาคเกษตรมาเป็นภาคอุตสาหกรรมและบริการ โดยจัดฝึกอบรมให้มีชุดทักษะที่จำเป็นในการทำงาน เช่น พัฒนาเด็กในภาคเกษตร	1

ตารางที่ 4-8 ความถี่ของข้อเสนอแนะต่อประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (ต่อ)

ด้าน	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
3	ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบาย	
3.1	พัฒนาให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชนและสังคมมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบาย	2
3.2	พัฒนาหน่วยงานเชิงสถาบันและหน่วยงานภาครัฐให้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของประเทศและไม่เปลี่ยนไปตามการเมือง มีความเข้มแข็งและทำงานประสานสอดคล้องกัน	2
3.3	ปรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและ ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน ให้มีความเฉพาะเจาะจงในระดับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสาขาอุตสาหกรรม รวมทั้งสร้างมาตรการให้มีการนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปใช้อย่างจริงจัง	2
3.4	พัฒนาระบบขับเคลื่อนนโยบาย โดยเน้นความร่วมมือภาครัฐและเอกชน การกำหนดหน่วยงานหลัก การจัดสรรงบประมาณอย่างต่อเนื่องและการติดตามประเมินผลที่เที่ยงตรงและมีประสิทธิภาพ	2
4	ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ	
4.1	กำหนดอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นหัวรถจักรในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย (Growth engine)	2
4.2	ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ โดยการพัฒนากำลังคน การลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน ใช้กลไกการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่(Mega project)	2
4.3	กำหนดนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ เน้นดึงดูดอุตสาหกรรมฐานความรู้ที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศ เช่น กำหนดเกณฑ์ส่งเสริมการลงทุนแบบ Merit based criteria เพื่อสร้างแรงจูงใจบริษัทต่างชาติให้เข้ามาร่วมลงทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยคำนึงถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกัน	1

ตารางที่ 4-8 ความถี่ของข้อเสนอแนะต่อประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (ต่อ)

ด้าน	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
5	ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ	
5.1	พัฒนาภาคบริการให้สอดคล้องกับภาคการผลิตและอุตสาหกรรม โดยเน้นบริการฐานความรู้ให้มากขึ้น รวมทั้งสร้างเอกลักษณ์การบริการของประเทศเพื่อเพิ่มมูลค่า	3
5.2	พัฒนาการผลิตภาคเกษตร ให้มีอำนาจต่อราคา โดยการกำหนดประเภทการผลิต การคัดเลือกและการจัดการพื้นที่การผลิต รวมทั้งกระบวนการสร้างมูลค่าเพิ่มและการบริหารจัดการอุปสงค์อุปทาน	2
5.3	เพิ่มความสามารถด้านการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรม โดยลดการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ และเพิ่มการลงทุนภายในประเทศ	2
5.4	การกำหนดอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ เป็น กลุ่มต่างๆ เช่น Bio-based Industry, Knowledge-based Industry, Technology Intensive Manufacturing, Platform supporting Industry และ STI for Security	1

จากตารางที่ 4-8 แสดงข้อเสนอแนะต่อประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง จำแนกตามด้านต่าง พบว่า

ข้อเสนอแนะด้านระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะทั้งหมดมีความถี่เท่ากับ 2 ประกอบด้วย 1) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทยให้ชัดเจน โดยบูรณาการความต้องการของภาคเอกชน 2) ส่งเสริมการวิจัยพื้นฐาน การวิจัยประยุกต์ และการสร้างนวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยบูรณาการความร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชน รวมทั้งหน่วยงานด้านวิชาการต่างๆ ของประเทศ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน 3) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระยะยาว โดยจัดสรรทั้งงบประมาณ เพื่อพัฒนาบุคลากรห้องปฏิบัติการให้เพียงพอ 4) กำหนดนโยบายส่งเสริมภาคเอกชนที่มีศักยภาพด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแตกต่างกัน และ 5) กำหนดนโยบายจากฐานความต้องการ (Demand -driven policy) นวัตกรรม รวมทั้ง การวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ

ข้อเสนอแนะที่มีความถี่เท่ากับ 2 ประกอบด้วย 1) กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนทั้งในระยะปานกลางและระยะยาวในการพัฒนาบุคลากรด้านวิจัย เช่น ความก้าวหน้าด้านวิชาชีพ ระบบค่าตอบแทน การวัดมาตรฐานวิชาชีพ การจัดสรรทุนวิจัย 2) ปรับปรุงระบบการศึกษาทั้งระบบ โดยพัฒนาคุณภาพของครู หลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อ

ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และ 3) ส่งเสริมให้เกิดค่านิยมต่ออาชีพ นักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ โดยส่งเสริมระบบเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และเศรษฐกิจฐานความรู้

ส่วนข้อเสนอแนะที่มีความถี่เท่ากับ 1 ได้แก่ 4) เปลี่ยนกำลังแรงงานภาคเกษตรมาเป็นภาคอุตสาหกรรมและบริการ โดยจัดฝึกอบรมให้มีชุดทักษะที่จำเป็นในการทำงาน เช่น พัฒนาเด็กในภาคเกษตร

ข้อเสนอแนะด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบาย

ข้อเสนอแนะทั้งหมดมีความถี่เท่ากับ 2 ประกอบด้วย 1) พัฒนาให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชนและสังคมมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบาย 2) พัฒนาหน่วยงานเชิงสถาบันและหน่วยงานภาครัฐให้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและปรับเปลี่ยนไปตามการเมือง มีความเข้มแข็งและทำงานประสานสอดคล้องกัน 3) ปรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน ให้มีความเฉพาะเจาะจงในระดับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสาขาอุตสาหกรรม รวมทั้งสร้างมาตรการให้มีการนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปใช้อย่างจริงจัง และ 4) พัฒนาระบบขับเคลื่อนนโยบาย โดยเน้นความร่วมมือภาครัฐและเอกชน การกำหนดหน่วยงานหลัก การจัดสรรงบประมาณอย่างต่อเนื่องและการติดตามประเมินผลที่เที่ยงตรงและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ

ข้อเสนอแนะที่มีความถี่เท่ากับ 2 ประกอบด้วย 1) กำหนดอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นหัวรถจักรในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย (Growth engine) 2) ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ โดยการพัฒนากำลังคน การลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน ใช้กลไกการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ (Mega project)

ส่วนข้อเสนอแนะที่มีความถี่เท่ากับ 1 ได้แก่ กำหนดนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ เน้นดึงดูดอุตสาหกรรมฐานความรู้ที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศ เช่น กำหนดเกณฑ์ส่งเสริมการลงทุนแบบ Merit based criteria เพื่อสร้างแรงจูงใจบริษัทต่างชาติให้เข้ามาร่วมลงทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยคำนึงถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกัน

ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ

ข้อเสนอแนะที่มีความถี่เท่ากับ 3 ได้แก่ 1) พัฒนาภาคบริการให้สอดคล้องกับภาคการผลิตและอุตสาหกรรม โดยเน้นบริการฐานความรู้ให้มากขึ้น รวมทั้งสร้างเอกลักษณ์การบริการของประเทศเพื่อเพิ่มมูลค่า

ข้อเสนอแนะที่มีความถี่เท่ากับ 2 ประกอบด้วย 1) พัฒนาการผลิตภาคเกษตร ให้มีอำนาจต่อราคา โดยกำหนดประเภทการผลิต การคัดเลือกและการจัดการพื้นที่การผลิต รวมทั้งกระบวนการสร้างมูลค่าเพิ่มและการบริหารจัดการอุปสงค์อุปทาน 2) เพิ่มความสามารถด้านการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรม โดยลดการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ และเพิ่มการลงทุนภายในประเทศ

ส่วนข้อเสนอแนะที่มีความถี่เท่ากับ 1 ได้แก่ การกำหนดอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ เป็นกลุ่มต่างๆ เช่น Bio-based Industry, Knowledge-based Industry, Technology Intensive Manufacturing, Platform supporting Industry และ STI for Security

การสังเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยจากกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน มีเป้าหมายเพื่อพัฒนากำลังแรงงาน ส่งเสริมการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไทยให้สามารถก้าวพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) ไปสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูง ซึ่งการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ ดำเนินการโดย การสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนากำลังแรงงาน นโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ยุทธศาสตร์การพัฒนาแรงงาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษา ตลอดจนกรอบความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้าน เศรษฐศาสตร์และเศรษฐกิจ โดยมีการกำหนดขอบเขตของร่างยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ด้านระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
2. ด้านการพัฒนากำลังแรงงานไทย
3. ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบาย
4. ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ
5. ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ

จากขอบเขตร่างยุทธศาสตร์ดังกล่าวนำมาสู่การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยจากกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ได้ดังตารางการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน ดังนี้

1. ด้านระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ตารางที่ 4-9 ประเด็นความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิด้านระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ประเด็นความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
1. สร้างกลไกกองทุนร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อส่งเสริมการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	1. กำหนดเป้าหมายการพัฒนาระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรมอย่างชัดเจน
2. พัฒนาระบบกฎหมายที่เอื้อต่อการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม โดยครอบคลุมการจดสิทธิบัตรนวัตกรรมที่เกิดขึ้น	2. ส่งเสริมการวิจัยและการสร้างนวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี
3. สร้างกลไกส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัย	3. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน (ประชาชน) เพื่อปฏิบัติงานร่วมกัน
	4. กำหนดนโยบายส่งเสริมภาคเอกชนให้มี

ตารางที่ 4-9 ประเด็นความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิด้านระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ประเด็นความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
และนวัตกรรม ทั้งภาครัฐและเอกชน 4. พัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและนวัตกรรม 5. สร้างระบบช่วยเหลือด้านการวิจัยอย่างจริงจังเพื่อผลิตนักวิจัยมืออาชีพ	ศักยภาพด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี 5. กำหนดนโยบายความต้องการ นวัตกรรมและสร้างสรรค์การวิจัย และพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทยจากความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิได้ยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนากำลังแรงงาน คือ การพัฒนาและยกระดับการศึกษาโดยเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ตารางที่ 4-10 ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ประเด็นยุทธศาสตร์	กลไก/มาตรการการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์
การพัฒนาและยกระดับการศึกษาโดยเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	<ol style="list-style-type: none">1. พัฒนาสถาบันวิจัยและพัฒนาเฉพาะทางทำหน้าที่เป็นศูนย์ทดสอบ ศูนย์การวิจัยอย่างทั่วถึง2. เชื่อมโยงระบบการศึกษาตั้งแต่ปัจจัยรับเข้า (Input) ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่<ul style="list-style-type: none">- หลักสูตรเน้นด้านวิทยาศาสตร์- พัฒนาครู/ผู้สอน- วิธีการสอน- การวัดและประเมินผลการเรียนที่เป็นมาตรฐาน3. ส่งเสริมการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งเชิงพาณิชย์และชุมชน ได้แก่องค์กรการศึกษาและสถานประกอบการ4. เพิ่มโอกาสทางการตลาดให้แรงงานได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย โดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน5. กำหนดนโยบายความต้องการบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และนักวิจัยให้เพียงพอทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

ตารางที่ 4-11 เป้าหมายยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เป้าหมายของยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัดเงื่อนไขความสำเร็จของยุทธศาสตร์
ผลิตกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสร้างสรรค์การวิจัย พัฒนานวัตกรรม โดยการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สถาบันวิจัยและพัฒนาเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการวิจัยเพื่อการพัฒนา นวัตกรรม 2. อัตรากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์จากสถาบันการศึกษาที่มีทักษะ ความรู้ ความสามารถเพียงพอต่อภาคเศรษฐกิจชุมชน และเศรษฐกิจกระแสหลัก 3. นวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ได้จากการวิจัยและพัฒนา สามารถนำมาประยุกต์ใช้เชิงพาณิชย์ และเศรษฐกิจชุมชน 4. ระดับความรู้ความสามารถของแรงงานที่ได้ผ่านการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี 5. นโยบายความต้องการบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนักวิจัยให้เพียงพอทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ

2. ด้านการพัฒนากำลังแรงงานไทย

ตารางที่ 4-12 ประเด็นความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนากำลังแรงงานไทย

ประเด็นความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
<ol style="list-style-type: none"> 1. ผลิต และพัฒนากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้เพียงพอทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ 2. ส่งเสริมผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาในสาขาวิทยาศาสตร์และแผนความต้องการอัตรากำลังคน 3. สร้างความร่วมมือการพัฒนากำลังแรงงาน เพื่อยกระดับความสามารถโดยบูรณาการ เรียนรู้และการทำงานจริง 4. กำหนดมาตรการสำหรับสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ 5. ส่งเสริมการศึกษาเพื่ออาชีพในลักษณะ บูรณาการให้เกิดทักษะการคิด การแก้ปัญหา และจรรยาบรรณวิชาชีพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนา ยุทธศาสตร์ ในด้านความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ระบบค่าตอบแทน การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ 2. ปรับปรุงระบบการศึกษาทั้งระบบการศึกษาใน ระบบและนอกระบบ โดยเน้นการพัฒนาครู หลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3. ส่งเสริมให้เกิดค่านิยมต่อวิชาชีพ 4. ปรับโครงสร้างกำลังแรงงานโดยส่งเสริมระบบ เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และเศรษฐกิจฐานความรู้

ตารางที่ 4-12 ประเด็นความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนากำลังแรงงานไทย

ประเด็นความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
6. ส่งเสริมให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาจัดการศึกษาในลักษณะทวิภาคี สหกิจศึกษา โดยเน้นการปฏิบัติจริง	

สังเคราะห์ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากำลังแรงงานไทยจากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิได้ ยุทธศาสตร์ คือ พัฒนาศักยภาพกำลังแรงงานและคุณภาพชีวิตของกำลังแรงงานเพื่อสร้างผลผลิต รายได้และขีดความมั่นใจในการดำรงชีวิต

ตารางที่ 4-13 ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน

ประเด็นยุทธศาสตร์	กลไก/มาตรการการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์
พัฒนาศักยภาพกำลังแรงงานและคุณภาพชีวิตของกำลังแรงงานเพื่อสร้างผลผลิต รายได้และเพิ่มขีดความมั่นใจในการดำรงชีวิตของกำลังแรงงาน	<ol style="list-style-type: none"> สนับสนุนให้สถานศึกษา อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา จัดการศึกษาในลักษณะทวิภาคี โดยเน้นบูรณาการระหว่างการเรียนรู้ กับการปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ ลดหลักสูตรการศึกษาในสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนซ้ำซ้อน และมีตลาดแรงงานต้องการน้อย ยกระดับมาตรฐานแรงงานสาขาเฉพาะเจาะจง โดยการกำหนดค่าตอบแทนที่สูง เพื่อจูงใจผู้เรียนเข้าสู่สายวิชาชีพเฉพาะเพิ่มมากขึ้น ปลูกฝังค่านิยมในการปฏิบัติงาน ค่านิยมต่อวิชาชีพ มาตรฐานวิชาชีพให้มีสมรรถนะในระดับสากล สร้างข้อกำหนดให้สถานประกอบการต้องจัดพื้นที่การทำงานและพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันใน ส่วนต่างๆ ของสถานประกอบการเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างวัฒนธรรมการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) เน้นพัฒนาคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ให้แก่บุคลากรและเจ้าของธุรกิจ SMEs

ตารางที่ 4-14 เป้าหมายยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน

เป้าหมายของยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัดเงื่อนไขความสำเร็จของยุทธศาสตร์
พัฒนากำลังแรงงานวิชาชีพเฉพาะเจาะจงให้ได้	1. สถานศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ มีกำลัง

<p>มาตรฐานวิชาชีพสากล มีคุณภาพชีวิตที่ดี จากรายได้ที่สูงขึ้น นำไปสู่ขีดความสามารถของประเทศที่มีรายได้สูง และความมั่นคงในการดำรงชีวิต</p>	<p>แรงงานที่สำเร็จการศึกษา สามารถบูรณาการความรู้ ปฏิบัติงานได้จริง</p> <ol style="list-style-type: none">2. สถานศึกษาของไทยมีจำนวนหลักสูตรที่ซ้ำซ้อน ลดลง และมีกำลังแรงงานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างสมดุลต่อตลาดแรงงาน3. กำลังแรงงานวิชาชีพมีมาตรฐานวิชาชีพ มีค่าตอบแทนที่เทียบเท่าปริญญาตรี แม้ไม่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี4. จำนวนกำลังแรงงานวิชาชีพเฉพาะเจาะจง มีปริมาณที่เพิ่มขึ้น มีทักษะฝีมือ มีความรู้ความสามารถเพิ่มมากขึ้น5. กำลังแรงงานมีวัฒนธรรมการปฏิบัติงาน ค่านิยม จริยธรรม ในการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ
--	--

3. ด้านปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

ตารางที่ 4-15 ประเด็นความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิด้านปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

ประเด็นความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
<ol style="list-style-type: none">1. ปรับนโยบายเศรษฐกิจให้มีความแตกต่างไปจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญ2. นโยบายเศรษฐกิจที่เน้นการพัฒนาความชำนาญของธุรกิจภาคบริการ3. พัฒนาขีดความสามารถของภาคการผลิตอย่างเข้มข้น โดยเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มการผลิตในระบบเศรษฐกิจฐานความรู้4. กำหนดมาตรการที่ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในระบบเศรษฐกิจทั้งการวิจัยและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์5. พัฒนาการศึกษามีคุณภาพสูงในทุกกระดับ โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้เกิดทักษะการวิจัย ปลูกค่านิยมการปฏิบัติงาน ทักษะชีวิต และการเรียนรู้ตลอดชีวิต	<ol style="list-style-type: none">1. พัฒนาให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบาย2. พัฒนาการเชิงสถาบันทำหน้าที่กำหนดทิศทางพัฒนาไม่เป็นที่ตามการเมือง3. ปรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานให้มีความเจาะจงในสาขาอุตสาหกรรม4. พัฒนาตัวชี้วัดระบบขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นโยบายโดยเน้นเครือข่ายความร่วมมือ

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การพัฒนากำลังแรงงานจากข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของยุทธศาสตร์ คือ การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน

ตารางที่ 4-16 ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์	กลไก/มาตรการการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์
การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทย	<ol style="list-style-type: none">1. พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ ทำหน้าที่เชื่อมโยงการพัฒนากำลังแรงงาน ระหว่างสถานศึกษากระทรวงแรงงาน สถาบันการศึกษาเฉพาะทาง สถานประกอบการ และชุมชน2. รัฐบาลเป็น Node สำคัญในการสร้างบรรยากาศความร่วมมือในลักษณะเครือข่าย เพื่อรับประกันการมีงานทำของกำลังแรงงานที่มีทักษะฝีมือที่ได้มาตรฐาน3. กำหนดกฎหมายคุ้มครอง แรงงานทักษะฝีมือ ทรัพย์สินทางปัญญา และกฎระเบียบด้านกำลังแรงงานของไทย4. ปรับนโยบายเศรษฐกิจและวางแผนกำลังแรงงาน เน้นกำลังแรงงานที่มีทักษะฝีมือเป็นเลิศ5. รัฐบาลสนับสนุนเงินทุนด้านการศึกษาวิชาชีพ เพื่อให้สอดคล้องกับอุปสงค์แรงงานจากภาคอุตสาหกรรม ประสานการปฏิรูปการศึกษา กับภาคเศรษฐกิจ6. รัฐปรับฐานค่าตอบแทนให้เป็นไปตามสมรรถนะ หรือทักษะแรงงาน มากกว่าวุฒิการศึกษา ผู้ที่เรียนจบด้านมาตรฐานวิชาชีพจะได้ค่าตอบแทนที่สูงกว่าผู้ที่จบปริญญาตรี

ตารางที่ 4-17 เป้าหมายยุทธศาสตร์ด้านปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

เป้าหมายของยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัดเงื่อนไขความสำเร็จของยุทธศาสตร์
<p>นำพากำลังแรงงานไทยสู่ประเทศที่มีรายได้สูงตามเกณฑ์มาตรฐานของธนาคารโลก โดยการเพิ่มขีดความสามารถด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ เข้าสู่ตลาดแรงงานทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในกลุ่มอาเซียน</p>	<ol style="list-style-type: none">1. กิจกรรม/โครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา กระทรวงแรงงาน สถาบันเฉพาะทาง และสถานประกอบการ2. จัดตั้งสถาบันวิชาชีพ หรือ ผลักดันสถาบันการศึกษาวิชาชีพให้เป็นศูนย์กลางในการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพแรงงาน สมรรถนะ ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อยกระดับกำลังแรงงานสู่สากลทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ3. อัตราค่าตอบแทนกำลังแรงงานตามมาตรฐานวิชาชีพ ทักษะ ความรู้ ความสามารถ4. นโยบายการจัดการศึกษาในระบบอุดมศึกษา อาชีวศึกษา หรือในระดับวิชาชีพที่ชัดเจน ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ฝีมือแรงงาน โดยไม่อิงระบบการเมือง5. จำนวนสัดส่วนงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นเงินทุนด้านการศึกษาวิชาชีพ เพื่อให้สอดคล้องกับอุปสงค์แรงงาน จากภาคอุตสาหกรรม

4. ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ

ตารางที่ 4-18 ประเด็นความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ

ประเด็นความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
1. ปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ โดยการกำหนดนโยบายพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ 2. กำหนดยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจให้ชัดเจนและสอดคล้องกับศักยภาพและจุดแข็งของประเทศ 3. กำหนดยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจให้ชัดเจนและสอดคล้องกับศักยภาพและจุดแข็งของประเทศ (ต่อ) 4. กำหนดจุดเด่นของเศรษฐกิจภาคบริการและยกระดับเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการสร้างตราสินค้าให้เป็นที่ยอมรับ	1. กำหนดอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์เพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย 2. พัฒนากำลังคนรองรับการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรม 3. รัฐบาลรวมลงทุน/ผลักดันในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 4. พัฒนาปัจจัยสนับสนุนการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ โดยการลงทุนขนาดใหญ่ (Mega Project) 5. สร้างแรงจูงใจให้บริษัทข้ามชาติเข้ามาลงทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยคำนึงถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน

สังเคราะห์ยุทธศาสตร์ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศจากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ยุทธศาสตร์ คือ สร้างความสมดุลกำลังแรงงานโครงสร้างเศรษฐกิจชุมชนและเศรษฐกิจกระแสหลัก

ตารางที่ 4-19 ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์	กลไก/มาตรการการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์
พัฒนาเครือข่ายโครงสร้างเศรษฐกิจชุมชนและเศรษฐกิจกระแสหลัก เพื่อสร้างความสมดุลของกำลังแรงงาน	1. เชื่อมโยงเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและสร้างความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจและกำลังซื้อ 2. ลดอุปสรรคการค้าที่เกิดจากมาตรการด้านภาษีศุลกากรและมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร 3. ปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ โดยการกำหนดนโยบายพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ 4. กำหนดยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจให้ชัดเจนและสอดคล้องกับศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติ และจุดแข็งของประเทศ 5. กำหนดจุดเด่นของเศรษฐกิจภาคบริการและยกระดับเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้เทคโนโลยี

ตารางที่ 4-19 ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์	กลไก/มาตรการการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์
	<p>ขั้นสูง และสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการสร้างตราสินค้าให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล</p> <p>6. รัฐกำหนดพื้นที่ให้ชัดเจนว่า จังหวัดใด ภาคใด จะเน้นเศรษฐกิจอุตสาหกรรมประเภทใด และจังหวัดใดเป็น HUB ในการกระจายการลงทุนไปสู่ระดับภูมิภาค</p>

ตารางที่ 4-20 เป้าหมายยุทธศาสตร์ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ

เป้าหมายของยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัดเงื่อนไขความสำเร็จของยุทธศาสตร์
ขยายโครงสร้างเศรษฐกิจกระแสหลัก และผลักดันให้เกิดอุตสาหกรรมเศรษฐกิจฐานความรู้ และการลงทุน ไปสู่ระดับภูมิภาค เพื่อสร้างความสมดุลของกำลังแรงงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เครือข่ายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค 2. อัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่เกิดจากการลดอุปสรรคทางการค้า มาตรการด้านภาษีศุลกากรและมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร 3. จำนวนผู้ประกอบการใหม่จากการพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมเชิงวิชาการจากฐานความรู้ของท้องถิ่นหรือแต่ละภูมิภาค 4. ระบบการจัดการ โครงสร้างโลจิสติกส์ของประเทศในการเชื่อมโยงเศรษฐกิจกระแสหลักและภูมิภาค 5. สร้างเงื่อนไขการยกระดับเศรษฐกิจภาคบริการให้เป็นอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการสร้างตราสินค้าให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล 6. สัดส่วนของพื้นที่ ที่ชัดเจนในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ สอดคล้องกับศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติ และจุดแข็งของประเทศ และจังหวัดที่ทำหน้าที่เป็น HUB ในการกระจายการลงทุนไปสู่ระดับภูมิภาค 7. ระดับความสมดุลทั้งในด้านโครงสร้างเศรษฐกิจและกำลังแรงงาน มีปริมาณและคุณภาพที่สูง

5. ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ

ตารางที่ 4-21 ประเด็นความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ

ประเด็นความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
1. ภาคอุตสาหกรรมพัฒนากระบวนการผลิตอย่างต่อเนื่อง 2. เพิ่มขีดความสามารถทางด้านเทคโนโลยีและยกระดับเทคโนโลยีในภาพรวม ทั้งการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม 3. พัฒนาระบบตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีความต้องการผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพสูง และมีราคาที่เหมาะสมกับประเทศพัฒนาแล้ว 4. สร้างมาตรการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ภาคธุรกิจอุตสาหกรรม ให้พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีตราสินค้าของตนเอง โดยใช้เทคโนโลยี และแรงงานที่มีทักษะขั้นสูง (ต่อ)	1. พัฒนาภาคบริการให้สอดคล้องกับภาคการผลิตและอุตสาหกรรม โดยเน้นบริการฐานความรู้ให้มากขึ้น 2. สร้างเอกลักษณ์ในการผลิตและบริการตามบริบทของประเทศเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของการบริการ 3. พัฒนาการผลิตภาคเกษตรให้มีอำนาจต่อรองราคาโดยการกำหนดประเภทการผลิต การคัดเลือก 4. ส่งเสริมกระบวนการสร้างมูลค่าเพิ่มและการบริหารจัดการอุปสงค์ อุปทาน 5. เพิ่มความสามารถด้านการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรม โดยการลดการนำเข้าจากต่างประเทศ 6. เพิ่มการลงทุนภายในประเทศ 7. กำหนดการกำหนดยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมเป็นประเภทต่างๆ เช่น ยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมเศรษฐกิจฐานความรู้ เป็นต้น

สังเคราะห์ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการจากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิได้ ยุทธศาสตร์ คือ พัฒนาสมรรถนะองค์กรทำหน้าที่เป็นศูนย์รวม (Hub) กำหนดอุปสงค์ อุปทานและค่าจ้างของกำลังแรงงานในภาพรวมของประเทศ

ตารางที่ 4-22 ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ

ประเด็นยุทธศาสตร์	กลไก/มาตรการการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์
พัฒนาสมรรถนะองค์กรทำหน้าที่เป็นศูนย์รวม (Hub) กำหนดอุปสงค์ อุปทานและค่าจ้างของกำลังแรงงานในภาพรวมของประเทศ	1. ผลักดันให้เกิดการพัฒนาสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดใหม่ โดยการศึกษาวิจัยพฤติกรรมผู้บริโภคในเชิงลึกของผู้บริโภคในตลาดเป้าหมาย 2. สร้างข้อกำหนดในการวางอัตรากำลังแรงงานของประเทศโดยจำแนกตามยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมประเภทต่างๆ 3. พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการผลิตและการ

ตารางที่ 4-22 ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ

ประเด็นยุทธศาสตร์	กลไก/มาตรการการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์
	<p>บริการที่ได้จากการวิจัย และพัฒนานวัตกรรม โดยประกอบด้วย ข้อมูลการตลาด อุปสงค์ อุปทาน ของตลาดและกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>4. ส่งเสริมแรงจูงใจในการสร้างและผลิตภัณฑ์ การบริการจากฐานวัฒนธรรม ภูมิปัญญาตาม บริบททรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทยให้ เกิดเป็นตราสินค้า ตามเอกลักษณ์ของความเป็น ไทยภายใต้ราคาที่แรงงานไทยเป็นผู้กำหนดราคา (ต่อ) สู่ตลาดสากล</p> <p>5. สนับสนุนแหล่งทุนในการวิจัยและพัฒนา ผลิตภัณฑ์และบริการของประเทศ</p> <p>6. ส่งเสริมกำลังแรงงานภาคเกษตรแบบดั้งเดิมสู่ ภาคเกษตรทันสมัย เพื่อพัฒนาและผลิตภาค เกษตรที่เข้มแข็งในรูปแบบการเกษตรประณีต การเกษตรอินทรีย์</p> <p>7. กำหนดกลไกรับรอง มาตรฐานผลิตภัณฑ์ และ การบริการ และมาตรการคุ้มครองผลิตภัณฑ์ และการบริการ</p>

ตารางที่ 4-23 เป้าหมายของยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ

เป้าหมายของยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัดเงื่อนไขความสำเร็จของยุทธศาสตร์
<p>จัดตั้งองค์กรซึ่งเป็นองค์กรกลาง ทำหน้าที่เป็น ศูนย์กลาง (Hub) ในการกำหนดกรอบ อัตรากำลังแรงงานของสถาบันการศึกษา เป็น แหล่งรวมงานวิจัย และพัฒนาด้านการผลิตและ บริการของประเทศไทย</p>	<p>1. จำนวนผลิตภัณฑ์และการบริการที่สอดคล้อง ต่อความต้องการของตลาดใหม่ทั้งภายในและ ภายนอกประเทศที่ได้รับการสร้างสรรค์ มูลค่าเพิ่ม</p> <p>2. อัตรากำลังแรงงานที่มีสมรรถนะทั้งด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ จำแนก ตามประเภทของอุตสาหกรรมชุมชน และ อุตสาหกรรมหลัก</p> <p>3. ระดับความสำเร็จของการจัดการฐานข้อมูล ผลิตภัณฑ์และบริการ จำนวนฐานข้อมูลในการ ให้บริการด้านการผลิตและการบริการแก่กำลัง แรงงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง และรูปแบบการ เข้าถึงฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ และการบริการ</p>

ตารางที่ 4-23 เป้าหมายของยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ

เป้าหมายของยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัดเงื่อนไขความสำเร็จของยุทธศาสตร์
	4. ความสำเร็จของกำลังแรงงานในการสร้าง (ต่อ) และผลิตสินค้าและบริการจากฐานวัฒนธรรม ภูมิปัญญาทรัพยากรของไทยทั้งภาคเกษตรและภาคอุตสาหกรรมหลัก 5. จำนวนตราสินค้าตามจุดแข็งของประเทศ และอัตราการขายและราคาผลิตภัณฑ์ และการบริการ ที่กำลังแรงงานเป็นผู้กำหนด 6. จำนวนผลงานวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์และบริการในภาพรวมของประเทศ 7. กลไกรับรอง มาตรฐานผลิตภัณฑ์ และการบริการ และมาตรการคุ้มครองผลิตภัณฑ์ และการบริการ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากำลังแรงงานไทยมีสภาพปัญหา อุปสรรค ปัจจัยเงื่อนไขอันเป็นประเด็นสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำพาประเทศไทยออกจากกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ได้แก่

- 1) สังคมไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ
- 2) ปัจจัยด้านการศึกษาของแรงงานส่งผลกระทบต่อการค้าข้ามประเทศที่มีรายได้ปานกลาง
- 3) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจจากฐานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมสู่เศรษฐกิจฐานความรู้
- 4) สภาพปัญหาและอุปสรรคด้านเทคโนโลยี
- 5) กำลังแรงงานไทยไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน
- 6) ค่าตอบแทนของกำลังแรงงานไม่สอดคล้องกับผลิตภาพของแรงงาน
- 7) กำลังแรงงานไทยประสบปัญหาด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ โดยเฉพาะทักษะ

ด้านภาษา คอมพิวเตอร์และการคิดวิเคราะห์

สำหรับสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลให้ประเทศไทยติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ได้แก่

- 1) โครงสร้างเศรษฐกิจและภาคการผลิตอ่อนแอ
- 2) โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพถึงขีดจำกัด มีปริมาณไม่เพียงพอ และประสบปัญหาด้านคุณภาพและการให้บริการโดยเฉพาะระบบขนส่ง
- 3) ประเด็นศักยภาพของแรงงานไทย แม้นคนไทยจะมีการศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่ยังไม่ได้มาตรฐานสากล

4) กำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา ยังไม่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศได้

5) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ประเทศไทยยังขาดผลงานวิจัยและพัฒนาที่จะนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรมเชิงพาณิชย์

เมื่อพิจารณายุทธศาสตร์ พบว่า มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา กำลังแรงงาน ประกอบด้วย

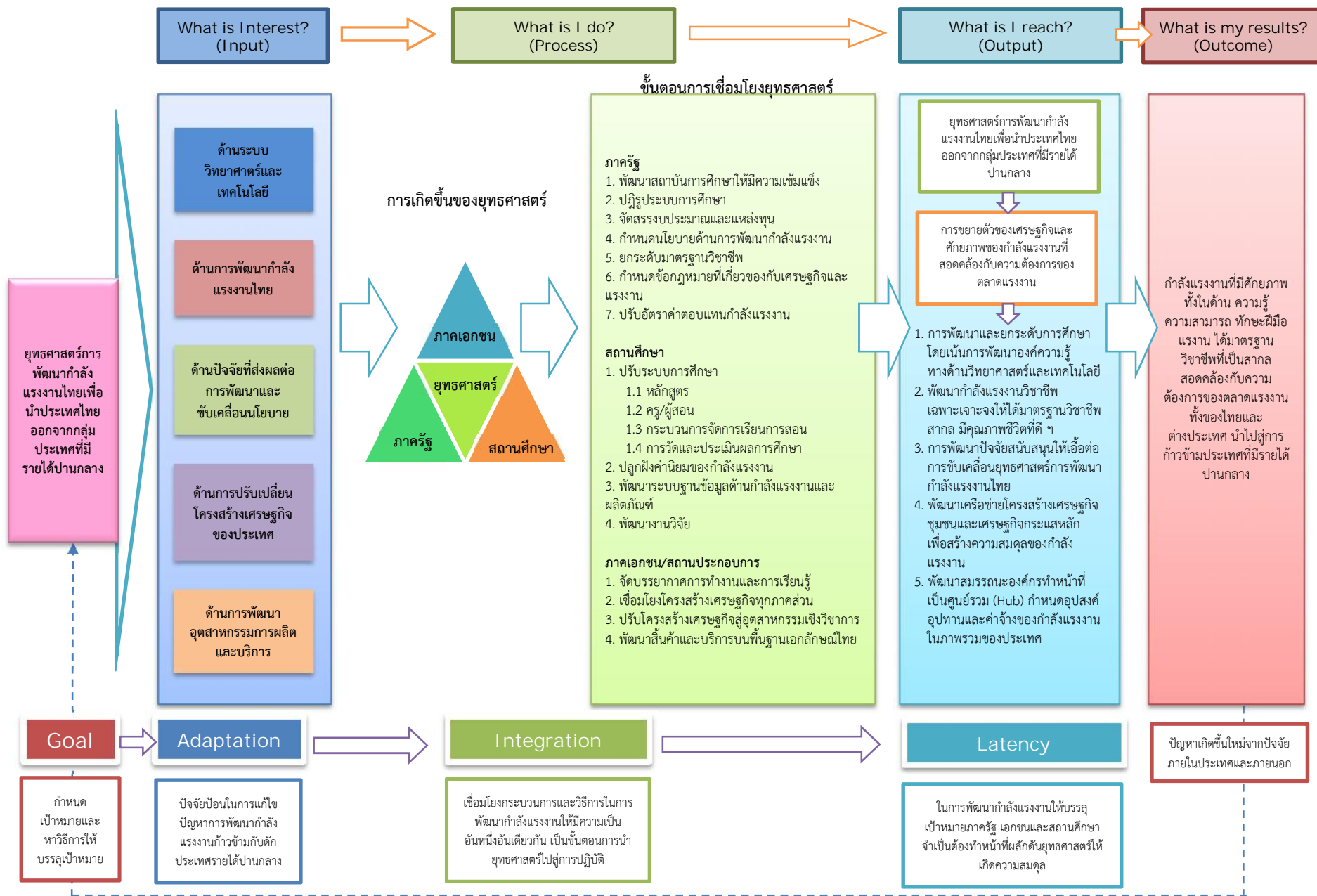
- 1) ยุทธศาสตร์ประเทศไทยปี พ.ศ. 2557
- 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาแรงงานไทยให้ก้าวสู่เศรษฐกิจฐานความรู้
- 4) ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยงานวิจัยด้านแรงงาน
- 5) แผนยุทธศาสตร์กระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559 - 2564
- 6) แผนพัฒนากำลังคนในระดับประเทศ พ.ศ. 2553 - 2559
- 7) แผนแม่บทด้านแรงงาน พ.ศ. 2555 - 2559

ซึ่งจากการวิเคราะห์สภาพปัญหา อุปสรรค ปัจจัยเงื่อนไข และยุทธศาสตร์ได้ประเด็นยุทธศาสตร์สำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง 5 ประเด็น ได้แก่

- 1) ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 2) ด้านการพัฒนากำลังแรงงานไทย
- 3) ด้านปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์
- 4) ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ
- 5) ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ

ยุทธศาสตร์ 5 ประเด็นดังกล่าวไม่สามารถขับเคลื่อนได้ด้วยองค์กรเพียงองค์กรเดียว จำเป็นต้องอาศัยภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ทั้งนี้สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดัง
แผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4-6 สรุปรุยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

บทที่ 5

ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน

ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

จากการสังเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างตามกรอบเนื้อหาของยุทธศาสตร์ จากผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อสังเคราะห์ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำมาจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน ฯ ทั้ง 5 ด้าน ได้ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน ฯ 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่กลยุทธ์ และตัวชี้วัดขับเคลื่อนความสำเร็จของยุทธศาสตร์สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ประเด็นยุทธศาสตร์ การพัฒนาและยกระดับการศึกษาโดยเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เป้าหมายของยุทธศาสตร์ : ผลิตกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสร้างสรรค์การวิจัยพัฒนานวัตกรรม โดยการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน

กลยุทธ์ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ :

1. พัฒนาสถาบันวิจัยเฉพาะทางและศูนย์ความเป็นเลิศ ทำหน้าที่เป็นศูนย์วิจัย ศูนย์ทดสอบ ในการเชื่อมโยงอุตสาหกรรม สถาบันอุดมศึกษาระดับภูมิภาค
2. พัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์นักวิจัยให้เพียงพอทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ กำหนดสัดส่วนผู้สำเร็จการศึกษาด้าน S&T ให้สูงขึ้น >50%
3. เพิ่มโอกาสให้แรงงานได้เรียนรู้ทักษะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนระบบการผลิตที่ทันสมัย โดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน
4. ส่งเสริมการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งเชิงพาณิชย์และชุมชน ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษา สถาบันอาชีวศึกษา และสถานประกอบการ
5. กำหนดนโยบายความต้องการบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และนักวิจัยให้เพียงพอทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ

ตัวชี้วัดเงื่อนไขความสำเร็จของยุทธศาสตร์

1. สถาบันวิจัยและพัฒนาเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการวิจัยเพื่อการพัฒนา นวัตกรรม

2. อัตรากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์จากสถาบันการศึกษาที่มีทักษะ ความรู้ความสามารถเพียงพอต่อภาคเศรษฐกิจชุมชน และเศรษฐกิจกระแสหลัก
3. นวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ได้จากการวิจัยและพัฒนา สามารถนำมาประยุกต์ใช้เชิงพาณิชย์ และเศรษฐกิจชุมชน
4. ระดับความรู้ความสามารถของแรงงานที่ได้ผ่านการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี
5. นโยบายความต้องการบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนักวิจัยให้เพียงพอ ทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ

แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

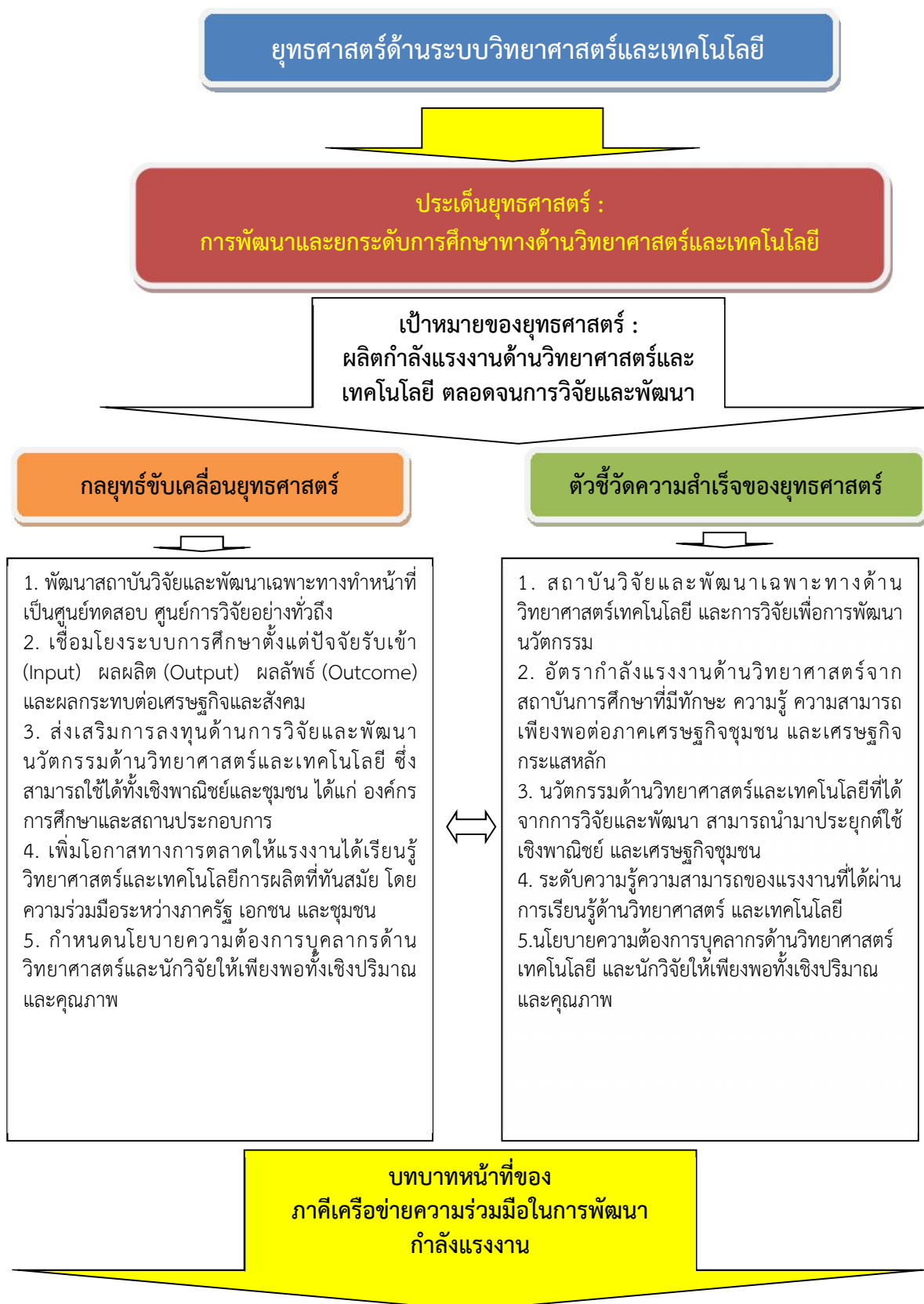
1. ภาครัฐ มีบทบาทหน้าที่ ได้แก่
 - กำหนดนโยบายที่ชัดเจนด้านกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 - สนับสนุนงบประมาณด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 - จัดเตรียมความพร้อมในการวางแผนงาน จัดตั้งสถาบันวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ ศูนย์ทดสอบ ศูนย์วิจัย ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
 - พัฒนากลไกการดำเนินงานในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐ สถานประกอบการ/เอกชน และสถานศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
2. สถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ ได้แก่
 - ร่วมมือกับสถานประกอบการผลิตแรงงานโดยเอกชนผู้ใช้งานมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
 - จัดการระบบการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพทั้งด้านหลักสูตร ผู้สอน วิธีการสอน เนื้อหาการสอน
 - จัดเตรียมความพร้อมในการผลิตบัณฑิตให้มีประสิทธิภาพ ทั้งด้านทักษะทางวิชาการ ทักษะทางสังคม และด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์
 - ปรับปรุงและพัฒนาแรงจูงใจ เช่น ค่าตอบแทนตามความรู้ ความสามารถ และผลงานให้ผู้มีความรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์มาเป็นครู
 - สร้างระบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ/เอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
3. สถานประกอบการ มีบทบาทหน้าที่ ได้แก่
 - เสริมสร้างให้แรงงานมีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ในการขยายโอกาสทางการเรียนรู้ให้แก่กำลังแรงงานทั้งในด้านการอบรม การจัดทำแหล่งเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ภายในองค์กร

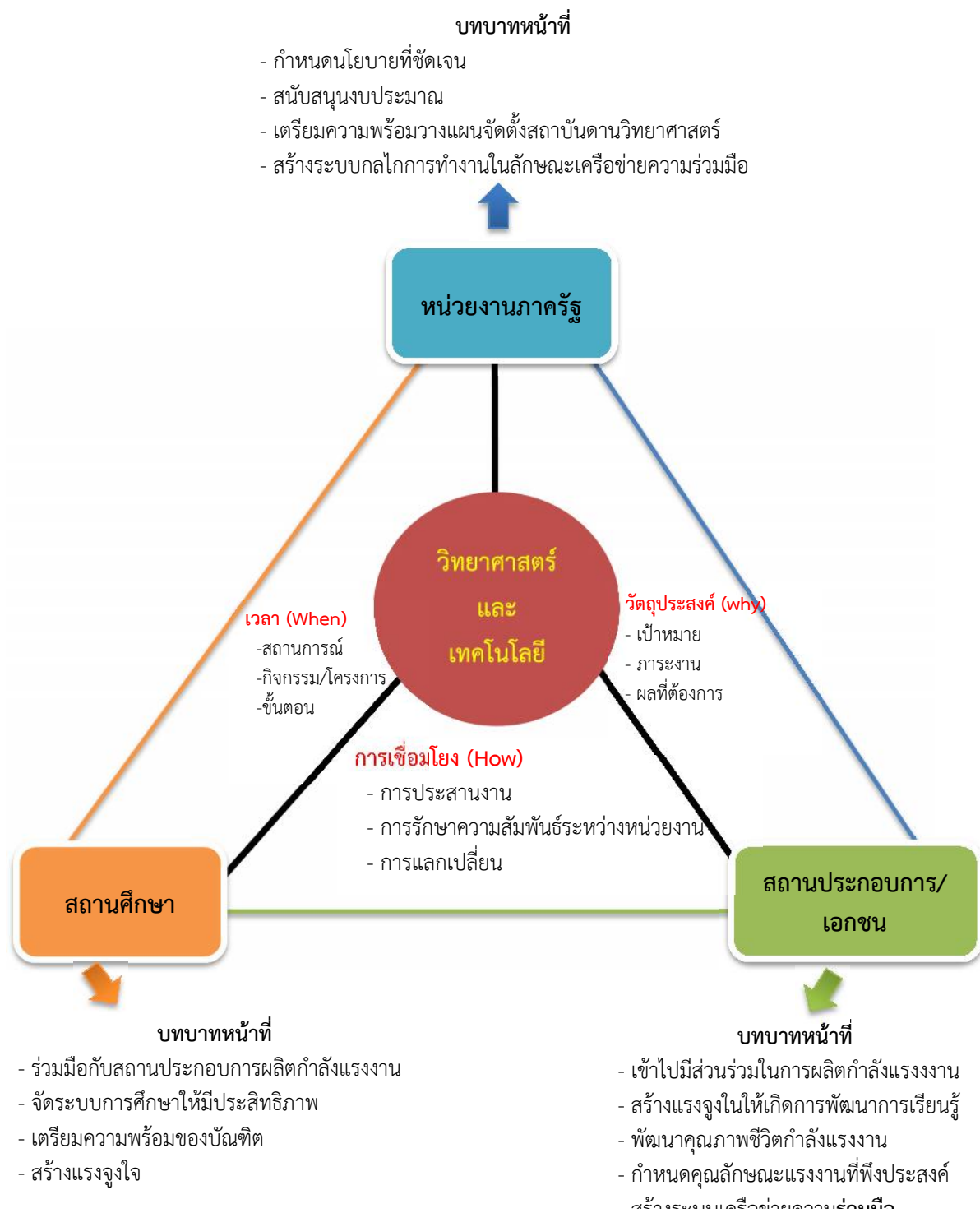
- สนับสนุนช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงาน และรายงานความต้องการ และคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการแก่สถานศึกษาและภาครัฐ

ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสามารถสรุปได้ดังแผนภาพที่ 5 - 1 และแผนภาพที่ 5 - 2

แผนภาพที่ 5-1 ยุทธศาสตร์ด้านระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

แผนภาพที่ 5-2 แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ด้านการพัฒนากำลังแรงงานไทย

ประเด็นยุทธศาสตร์ : พัฒนาศักยภาพกำลังแรงงานและคุณภาพชีวิตของกำลังแรงงานเพื่อสร้างผลผลิต รายได้และเพิ่มขีดความมั่นใจในการดำรงชีวิตของกำลังแรงงาน

เป้าหมายของยุทธศาสตร์ : พัฒนากำลังแรงงานวิชาชีพเฉพาะเจาะจงให้ได้มาตรฐานวิชาชีพสากล มีคุณภาพชีวิตที่ดี จากรายได้ที่สูงขึ้น นำไปสู่ขีดความสามารถของประเทศที่มีรายได้สูง และความมั่นคงในการดำรงชีวิต

กลยุทธ์ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์:

1. ปลูกฝังค่านิยมต่อวิชาชีพ ค่านิยมในการปฏิบัติงาน สร้างมาตรฐานวิชาชีพให้มีสมรรถนะในระดับสากล
2. ยกกระดับมาตรฐานแรงงานสาขาสร้างสมรรถนะวิชาชีพเพื่อจูงใจผู้เรียนเข้าสู่สายวิชาชีพเฉพาะเพิ่มมากขึ้น
3. สร้างข้อกำหนดให้สถานประกอบการต้องจัดพื้นที่การทำงานและเรียนรู้ร่วมกับสถาบันการศึกษาเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
4. สร้างวัฒนธรรมการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) เน้นพัฒนาคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ให้แก่บุคลากรและเจ้าของธุรกิจ SMEs
5. สนับสนุนให้สถานศึกษา อาชีวศึกษา และ อุดมศึกษา จัดการศึกษาในลักษณะทวิภาคี โดยเน้นบูรณาการระหว่างการเรียนรู้ กับการปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ
6. พัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ตัวชี้วัดเงื่อนไขความสำเร็จของยุทธศาสตร์ :

1. สถานศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ มีกำลังแรงงานที่สำเร็จการศึกษา สามารถบูรณาการความรู้ ปฏิบัติงานได้จริง
2. สถานศึกษาของไทยมีจำนวนหลักสูตรที่ซ้ำซ้อนลดลง และมีกำลังแรงงานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างสมดุลต่อตลาดแรงงาน
3. กำลังแรงงานวิชาชีพมีมาตรฐานวิชาชีพ มีค่าตอบแทนที่เทียบเท่าปริญญาตรี แม้ไม่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
4. จำนวนกำลังแรงงานวิชาชีพเฉพาะเจาะจง มีปริมาณที่เพิ่มขึ้น มีทักษะฝีมือ มีความรู้ความสามารถเพิ่มมากขึ้น
5. กำลังแรงงานมีวัฒนธรรมการปฏิบัติงาน ค่านิยม จริยธรรม ในการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ

แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. ภาครัฐ มีบทบาทหน้าที่ ได้แก่
 - กำหนดทิศทางความต้องการกำลังแรงงานและพัฒนากลไกความร่วมมือจากทุกภาคส่วน
 - กำหนดอัตราค่าตอบแทน และมาตรฐานสาขาอาชีพเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเข้าสู่ระบบการศึกษาสายอาชีพ
 - สร้างหลักประกันในการยกระดับฝีมือแรงงานให้สถานประกอบการหรือแรงงานในการได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนากำลังแรงงาน
 - ผลักดันให้เกิดศูนย์เรียนรู้และศูนย์ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานให้ได้มาตรฐานสากลตลอดจนออกใบรับรองความรู้ความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพ
 - สร้างเสริม สนับสนุน ความเข้มแข็งด้านเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนากำลังแรงงานทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง
 - กำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน และมีกลไกรับรองมาตรฐานฝีมือ
 - พัฒนาระบบฐานข้อมูลกำลังแรงงานตามกลุ่มอุตสาหกรรมตามมิติต่าง ๆ
2. สถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ ได้แก่
 - ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานทั้งในเชิงทฤษฎี การปฏิบัติ วิเคราะห์และประเมิน
 - พัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานและลดการเปิดการหลักสูตรการศึกษาที่ซ้ำซ้อน
 - พัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็ง ทางวิชาการ ขยายกำลังแรงงานโดยกระบวนการวิจัยในมิติต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง
 - ปลุกฝังค่านิยมการปฏิบัติงาน ค่านิยมต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ และมาตรฐานวิชาชีพในระดับสากล
 - จัดตั้งองค์กรที่ทำหน้าที่กลางในการประสานงานด้านกำลังแรงงาน การรับรองมาตรฐานและอัตรากำลัง

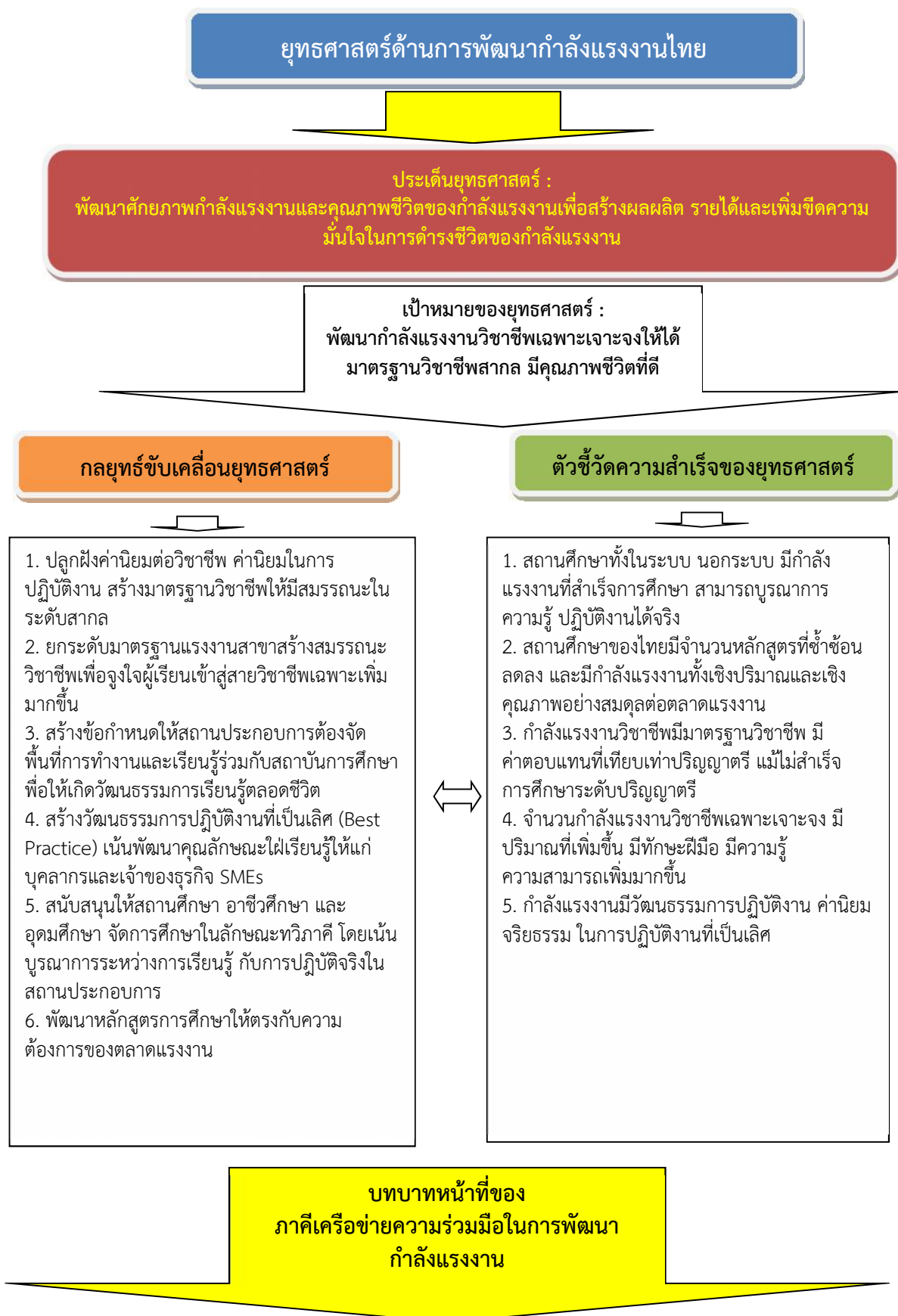
3. สถานประกอบการ มีบทบาทหน้าที่ ได้แก่

ชีวิต

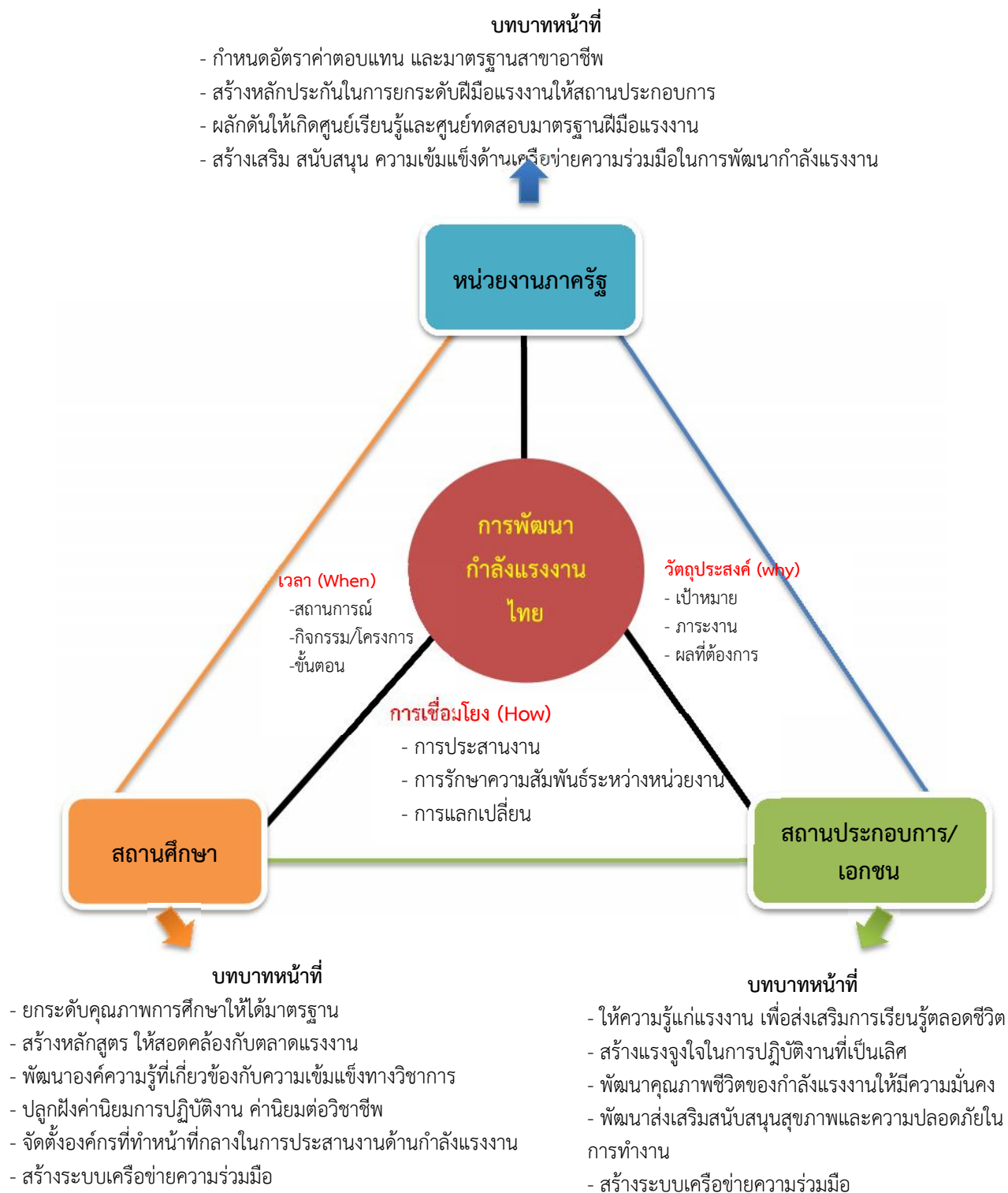
- จัดกิจกรรมการศึกษา ค้นคว้า ให้ความรู้แก่แรงงาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอด
- สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ
- พัฒนาคุณภาพชีวิตของกำลังแรงงานให้มีความมั่นคง เข้มแข็ง ในมิติต่าง ๆ
- พัฒนาส่งเสริมสนับสนุนสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงานในมิติต่าง ๆ

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาแรงงานไทยสามารถสรุปได้ตั้งแผนภาพที่ 5 – 3
และแผนภาพที่ 5 – 4

แผนภาพที่ 5-3 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากำลังแรงงานไทย

แผนภาพที่ 5-4 แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากำลังแรงงานไทยตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ : การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทย

เป้าหมายของยุทธศาสตร์ : นำพากำลังแรงงานไทยสู่ประเทศที่มีรายได้สูงตามเกณฑ์มาตรฐานของธนาคารโลก โดยการเพิ่มขีดความสามารถด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ เข้าสู่ตลาดแรงงานทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในกลุ่มอาเซียน

กลยุทธ์ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์:

1. ปรับนโยบายเศรษฐกิจและวางแผนกำลังแรงงาน เน้นกำลังแรงงานที่มีทักษะฝีมือเป็นเลิศ ให้สอดคล้องกับภาคการผลิต
2. กำหนดกฎหมายคุ้มครองแรงงาน ทักษะฝีมือ ทรัพย์สินทางปัญญา และกฎระเบียบด้านกำลังแรงงานของไทย
3. รัฐบาลต้องมีส่วนร่วมสำคัญในการสร้างความร่วมมือในลักษณะเครือข่าย เพื่อรับประกันการมีงานทำของกำลังแรงงานที่มีทักษะฝีมือที่ได้มาตรฐาน
4. เชื่อมโยงการพัฒนากำลังแรงงาน ระหว่างสถานศึกษา กระทรวงแรงงาน สถาบันการศึกษาเฉพาะทาง สถานประกอบการ และชุมชน
5. รัฐบาลสนับสนุนเงินทุนการศึกษาด้านวิชาชีพเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการแรงงานจากภาคอุตสาหกรรม
6. รัฐบาลปรับฐานค่าตอบแทนให้เป็นไปตามสมรรถนะ หรือทักษะแรงงาน

ตัวชี้วัดเงื่อนไขความสำเร็จของยุทธศาสตร์ :

1. กิจกรรม/โครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา กระทรวงแรงงาน สถาบันเฉพาะทาง และสถานประกอบการ
2. จัดตั้งสถาบันวิชาชีพหรือผลักดันสถาบันการศึกษาวิชาชีพให้เป็นศูนย์กลางในการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพแรงงาน สมรรถนะความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อยกระดับกำลังแรงงานสู่สากลทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
3. อัตราค่าตอบแทนกำลังแรงงานตามมาตรฐานวิชาชีพ ทักษะ ความรู้ ความสามารถ
4. นโยบายการจัดการศึกษาในระบบอุดมศึกษา อาชีวศึกษา หรือในระดับวิชาชีพที่ชัดเจน ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ฝีมือแรงงาน โดยไม่อิงระบบการเมือง
5. จำนวนสัดส่วนงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นเงินทุนด้านการศึกษาวิชาชีพ เพื่อให้สอดคล้องกับอุปสงค์แรงงานจากภาคอุตสาหกรรม

แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1. ภาครัฐ มีบทบาทหน้าที่ ได้แก่
 - กำหนดยุทธศาสตร์ด้านกำลังแรงงานอย่างชัดเจน และวางแผนการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง
 - บริหารจัดการให้เกิดองค์การกลางทำหน้าที่รับผิดชอบด้านความร่วมมือในการเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษา สถานฝึกอบรมวิชาชีพ สถานประกอบการ เพื่อผลิตกำลังแรงงาน
 - ผลักดันให้เกิดกฎหมาย และกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ โดยระบุความชัดเจนของกลุ่มอุตสาหกรรม เพื่อนำไปสู่การควบคุมคุณภาพและการประกันคุณภาพแรงงาน
 - เผยแพร่ข้อมูลด้านกำลังแรงงาน และสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดตั้งหน่วยงานแนะแนวอาชีพ แนะแนวการศึกษาให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน
 - พัฒนาระบบประกันสุขภาพ ประกันสังคมให้กำลังแรงงานทุกระบบ
 - ตรวจสอบมาตรฐานสถานประกอบการเพื่อให้แรงงานมีสุขภาพ กาย จิต และความรู้ อย่างต่อเนื่องและได้มาตรฐาน
2. สถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ ได้แก่
 - เตรียมความพร้อมด้านบุคลากรในการทำหน้าที่แนะแนวอาชีพ ข้อมูลตลาดแรงงาน คุณลักษณะของกำลังแรงงาน
 - ผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสามารถสร้างอาชีพอิสระให้ตัวเองได้
 - ให้ความร่วมมือกับรัฐบาล สถานประกอบการในด้านการพัฒนากำลังแรงงาน โดยเปิดโอกาสให้มีฝึกประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริง
 - อบรม ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย มาตรฐานวิชาชีพ พัฒนาหลักสูตรและปรับกระบวนการสอนให้เชื่อมโยงกับความต้องการของตลาดแรงงาน
 - วางรากฐานด้านคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ โดยการร่วมมือชุมชนปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม และทุนทางปัญญาของประเทศไทย
3. สถานประกอบการ มีบทบาทหน้าที่ ได้แก่
 - ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ สถานศึกษาในด้านอัตรากำลังแรงงาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการ
 - ปฏิบัติตามข้อกำหนดของรัฐบาลทั้งในด้านกฎหมาย มาตรฐานฝีมือแรงงาน
 - จัดส่งข้อมูลกำลังแรงงานเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลกำลังแรงงาน และปฏิบัติตามนโยบายยุทธศาสตร์ของรัฐอย่างเคร่งครัด
 - ตรวจสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานและให้โอกาสแรงงานได้เข้ารับการศึกษาก่อประกอบระยะสั้นและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น
 - กำหนดชั่วโมงทำงาน และสวัสดิการที่ดีแก่กำลังแรงงาน

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สามารถสรุป
ได้ดังแผนภาพที่ 5 – 5 และแผนภาพที่ 5 – 6

แผนภาพที่ 5-5 ด้านปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

4. ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ พัฒนาเครือข่ายโครงสร้างเศรษฐกิจชุมชนและเศรษฐกิจกระแสหลัก เพื่อสร้างความสมดุลของกำลังแรงงาน

เป้าหมายของยุทธศาสตร์ : ขยายโครงสร้างเศรษฐกิจกระแสหลัก และผลักดันให้เกิดอุตสาหกรรมเศรษฐกิจฐานความรู้ และการลงทุน ไปสู่ระดับภูมิภาค เพื่อสร้างความสมดุลของกำลังแรงงาน

กลยุทธ์ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์:

1. กำหนดนโยบายพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ
2. กำหนดยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ เน้นเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ เศรษฐกิจดิจิทัล ฯลฯ
3. กำหนดจุดเด่นของเศรษฐกิจภาคบริการและยกระดับเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง
4. รัฐกำหนดพื้นที่เศรษฐกิจอุตสาหกรรม และเป็น HUB ในการกระจายการลงทุนไปสู่ระดับภูมิภาค
5. ลดอุปสรรคจากมาตรการด้านภาษีลดต้นทุนของผู้ประกอบการ
6. เชื่อมโยงและยกระดับเศรษฐกิจในภูมิภาคสร้างความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจและกำลังซื้อ

ตัวชี้วัดเงื่อนไขความสำเร็จของยุทธศาสตร์ :

1. เครือข่ายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค
2. อัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่เกิดจากการลดอุปสรรคทางการค้า มาตรการด้านภาษีศุลกากรและมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร
3. จำนวนผู้ประกอบการใหม่จากการพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมเชิงวิชาการจากฐานความรู้ของท้องถิ่นหรือแต่ละภูมิภาค
4. ระบบการจัดการ โครงสร้างโลจิสติกส์ของประเทศในการเชื่อมโยงเศรษฐกิจกระแสหลักและภูมิภาค
5. สร้างเงื่อนไขการยกระดับเศรษฐกิจภาคบริการให้เป็นอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง และสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการสร้างตราสินค้าให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล
6. สัดส่วนของพื้นที่ ที่ชัดเจนในการพัฒนาเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับศักยภาพทรัพยากรธรรมชาติ และจุดแข็งของประเทศ และจังหวัดที่ทำหน้าที่เป็น HUB ในการกระจายการลงทุนไปสู่ระดับภูมิภาค
7. ระดับความสมดุลทั้งในด้านโครงสร้างเศรษฐกิจและกำลังแรงงาน มีปริมาณและคุณภาพที่สูง

แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1. ภาครัฐ มีบทบาทหน้าที่ ได้แก่

- เร่งรัดและกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค
- ปรับปรุงระบบภาษีให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของประเทศและนโยบายเศรษฐกิจ
- กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและเชื่อมโยงกลุ่มอุตสาหกรรมเศรษฐกิจระดับภูมิภาค
- ขยายโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- ส่งเสริมระบบขนส่งโดยเฉพาะระบบโลจิสติกส์ ตลอดจนฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากอุตสาหกรรม
- ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรสมัยใหม่โดยให้เรียนรู้ด้านเทคโนโลยีการเกษตร
- สนับสนุนเชื่อมโยงหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาใหม่สามารถกู้ยืมเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพ

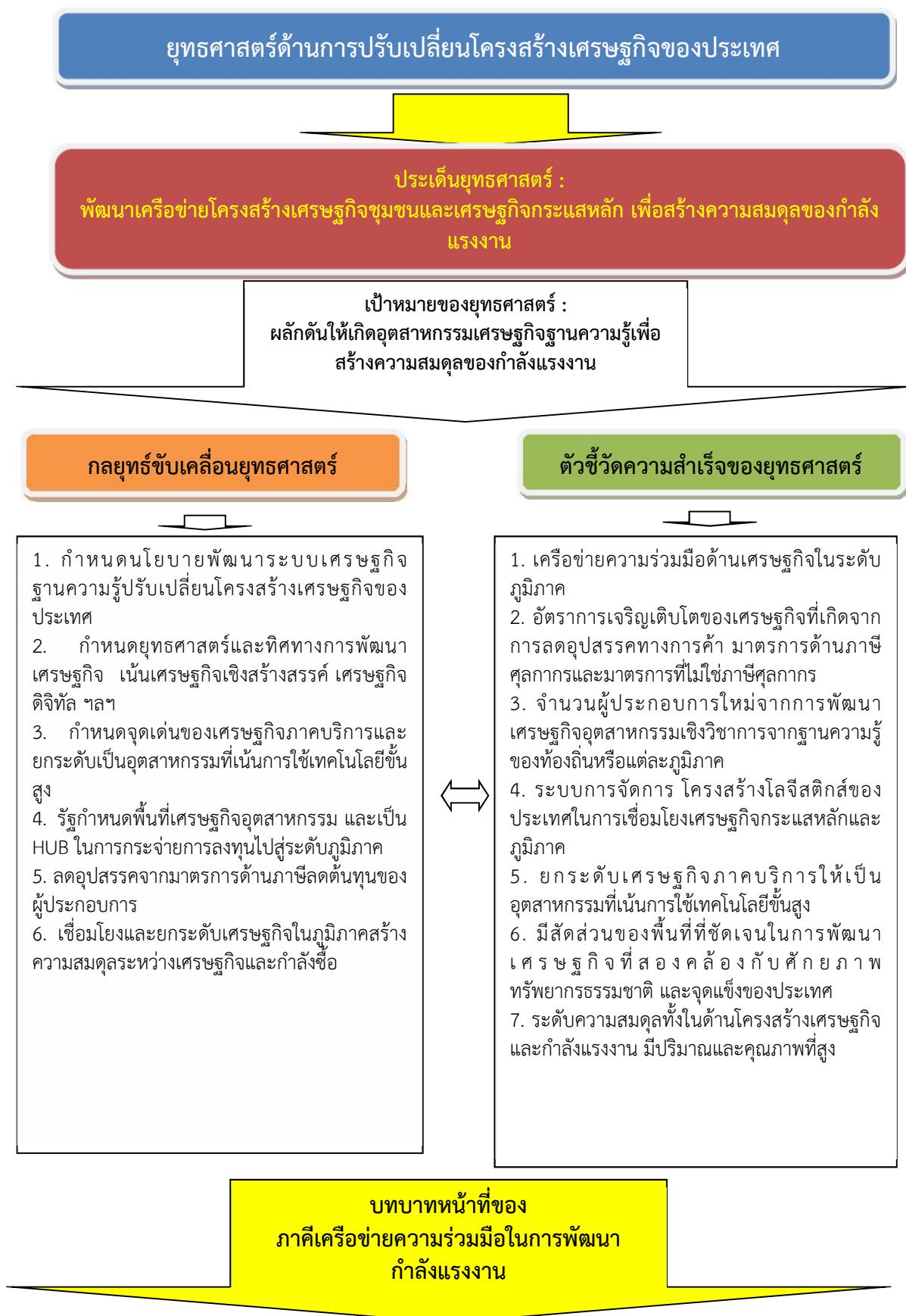
2. สถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ ได้แก่

- สนับสนุนภาครัฐ สถานประกอบการเอกชน ในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่รวมทั้งการใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสมสร้างเสริมศักยภาพนักศึกษา
- อำนวยความสะดวกในด้านของทุนการศึกษา การขยายโอกาสทางการศึกษา
- เชื่อมโยงหน่วยงานรัฐ สถานประกอบการ จัดทำกรอบคุณวิชาชีพเพื่อยกระดับกำลังแรงงาน
- อบรมเผยแพร่และให้ความรู้แก่เกษตรกรในการปรับปรุงอุตสาหกรรมเกษตร
- รัฐ สถานประกอบการ ชุมชนท้องถิ่น ประสานงานกับหน่วยงานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้หรือศูนย์วิจัยการผลิตสินค้าและบริการที่สร้างมูลค่าขั้นสูง

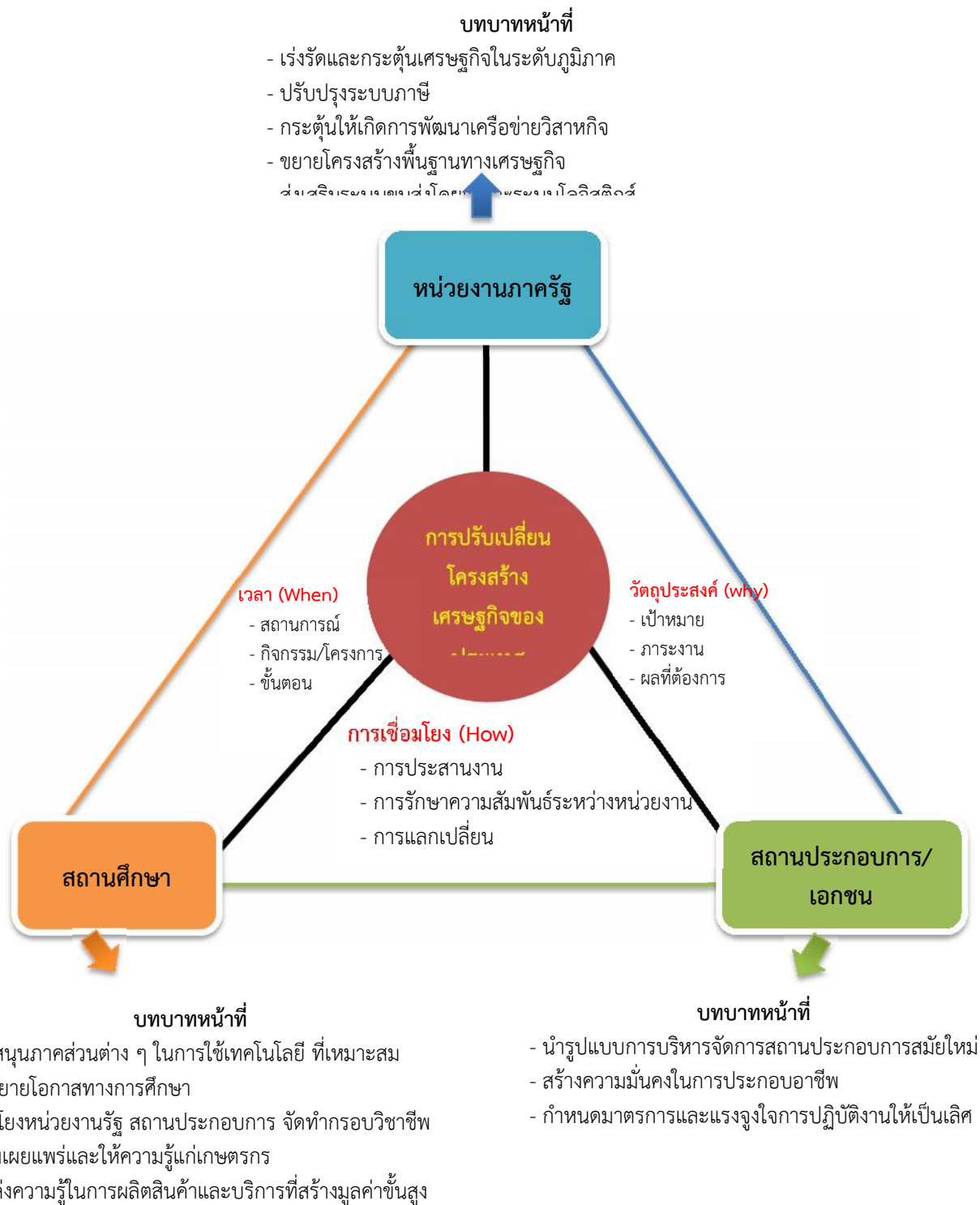
3. สถานประกอบการ มีบทบาทหน้าที่ ได้แก่
- พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานประกอบการสมัยใหม่
 - สร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพให้เกิดขึ้นแก่กำลังแรงงาน
 - กำหนดมาตรการและสร้างแรงจูงใจการปฏิบัติงานให้เป็นเลิศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศสามารถสรุปได้
ดังแผนภาพที่ 5 – 7 และแผนภาพที่ 5 – 8

แผนภาพที่ 5-7 ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ

แผนภาพที่ 5-8 แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5. ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ พัฒนาสมรรถนะองค์กรทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง (Hub) กำหนดอุปสงค์ อุปทาน และค่าจ้างของกำลังแรงงานในภาพรวมของประเทศ

เป้าหมายของยุทธศาสตร์ : จัดตั้งองค์กรเป็นองค์กรกลาง ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง (Hub) ในการกำหนดกรอบอัตราค่าจ้างแรงงานของสถาบันการศึกษา เป็นแหล่งรวมงานวิจัย และพัฒนาด้านการผลิตและบริการของประเทศ

กลยุทธ์ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์:

1. ผลักดันให้เกิดการพัฒนาสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดใหม่
2. ปฏิรูปกำลังแรงงานภาคเกษตรแบบดั้งเดิมสู่ภาคเกษตรที่ทันสมัยเพื่อพัฒนาและผลิตภาคเกษตรที่เข้มแข็งในรูปแบบการเกษตรประณีต การเกษตรอินทรีย์
3. ส่งเสริมการสร้างผลิตภัณฑ์บริการจากฐานวัฒนธรรม เกิดเป็นตราสินค้า ตามเอกลักษณ์ของความเป็นไทยภายใต้ราคาที่เหมาะสม ไทยเป็นผู้กำหนดราคา สู่ตลาดสากล
4. สนับสนุนแหล่งทุนในการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยความร่วมมือระหว่าง รัฐและเอกชน
5. พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการผลิตและบริการที่ได้จากการวิจัย และพัฒนานวัตกรรม
6. สร้างข้อกำหนดในการวางอัตราค่าจ้างแรงงานของประเทศจำแนกตามยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมประเภทต่างๆ
7. กำหนดกลไกรับรอง มาตรฐานผลิตภัณฑ์และบริการ และมาตรการคุ้มครองผลิตภัณฑ์ และการบริการ

ตัวชี้วัดเงื่อนไขความสำเร็จของยุทธศาสตร์ :

1. จำนวนผลิตภัณฑ์และบริการที่สอดคล้องต่อความต้องการของตลาดใหม่ทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ได้รับการสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่ม
2. อัตราค่าจ้างแรงงานที่มีสมรรถนะทั้งด้านทักษะความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ จำแนกตามประเภทของอุตสาหกรรมชุมชน และอุตสาหกรรมหลัก
3. ระดับความสำเร็จของการจัดการฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์และบริการ จำนวนฐานข้อมูลในการให้บริการด้านการผลิตและบริการแก่กำลังแรงงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง และรูปแบบการเข้าถึงฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ และการบริการ
4. ความสำเร็จของกำลังแรงงานในการสร้าง และผลิตสินค้าและบริการจากฐานวัฒนธรรม ภูมิปัญญาทรัพยากรของไทยทั้งภาคเกษตรและภาคอุตสาหกรรมหลัก
5. จำนวนตราสินค้าตามจุดแข็งของประเทศ และอัตราการขายและราคาผลิตภัณฑ์และบริการ ที่กำลังแรงงานเป็นผู้กำหนด
6. จำนวนผลงานวิจัยและพัฒนาที่ เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์และบริการในภาพรวมของประเทศ

7. กลไกรับรอง มาตรฐานผลิตภัณฑ์ และการบริการ และมาตรการคุ้มครองผลิตภัณฑ์ และการบริการ

แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1. ภาครัฐ มีบทบาทหน้าที่ ได้แก่

- ปรับบทบาทเป็นผู้ประสานงานและสนับสนุนให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมและปรับปรุงเครื่องมือกลไก การบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค ขยายภาคการผลิตและการบริการสู่ระดับภูมิภาคตามลักษณะเด่นของภูมิภาคพร้อมทั้งยกระดับคุณค่าผลิตภัณฑ์ไทยให้มีเสถียรภาพ

- ส่งเสริมให้มีการลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนามูลค่าของสินค้าหรือนวัตกรรม

- เร่งรัดให้เกิดองค์การกลางในการทำหน้าที่กำกับดูแล ตรวจสอบ การผลิตสินค้า และการบริการ

- รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และการบริการ และกำหนดมาตรการคุ้มครองผลิตภัณฑ์และบริการ

- จัดสรรงบประมาณ สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการผลิตสินค้าและบริการเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานของการวิจัยและพัฒนา

- สร้างมาตรการแรงจูงใจด้านการเงิน ภาษี ราคา เพื่อให้เกิดการผลิตและบริการที่มีมูลค่าเพิ่ม และขยายอัตราการแข่งขันด้านการผลิตและบริการ

2. สถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ ได้แก่

- ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา โดยเน้นการต่อยอดองค์ความรู้

- พัฒนาด้านการเรียนรู้ทักษะวิชาชีพ โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์การวิจัยและพัฒนา เพื่อให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรของประเทศ

- ให้ความร่วมมือในลักษณะ I-C-U (Industry – Community – University) เพื่อผลิตกำลังแรงงานที่มีความรู้ด้านการผลิตและบริการ

- พัฒนาระบบฐานข้อมูลการวิจัยด้านการผลิตและการบริการ เพื่อสนับสนุนให้รัฐเอกชนได้ใช้ประโยชน์

- ผลักดันให้เกิดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาทั้งผู้เรียนและผู้สอน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการเรียนรู้ตลอดจนการประกอบอาชีพ

3. สถานประกอบการ มีบทบาทหน้าที่ ได้แก่

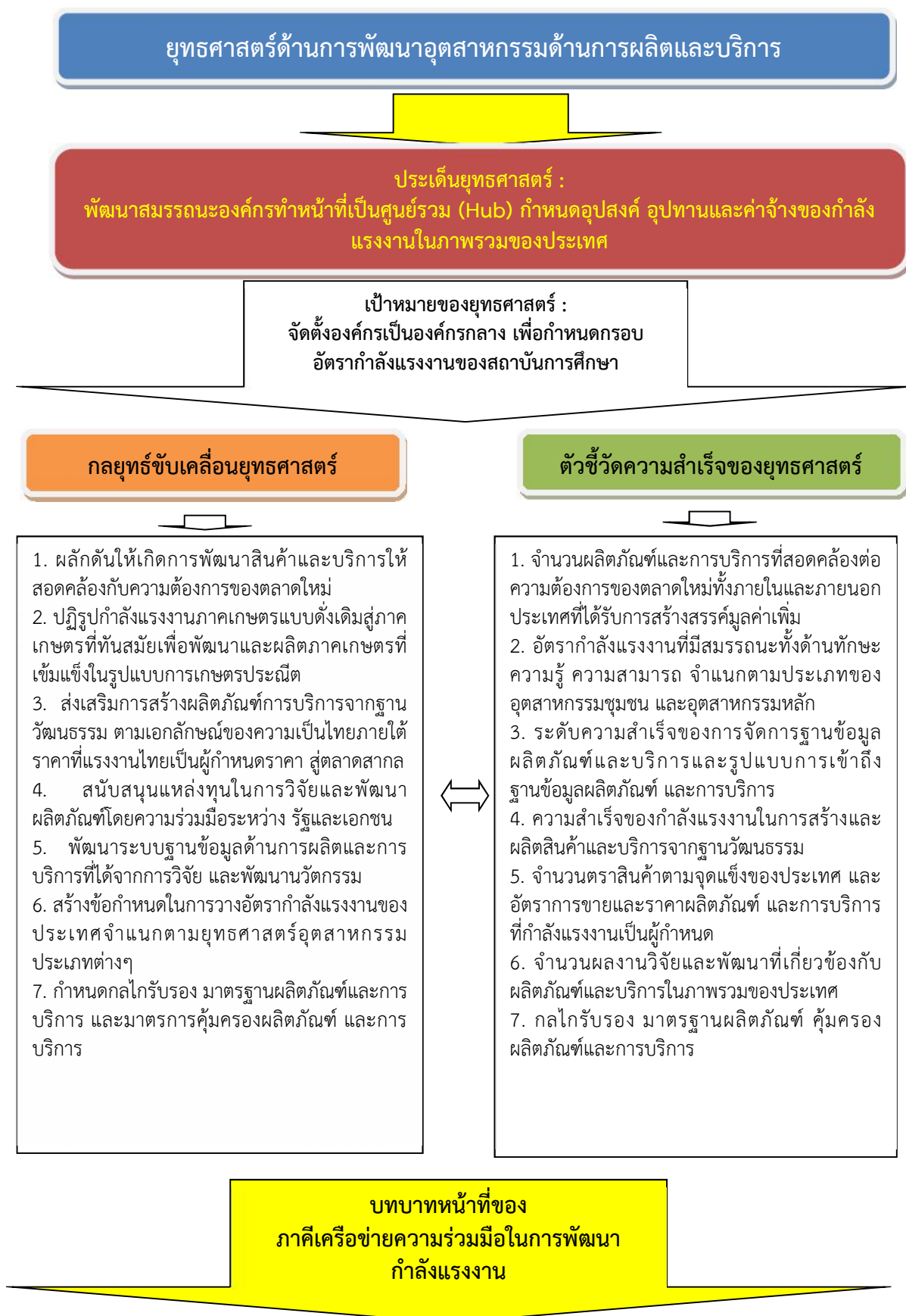
- สร้างวัฒนธรรมการทำงาน และสนับสนุนให้เกิดการนำความรู้มาใช้ในการผลิตสินค้าและนวัตกรรม

- ขยายการขนส่งสินค้า และบริการไปยังประเทศเพื่อนบ้าน

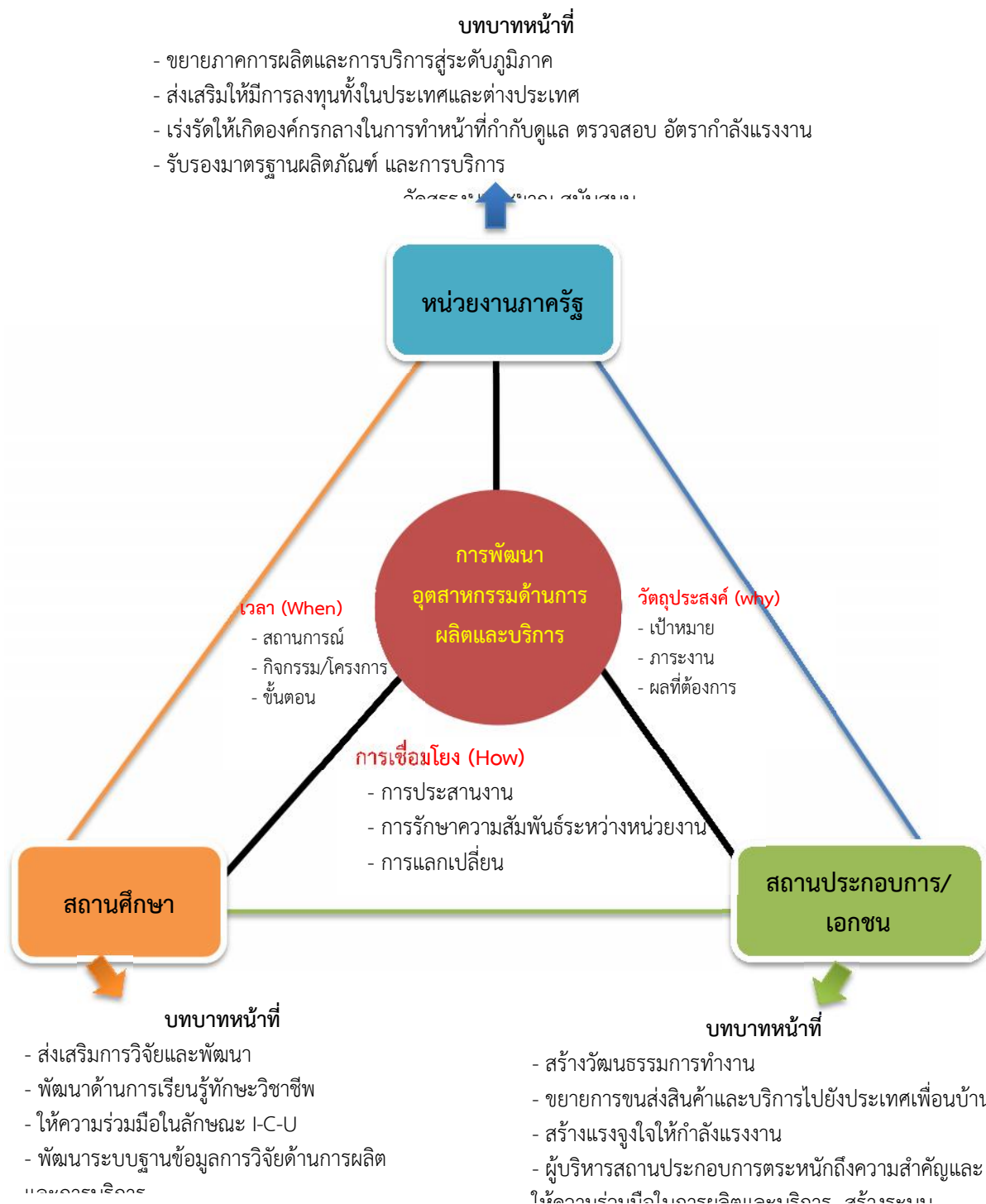
- สร้างแรงจูงใจให้กำลังแรงงาน ปรับเปลี่ยนบทบาทเพื่อพัฒนาตนเองของกำลังแรงงาน
- ผู้บริหารสถานประกอบการตระหนักถึงความสำคัญของกำลังแรงงานด้านการวิจัย พัฒนาการผลิตและการบริการตลอดจนให้ความร่วมมือในการผลิตและบริการ
- ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนกำลังแรงงานที่มีความชำนาญในการผลิตและการบริการไปปฏิบัติร่วมกันระหว่างรัฐ สถาบันการศึกษา และท้องถิ่น

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการสามารถสรุปได้
ดังแผนภาพที่ 5 – 9 และแผนภาพที่ 5 – 10

แผนภาพที่ 5-9 ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ

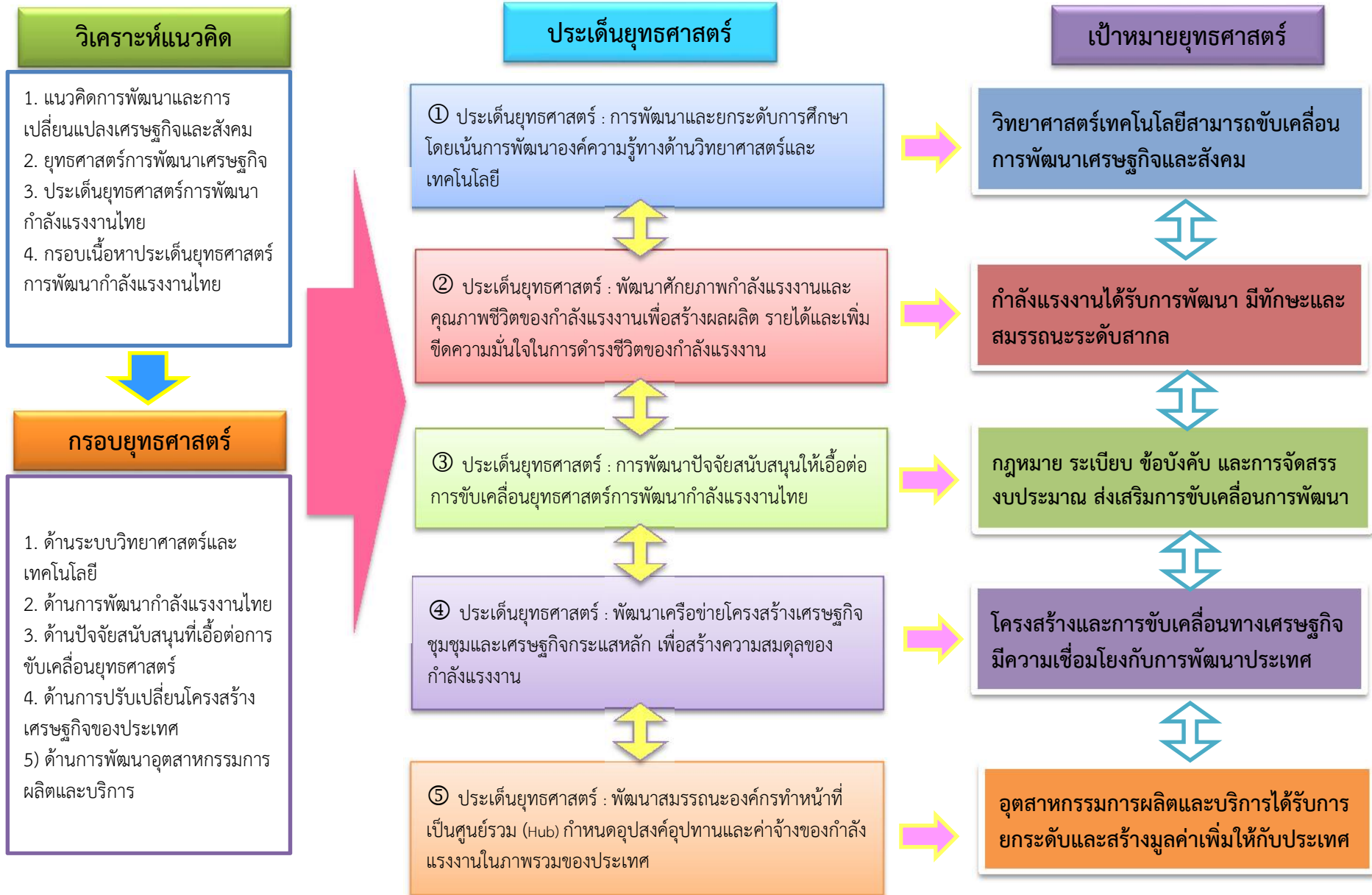

แผนภาพที่ 5-10 แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาเรื่อง "ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำประเทศออกจากกับดักกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง เป็นเครื่องมือในการจุดประกายให้เกิดกระบวนการพัฒนากำลังแรงงานของประเทศไทย ซึ่งการจะขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การพัฒนากำลังแรงงานได้นั้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ สถานศึกษา สถานประกอบการ / เอกชน ประสานงานกันในลักษณะภาคีเครือข่ายความร่วมมือพัฒนากำลังแรงงาน เนื่องจากการพัฒนากำลังแรงงานให้มีประสิทธิภาพ ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพนั้น ไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยองค์กรใด องค์กรหนึ่ง ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยยังคงประสบปัญหา ไม่สามารถยกระดับคุณภาพแรงงานให้ เป็นฐานในการแข่งขันในระดับสากลได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ตลอดจนการวิจัยและพัฒนา ทั้งนี้ปัญหาส่วนหนึ่งของการพัฒนากำลังแรงงาน เป็นผลมา จากการจัดการศึกษา ที่ไม่อาจตอบรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การพัฒนาอย่างรวดเร็ว และพลวัตทางเทคโนโลยี ทั้งนี้การพัฒนากำลังแรงงานให้ได้มาตรฐาน และสามารถยกระดับกำลังแรงงาน ให้มีรายได้ที่สูง สามารถก้าวข้ามประเทศที่มีรายได้ปานกลางได้ จึงจำเป็นต้องใช้การศึกษาเป็น เครื่องมือ ซึ่งจุดอ่อนสำคัญของการพัฒนาประเทศไทยที่สำคัญในปัจจุบัน คือ คุณภาพการศึกษา ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดหวังว่าจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการ แก้ปัญหาดังกล่าว โดยผู้วิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์ที่สำคัญต่อการพัฒนากำลังแรงงานของไทย ประกอบด้วย 1) ด้านระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2) ด้านการพัฒนากำลังแรงงานไทย 3) ด้าน ปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 4) ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของ ประเทศ 5) ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ ทั้งนี้ผู้วิจัยสรุปภาพรวมของ ยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ด้านได้ดังแผนภาพที่ 5-1

แผนภาพที่ 5-11 สรุปภาพรวมของยุทธศาสตร์การพัฒนาแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทั้ง 5 ด้าน

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

เอกสารโครงการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทย ออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางนั้น ผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและ เชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจัยเงื่อนไข ในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน ไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง มีการศึกษาจากเอกสารวิชาการต่าง ๆ อาทิ บทความวิจัย งานวิจัยบทความวิชาการ เอกสารวิชาการ ทั้งของไทยและของต่างประเทศ ผู้วิจัย นำผลการวิเคราะห์เอกสารมาสังเคราะห์เพื่อให้ได้กรอบในการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา กำลัง แรงงานไทย 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2. ด้านการพัฒนากำลังแรงงาน ไทย 3. ด้านปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 4. ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง เศรษฐกิจของประเทศ 5. ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ จากนั้นนำปัจจัยทั้ง 5 ด้านมาสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างเพื่อสอบถามความคิดเห็น สัมภาษณ์ และวิเคราะห์เพื่อจัด อันดับปัจจัยเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การพัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำพา ประเทศไทยออกจากกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

ผลจากการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า สถานการณ์แรงงานไทยที่มีฝีมือเริ่มมีทิศทาง การปรับตัว ลดลง ในขณะที่อัตราแนวโน้มการขยายตัวของเศรษฐกิจคาดว่าจะปรับตัวดีขึ้นตามการฟื้นตัวของ เศรษฐกิจโลก ประกอบกับการเร่งดำเนินโครงการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ การลดลงของ ราคาน้ำมันในตลาดโลกซึ่งลดแรงกดดันและเพิ่มอำนาจการซื้อขาย การส่งออกสินค้า และการลงทุนมี การปรับขยายเพิ่มขึ้น จากการวิเคราะห์สถานการณ์ ปัจจัยด้านกำลังแรงงานพบว่า สมรรถนะหลักของ กำลังแรงงานด้านทักษะทางสังคม ทักษะด้านภาษา ทักษะด้านวิทยาศาสตร์ของกำลังแรงงานใน ภาพรวมอยู่ในระดับที่ต่ำ ซึ่งบริบทของการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อการพัฒนา กำลังแรงงานไทย ประกอบด้วย

1. แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมของโลก ที่สำคัญคือ พลวัตการ เปลี่ยนแปลงของโลกจากยุคที่ 1 สังคมเกษตรกรรม ยุคที่ 2 สังคมอุตสาหกรรม ยุคที่ 3 สังคม เทคโนโลยีสารสนเทศ ยุคที่ 4 สังคมแห่งการเรียนรู้ และยุคที่ 5 สังคมแห่งปัญญา หรือปัญญาวิถี ซึ่งพลวัตการเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นยุคที่ 5 เป็นสังคมที่ใช้สติปัญญาในการนำพาเศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่ทันสมัยและเป็นประเทศที่พึ่งพาตนเองได้อย่างอิสระ โดยการ ลดการพึ่งพาประเทศอื่นให้น้อยที่สุด

2. แรงขับเคลื่อนทางสังคมในระดับภูมิภาคของเอเชีย การรวมกลุ่มเพื่อเป็นประชาคม อาเซียนในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจซึ่งการรวมกลุ่มดังกล่าวส่งผลให้กำลังแรงงาน ชาวต่างชาติอพยพเข้ามาทำงานในประเทศไทย เช่น เมียนมาร์ สปป.ลาว และกัมพูชา ส่วนใหญ่เป็น

แรงงานไร้ทักษะซึ่งเป็นแรงงานที่ตอบสนองการขาดแคลนแรงงานที่ต้องใช้กำลัง หรืองานที่ต้องใช้กำลังอย่างหนัก สำหรับแรงงานที่มีฝีมือนั้น มีการเคลื่อนย้ายจากประเทศที่มีค่าตอบแทนต่ำไปสู่ประเทศที่มีค่าตอบแทนสูง เช่น สิงคโปร์ และบรูไน เป็นต้น

3. ยุทธศาสตร์ของประเทศในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อหลุดพ้นจากประเทศรายได้ปานกลาง ซึ่งการให้ความสำคัญต่อการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนากำลังแรงงานเป็นทางเลือกหนึ่งในการผลักดันให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง โดยเฉพาะการศึกษาสายอาชีพ จะเห็นได้ว่า ในเนื้อหาของยุทธศาสตร์ประเทศนั้น รัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาเพื่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพฝีมือแรงงานอย่างแท้จริง ผลจากการศึกษาปัจจัยเงื่อนไข ในการพัฒนายุทธศาสตร์กำลังแรงงานไทยพบว่า การศึกษากับการพัฒนา กำลังแรงงานไทยมีข้อจำกัด ดังนี้

3.1 ผลผลิตกำลังแรงงานไม่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ และเมื่อผลิตออกมาแล้วก็มักขาดทักษะด้านการดำเนินชีวิต ไม่สามารถปฏิบัติงานได้โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัยเพื่อการพัฒนานวัตกรรม

3.2 คุณภาพการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เช่น ผลจากการให้คะแนนเฉลี่ยของ PISA ของไทยต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน และมีแนวโน้มต่ำลงเรื่อยๆ ประเทศไทยมีปริมาณการสำเร็จ การศึกษาในระดับปริญญาตรีสูงมากขึ้นแต่คุณภาพการศึกษาในภาพรวมลดต่ำลง

3.3 การขาดประสิทธิภาพ สถานการณ์การศึกษามีการจัดการเรียนการสอนตามตัวชี้วัด การศึกษาที่รัฐกำหนด ไม่ใช่ก่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ในขณะที่วงวน วนาคารโลกได้ระบุถึงคุณลักษณะของแรงงานที่ดีของสังคมส่วนใหญ่ คือ ต้องมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ขยัน อดทน ตรงต่อเวลาและมีระเบียบวินัยในการทำงาน การขาดแคลนกำลังแรงงานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเป็นข้อจำกัดของประเทศในอนาคต หากไม่เร่งแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ แรงงานไทย จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศในอนาคต

3.4 ผู้เรียนขาดการเชื่อมโยงการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็น ลักษณะเรียนรู้เพื่อให้สอบผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด มิได้เกิดการเชื่อมโยงความรู้เพื่อให้เกิด การพัฒนาทักษะทางชีวิต ซึ่งการศึกษาในระบบเป็นเพียงการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ตามผู้สอน แต่ มิได้ทำให้เกิดการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเอง พัฒนาเศรษฐกิจ ตลอดจนพัฒนาสังคมเป็นมิติ ต่างๆ อย่างเป็นองค์รวมได้

การวิจัยอันเกิดจากการสังเคราะห์สถานการณ์ ปัจจัย เงื่อนไข การพัฒนากำลังแรงงาน ไทย เพื่อให้สามารถนำพาประเทศให้หลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางทั้ง 5 ด้าน ดังกล่าวจนได้ ยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

1. ด้านระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ประเด็นยุทธศาสตร์ : การพัฒนาและยกระดับการศึกษาโดยเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เป้าหมายของยุทธศาสตร์ : ผลผลิตกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และ สร้างสรรค์การวิจัย พัฒนานวัตกรรม โดยการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน

2. ด้านการพัฒนากำลังแรงงานไทย

ประเด็นยุทธศาสตร์ : พัฒนาศักยภาพกำลังแรงงานและคุณภาพชีวิตของกำลังแรงงาน เพื่อสร้างผลผลิต รายได้และเพิ่มขีดความมั่นใจในการดำรงชีวิตของกำลังแรงงาน

เป้าหมายของยุทธศาสตร์ : พัฒนากำลังแรงงานวิชาชีพเฉพาะเจาะจงให้ได้มาตรฐาน วิชาชีพสากล มีคุณภาพชีวิตที่ดี จากรายได้ที่สูงขึ้น นำไปสู่ขีดความสามารถของประเทศที่มีรายได้สูง และความมั่นคงในการดำรงชีวิต

3. ด้านปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ : การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การพัฒนากำลังแรงงานไทย

เป้าหมายของยุทธศาสตร์ : นำพากำลังแรงงานไทยสู่ประเทศที่มีรายได้สูงตามเกณฑ์มาตรฐานของธนาคารโลก โดยการเพิ่มขีดความสามารถด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ เข้าสู่ตลาดแรงงานทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในกลุ่มอาเซียน

4. ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ : พัฒนาเครือข่ายโครงสร้างเศรษฐกิจชุมชนและเศรษฐกิจกระแสหลัก เพื่อสร้างความสมดุลของกำลังแรงงาน

เป้าหมายของยุทธศาสตร์ : ขยายโครงสร้างเศรษฐกิจกระแสหลัก และผลักดันให้เกิดอุตสาหกรรมเศรษฐกิจฐานความรู้ และการลงทุน ไปสู่ระดับภูมิภาค เพื่อสร้างความสมดุลของกำลังแรงงาน

5. ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ : พัฒนาสมรรถนะองค์กรทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง (Hub) กำหนดอุปสงค์ อุปทานและค่าจ้างของกำลังแรงงานในภาพรวมของประเทศ

เป้าหมายของยุทธศาสตร์ : จัดตั้งองค์กรเป็นองค์กรกลาง ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง (Hub) ในการกำหนดกรอบอัตราค่าจ้างแรงงานของสถาบันการศึกษา เป็นแหล่งรวมงานวิจัย และพัฒนาด้านการผลิตและบริการของประเทศ

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนากำลังแรงงานจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อการพัฒนาประเทศ เศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิต ซึ่งการพัฒนากำลังแรงงานให้มีประสิทธิภาพต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญคือ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งจากการศึกษา พบว่า หน่วยงานที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนากำลังแรงงาน และมีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การพัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและข้อคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า มีข้อเสนอแนะต่อยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน ดังนี้

1. การพัฒนากำลังแรงงานจำเป็นต้องอาศัยหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ สถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐ สถานประกอบการประสานความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายการพัฒนา กำลังแรงงาน เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลทั้งในด้านอุปสงค์ อุปทานของแรงงานที่แท้จริง

2. การกำหนดกฎหมาย ซึ่งบังคับให้สถานศึกษา สถานประกอบการสร้างภาคีพันธมิตร ในการสนับสนุนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของกำลังแรงงาน

3. ควรมีการศึกษาเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการ พัฒนากำลังแรงงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนากำลังแรงงานอย่างต่อเนื่องทั้งกำลังแรงงานด้าน วิทยาศาสตร์ ด้านการวิจัย และพัฒนานวัตกรรม

4. ยกระดับมาตรฐานแรงงานวิชาชีพ โดยกำหนดให้มีการทดสอบความรู้ความสามารถ ของแรงงานอย่างต่อเนื่องเพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาตนเองให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และปรับ ฐานค่าตอบแทนตามความรู้ความสามารถ

5. รัฐควรมีการจัดสรรงบประมาณให้แก่สถาบันทางวิชาการในการสนับสนุน ให้เกิดการ วิจัยและพัฒนานวัตกรรม

6. สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ดังนั้น ควรมีการศึกษาและกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานอย่างต่อเนื่อง

7. สถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผลักดันให้เกิดหน่วยงานกลางทำหน้าที่ใน การบริการสารสนเทศด้านกำลังแรงงาน จำแนกอัตราการว่างงาน อัตราอุปสงค์ อุปทานของ ตลาดแรงงาน เพื่อผลิตอัตรากำลังแรงงานให้สอดคล้องและมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ ตลอดจนทำ หน้าที่ติดตามประเมินผล ประสิทธิภาพของกำลังแรงงานอย่างต่อเนื่อง โดยนำผลประเมินไปใช้ให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนากำลังแรงงาน ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญ ได้แก่

- มีส่วนร่วมในการประสานงานด้านกำลังแรงงาน
- กระตุ้นให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนากำลังแรงงาน
- กำกับ ดูแล ตรวจสอบ ประเมินหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงคุณภาพ

กำลังแรงงาน

8. เพิ่มความสามารถของสถาบันการศึกษา และสถานประกอบการให้เกิดระบบพี่เลี้ยงที่ คอยช่วยเหลือดูแล ทั้งในด้านวิชาการ แห่หลังเรียนรู้ เพื่อนักปฏิบัติงานจริงให้เกิดการเรียนรู้เชิงทฤษฎี และนำทฤษฎีไปสู่การเป็นนักปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

การพัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำพาประเทศให้หลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง จำเป็นต้องพัฒนาให้กำลังแรงงานมีความรู้ความสามารถมีทักษะด้านการคิดเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมอันเกิดจากองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย เป็นผู้ผลิตเทคโนโลยีได้ด้วยตนเองมิได้เป็นเพียง แค่ผู้ใช้เทคโนโลยี ซึ่งกำลังแรงงานดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง เจตคติ วินัยในการปฏิบัติงาน และที่สำคัญจำเป็นต้องมีขีดความสามารถในด้านภาษาต่างประเทศ ด้านการตลาด การเป็นผู้ประกอบการที่ดี เหล่านี้จะเป็นพลังในการขับเคลื่อนให้เกิดกำลังแรงงานที่มี คุณภาพและยกระดับให้เป็นผู้มีรายได้สูงขึ้นได้และนำไปสู่การตอบสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของ ประเทศได้อย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

หนังสือ

- นโยบายและยุทธศาสตร์ และ สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม, สำนัก. แผนยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559 - 2564. (กรุงเทพฯ : กระทรวงอุตสาหกรรม, 2557). หน้า 1 - 43
- ภาณี ขนาธิปกรณ์ และคณะ. วิวัฒนาการของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของไทย. (กรุงเทพฯ : บริษัท ศรีเมืองการพิมพ์ จำกัด, 2556). หน้า 2 - 39
- ส่วนเศรษฐกิจภาค ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ความไม่สมดุลของ ตลาดแรงงานไทย นโยบายการขาดแคลนแรงงาน. (ขอนแก่น : หจก.โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา). หน้า 1-55.
- สุนันท์ สังข์อ่อง. หลักสูตรและการสอนสำหรับศตวรรษที่ 21. (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิตย, 2555). หน้า 1 - 146.

วารสารและหนังสือพิมพ์

- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. “การยกระดับสมรรถนะแรงงาน ความท้าทายที่ต้องเร่งดำเนินการ”. ภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวมปี 2557. ปีที่ 12 (ฉบับที่ 1). 23 กุมภาพันธ์ 2558 หน้า 1 - 23
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. "การพัฒนาสังคม : แนวคิด ทฤษฎี และยุทธศาสตร์เพื่อการเปลี่ยนแปลง", วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม. ปีที่ 1 (ฉบับที่ 1), ปีการศึกษา 2548 หน้า 1 - 16.
- ลดาวลัย คำภา. “ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ”, วารสารเศรษฐศาสตร์สุโขทัยธรรมมาธิราช. ปีที่ 6 (ฉบับที่ 2), 2 มีนาคม 2555 หน้า 1-27.
- เอี่ยมพร หลินเจริญ. "เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ", วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ปีที่ 17 (ฉบับที่ 1), กรกฎาคม 2555 หน้า 17 - 29.

วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย เอกสารวิจัย

บัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สถาบัน. "โครงการวิจัยเรื่อง การกำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21." (รายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณ, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2557).

บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร ศูนย์บริการวิชาการ,สถาบัน. "โครงการศึกษาวิจัย เรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาแรงงานให้ก้าวสู่เศรษฐกิจฐานความรู้". (รายงานฉบับสมบูรณ,คณะทำงานการแรงงานและสวัสดิการสังคม สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549).

บำเพ็ญ ไมตรีโสภณ. "ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนกลุ่มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเขตภูมิภาคตะวันตกเพื่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน." (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2555).

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, มูลนิธิ. "โครงการเพิ่มขีดความสามารถภาคอุตสาหกรรมภายใต้นโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทย (ระยะที่ 4)." (รายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณ, สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมกระทรวงอุตสาหกรรม, 2556).

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ฝ่ายการวิจัยทรัพยากรมนุษย์และพัฒนาสังคม, มูลนิธิ. "แผนแม่บทการพัฒนากำลังคน เพื่ออุตสาหกรรมการผลิตและบริการของประเทศไทย พ.ศ. 2541-2549". (รายงานฉบับสมบูรณ,กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, 2541).

บรรยาย, ปาฐกถา

คณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทช.), สำนักงาน. บรรยายเรื่อง "ร่างข้อเสนอการปฏิรูปวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศไทย". ณ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 29 สิงหาคม 2557.

ญาดา มุกดาพิทักษ์. รอง เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ. บรรยายเรื่อง "การปฏิรูปวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม". ณ สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2 พฤศจิกายน 2557.

สมชาย จิตต์สุขน. ผู้อำนวยการวิจัย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. บรรยายเรื่อง "โมเดลใหม่ในการพัฒนา : สู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพโดยการเพิ่มผลิตภาพ", 18 พฤศจิกายน 2556

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์,กระทรวง. "ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2556 - 2566". (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.bps.m-society.go.th/uploads/content/download/539681f52ccac.pdf>, 2556

- ต่างประเทศ,กระทรวง. “ผลการประชุมสัมมนา Economic Outlook for Southeast Asia, China and India 2014: Beyond the Middle-Income Trap”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [www.mfa.go.th /./140109114638OECD%20SEAO%20Seminar](http://www.mfa.go.th/./140109114638OECD%20SEAO%20Seminar), 2557
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. “ความไม่สมดุลของตลาดแรงงานไทย นัยของการขาดแคลนแรงงาน” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.v-cop.net/file/%E0%B8%98%E0%B8%9B%E0%B8%97.pdf>, 2558
- ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์. “เศรษฐศาสตร์แรงงาน” . (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : [http://fuangfah.econ.cmu.ac.th/teacher/thanes/files/Book%20Econ%20440%20\(2015\).pdf](http://fuangfah.econ.cmu.ac.th/teacher/thanes/files/Book%20Econ%20440%20(2015).pdf), 2558
- พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ,สำนักงาน. “ก้าวข้ามวังวนกับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap)”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.nstda.or.th/news/19435-middle-income-trap> ,2557
- รุจา อติศรกาญจน์ และ ธนันธร มหาพรประจักษ์. "การลงทุนของไทย...กุญแจสำคัญเพื่อออกจาก middle income trap". (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/FAQ/FAQ_100.pdf, 2558
- วันวลิต ธารไทรทอง. “เศรษฐกิจไทย : ทางออกจากกับดักรายได้ปานกลาง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.siamintelligence.com/solution-of-middle-income-trap-forthailand-economic/>, 2557
- วิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย,สถาบัน. “การยกระดับการขยายตัวทางเศรษฐกิจระยะยาวของไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.prachatai.com/journal/2014/10/55904> ,2557
- ศุภโชค ถาวรไกรวงศ์ บดินทร์ ศิวาลัย และ ธิติ เกตุพิทยา. “ก้าวข้าม Middle Income Trap: บทบาทของการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://goo.gl/1l2Anh>, 2554
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และนนริฎ พิศลยบุตร. “สู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพ: ความท้าทายและโอกาสของไทยในสามทศวรรษหน้า” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://tdri.or.th/tdri-insight/kt34/>, 2557
- สมชาย จิตต์สุขชน. “ไทยจะก้าวข้ามกับดักประเทศรายได้ปานกลางได้อย่างไร”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.bangkokbiznews.com/.../อ, 2557
- สาธิต วงศ์อนันต์นนต์. “ยุทธศาสตร์ประเทศไทย” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://library.senate.go.th/document/Ext5358/5358708002.pdf>, 2556
- Professor Michael E. Porter. “Thailand’s Competitiveness: Creating the Foundations for Higher Productivity”. (Online). Available : <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=117> ,2557
- Sasin Institute for Global Affairs. “รายงานการศึกษาเชิงลึก เล่มที่ 1 พลวัตโลก เศรษฐกิจการค้าไทยและบทบาทกระทรวงพาณิชย์ ภายใต้โครงการจัดทำแผนแม่บทกระทรวงพาณิชย์ พ.ศ. 2555 – 2564” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.insaps.org/>

portaladmin/uploads/Download/Research%201_MOC%20Masterplan%20(Global%20dynamics).pdf, 2558

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ปิ่นปฐมรัฐ
วัน เดือน ปีเกิด	21 พฤศจิกายน 2504
การศึกษา	เมษายน พ.ศ. 2528 ปริญญาตรี ครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต (ไฟฟ้า) วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเพชรบูรณ์ ตุลาคม พ.ศ. 2539 ปริญญาโท วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต วิศวกรรมไฟฟ้า มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มิถุนายน พ.ศ. 2551 ปริญญาเอก Doctor of Public Administration University of Northern Philippines

ประวัติการทำงาน

การบริหารทางการศึกษา

พ.ศ. 2528 – พ.ศ. 2539	อาจารย์ประจำ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลภาคใต้สงขลา
พ.ศ. 2539 – พ.ศ. 2543	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่ายบริหารการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตศาลายา
พ.ศ. 2541 – พ.ศ. 2543	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่ายกิจการพิเศษ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตศาลายา
พ.ศ. 2543 – พ.ศ. 2546	ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตศาลายา
พ.ศ. 2544 – พ.ศ. 2546	รักษาราชการผู้อำนวยการกองแผนงาน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
พ.ศ. 2546 – พ.ศ. 2548	ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตวังไกลกังวล
พ.ศ. 2548 – พ.ศ. 2549	รักษาราชการในตำแหน่งรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและรอง อธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
พ.ศ. 2548 – พ.ศ. 2549	ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตปทุมธานี
พ.ศ. 2549 – พ.ศ. 2550	รักษาการแทนคณบดีคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
พ.ศ. 2551 – พ.ศ. 2553	ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
พ.ศ. 2552 – พ.ศ. 2554	ผู้อำนวยการวิทยาลัยการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
พ.ศ. 2554 – พ.ศ. 2556	คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

พ.ศ. 2555 – พ.ศ. 2557	รักษาการตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
พ.ศ. 2555 – พ.ศ. 2556	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
พ.ศ. 2556 – ปัจจุบัน	อธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

การบริหารรัฐวิสาหกิจ

พ.ศ. 2552 – พ.ศ. 2554	กรรมการบริหารองค์การตลาด กระทรวงมหาดไทย
พ.ศ. 2552 – พ.ศ. 2553	รักษาการผู้อำนวยการองค์การตลาด กระทรวงมหาดไทย
พ.ศ. 2553 – พ.ศ. 2554	คณะที่ปรึกษากรมการ การศึกษาสภาผู้แทนราษฎร
พ.ศ. 2554 – พ.ศ. 2556	เลขานุการประจำคณะกรมการความมั่นคงแห่งรัฐ

ตำแหน่งปัจจุบัน อธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทย

ออกจากกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

ลักษณะวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ผู้วิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ปิ่นปฐมรัฐ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 57

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศต่างๆ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศ หลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา สำหรับประเทศไทยเริ่มให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศตามแนวคิดแบบตะวันตก ตั้งแต่ในช่วงปี 2504 โดยเน้นพัฒนาเศรษฐกิจ เนื่องจากมีความเชื่อตามประเทศโลกที่หนึ่งว่า “ถ้าจะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ต้องพัฒนาเศรษฐกิจเป็นสำคัญ” ประเทศต่าง ๆ จึงเข้าใจว่าการพัฒนาประเทศให้เจริญตามแบบอย่างประเทศที่เรียกตัวเองว่า “ประเทศพัฒนาแล้ว” หมายถึง การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพราะเมื่อประชาชนในประเทศที่มีรายได้สูง ภาวะความยากจนของตนในประเทศจะหมดไป จุดมุ่งหมายของการพัฒนา จึงมุ่งเน้นไปที่การเปลี่ยนแปลงประเทศให้เข้าสู่ภาวะความทันสมัย ผ่านมากกว่า 50 ปี สภากรรมการแห่งการพัฒนาความเชื่อที่ประเทศที่เรียกตัวเองว่า “ประเทศที่พัฒนาแล้ว” หยิบยื่นให้นั่นเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า แนวคิดดังกล่าวก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจน ซึ่งเรียกโดยรวมว่า “รวยกระจุก จนกระจาย”

ดังนั้นการพัฒนาประเทศตามแบบแผนประเทศพัฒนาแล้ว ในลักษณะที่ต้องอาศัยการจัดการด้านเทคโนโลยี ส่งผลให้ประเทศด้อยพัฒนา ต้องพึ่งพาประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นอย่างมาก และจำต้องตกเป็นประเทศบริวารของประเทศตะวันตกอย่างขาดการรู้เท่าทัน ประกอบกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และซับซ้อนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาของเทคโนโลยี ส่งผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และจากการจัดอันดับรายได้ของธนาคารโลก ประเทศต่าง ๆ ในโลกต่างต้องตกอยู่ในกลุ่มของประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วยเช่นกัน ซึ่งสิ่งที่น่ากังวลใจสำหรับประเทศไทยในเวลานี้ คือ เศรษฐกิจของประเทศไทยกำลังติดอยู่ในกับดักรายได้ปานกลาง ซึ่งมีลักษณะสำคัญได้แก่ ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (gross domestic product: GDP) หมายถึง มูลค่าตลาดของสินค้าและบริการ และการลงทุนที่ชะลอตัวโดยเฉพาะการลงทุนที่ไม่เพียงพอต่อการ “take off” ของระบบเศรษฐกิจ 2) การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมีองค์ความรู้อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาสินค้าและบริการให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นเพื่อ “Move up the value chain” ได้เท่าที่ควร (ศุภโชค ถาวรไกรวงศ์: ออนไลน์)

ในขณะเดียวกันจากผลการจัดอันดับเมื่อพิจารณาขีดความสามารถในการแข่งขันโดยรวมของประเทศในเอเชีย พบว่า ในปี พ.ศ. 2557 ประเทศในเอเชียที่มีอันดับขีดความสามารถ

ด้านการแข่งขันเรียงจากสูงไปต่ำ ได้แก่ สิงคโปร์ ฮองกง มาเลเซีย ไต้หวัน ญี่ปุ่น จีน เกาหลี ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ โดย ประเทศไทย มีอันดับขีดความสามารถด้านการแข่งขัน ที่ 29 จาก 60 ประเทศ ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 29 และ สิงคโปร์อยู่ในอันดับที่ 3 จากทั้งหมด 60 ประเทศ

กัปดาห์รายได้ปานกลางจึงเป็นปัญหาสำคัญที่ประเทศไทยให้ความสำคัญ แม้จะสามารถนำพาประเทศให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง ประชาชนกินดีอยู่ดี แต่ก็ยังไม่สามารถก้าวข้ามไปสู่ประเทศที่มีรายได้ระดับสูงได้ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ทางเศรษฐศาสตร์ ได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาการนำพาประเทศให้หลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางมีแนวทางที่สำคัญได้แก่ การเพิ่มมูลค่า สร้างเอกลักษณ์ด้านความเชี่ยวชาญทักษะ ความมีฝีมือของแรงงานส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคบริการ ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ ยกระดับความรู้ของกำลังแรงงาน เป็นต้น แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยกำลังแรงงาน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ประมาณการแนวโน้มกำลังแรงงานปี 2558 จากข้อมูลภาวะการทำงานของประชากรปี 2553 – 2557 พบว่า ในปี 2558 ประเทศไทยจะมีกำลังแรงงานประมาณ 38.7 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 1.3 แสนคน คิดเป็นร้อยละ 0.3 และพบว่า ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาขาดแคลนกำลังแรงงาน ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ การพัฒนาสมรรถนะกำลังแรงงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเพิ่มผลผลิต และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ลดความยากจน และเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับประเทศให้หลุดพ้นจากกับดักของประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา “ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง” การวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำพาประเทศให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ได้กำลังแรงงานที่มีสมรรถนะทั้งด้านการศึกษา การปฏิบัติงาน การดำเนินชีวิต ตรงต่อความต้องการของตลาดแรงงาน อีกทั้งสถาบันการศึกษา รัฐบาล หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เฉพาะ 2 ประการ ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์ สภาพปัญหา ปัจจัยเงื่อนไข และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ เพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง
2. เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน เพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตและวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตเชิงเนื้อหา ประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และกรอบเนื้อหาสำหรับการพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำพาประเทศออกจากกับดักกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง จำแนกเป็น 5 ด้านได้แก่ 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบาย 2) การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ 3) การพัฒนาอุตสาหกรรมภาคการผลิตและภาคบริการ 4) ระบบวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ 5) การพัฒนากำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกเป็น 2 กลุ่มได้แก่ 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เอกสารวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ การพัฒนากำลังแรงงาน ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทุกภาคส่วน 2) การวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางการเศรษฐกิจ การพัฒนาการศึกษา การพัฒนาเด็กและเยาวชน การพัฒนากำลังแรงงาน ผู้ประกอบการธุรกิจ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศ และกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การพัฒนากำลังแรงงาน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ จากแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง

วิธีดำเนินการวิจัย

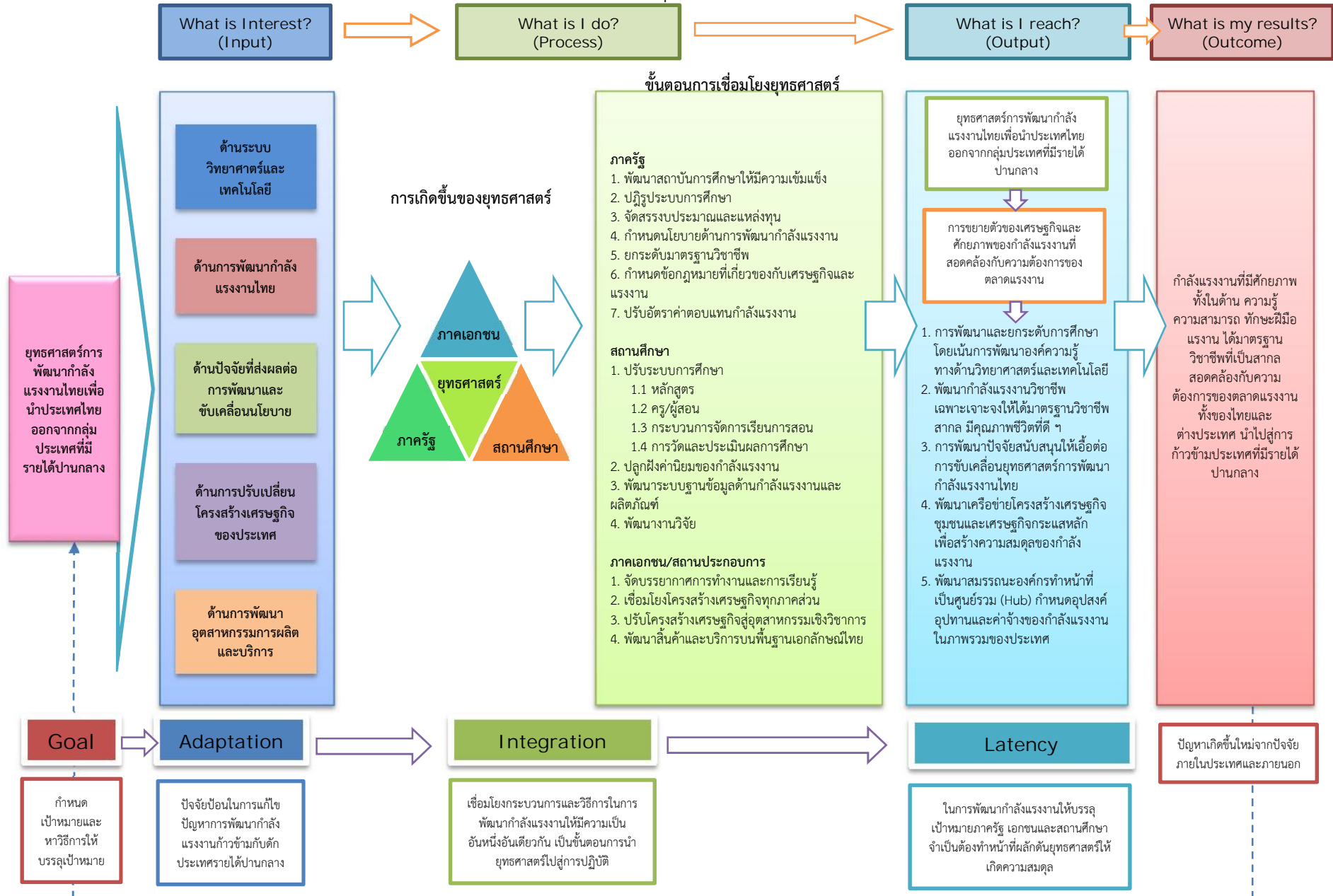
การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสาร โดยใช้แบบสังเคราะห์เอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบ และวิเคราะห์ กรอบเนื้อหายุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน สำหรับเป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำเสนอยุทธศาสตร์ กลไก มาตรการ และตัวชี้วัดการพัฒนา ยุทธศาสตร์

ระยะที่ 2 สำหรับการศึกษาวิจัยในระยะนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นขั้นตอนของการนำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาประกอบการวิเคราะห์ กรอบเนื้อหาของยุทธศาสตร์ ทั้ง 5 ด้าน โดยมีจุดประสงค์หลัก คือ วางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ มาตรการ กลไก และตัวชี้วัดการขับเคลื่อนความสำเร็จของยุทธศาสตร์ ซึ่ง วิธีการดำเนินวิจัยสามารถสรุปได้ดังแผนภาพ

สรุปยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยเพื่อนำประเทศไทยออกจากกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง

- 4 -

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. สภาพปัญหา ปัจจัยเงื่อนไข และยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อนำพาประเทศออกจากกับดักประเทศรายได้ปานกลางทั้ง 5 ด้านพบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ปัจจัยโครงสร้างเศรษฐกิจ ภาคการผลิต ทักษะความรู้ความสามารถ และการวิจัยเพื่อการพัฒนา ซึ่งความรู้ความสามารถ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความอ่อนแอ ในด้านการผลิตกำลังแรงงาน มีการผลิตแรงงานไม่สอดคล้องต่อตลาดแรงงานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำพาประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง จากการสังเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ตามกรอบเนื้อหายุทธศาสตร์ 5 ด้าน มี 5 ยุทธศาสตร์ดังนี้

2.1 ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี : พัฒนาและยกระดับการศึกษาโดยเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์คือ 1) พัฒนาสถาบันวิจัยเฉพาะทางและศูนย์ความเป็นเลิศ ทำหน้าที่เป็นศูนย์วิจัย ศูนย์ทดสอบ ในการเชื่อมโยงอุตสาหกรรม สถาบันอุดมศึกษาระดับภูมิภาค 2) พัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์นักวิจัยให้เพียงพอทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ กำหนดสัดส่วนผู้สำเร็จการศึกษาด้าน S&T ให้สูงขึ้น >50% 3) เพิ่มโอกาสให้แรงงานได้เรียนรู้ทักษะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนระบบการผลิตที่ทันสมัย โดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน 4) ส่งเสริมการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งเชิงพาณิชย์และชุมชน ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษา สถาบันอาชีวศึกษา และสถานประกอบการ 5) เชื่อมโยงระบบการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบตั้งแต่ปัจจัยรับเข้า (Input) ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

ทั้งนี้ประเทศไทยมีศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา ที่บริการการจัดการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เด็ก เยาวชน และประชาชน ได้รับการพัฒนาทักษะ และเจตคติตลอดจนสามารถนำความรู้ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ดีขึ้น กระจายอยู่ตามภาคต่างๆ ทั่วประเทศไทย 18 แห่ง ดังนี้

ภาคเหนือ	ภาคกลาง	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	ภาคใต้	
<ul style="list-style-type: none"> ● ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา จ.ลำปาง 	<ul style="list-style-type: none"> ● ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา รังสิต จ.ปทุมธานี ● ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา จ.นครสวรรค์ ● ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา จ.สมุทรสาคร ● ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา จ.พระนครศรีอยุธยา 	<ul style="list-style-type: none"> ● ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา จ.สระแก้ว 	<ul style="list-style-type: none"> ● ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา จ.กาญจนบุรี 	<ul style="list-style-type: none"> ● ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา จ.อุบลราชธานี ● ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา จ.นครราชสีมา ● ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา จ.ขอนแก่น 	<ul style="list-style-type: none"> ● ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา จ.ตรัง ● ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา จ.นครศรีธรรมราช ● ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา จ.ยะลา ● อุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้า ณ หว้ากอ จ.ประจวบคีรีขันธ์

ภาคเหนือ	ภาคกลาง	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคใต้
	<ul style="list-style-type: none"> ● ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา (ท้องฟ้าจำลอง) ● ศูนย์สร้างสรรค์เยาวชน (กระจ่าง บริษัทสินดิเตอร์) ● องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ ● ศูนย์ความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (STKC) 				

2.2 ด้านการพัฒนากำลังแรงงานไทย : พัฒนาศักยภาพกำลังแรงงานและคุณภาพชีวิตของกำลังแรงงานเพื่อสร้างผลผลิต รายได้และเพิ่มขีดความมั่นใจในการดำรงชีวิตของกำลังแรงงานไทย ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์คือ 1) ปลูกฝังค่านิยมต่อวิชาชีพ ค่านิยมในการปฏิบัติงาน สร้างมาตรฐานวิชาชีพให้มีสมรรถนะในระดับสากล 2) ยกกระดับมาตรฐานแรงงานสาขาสร้างสมรรถนะวิชาชีพเพื่อจูงใจผู้เรียนเข้าสู่สายวิชาชีพเฉพาะเพิ่มมากขึ้น 3) สร้างข้อกำหนดให้สถานประกอบการต้องจัดพื้นที่การทำงานและเรียนรู้ร่วมกับสถาบันการศึกษาเพื่อให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4) สร้างวัฒนธรรมการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) เน้นพัฒนาคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ให้แก่บุคลากรและเจ้าของธุรกิจ SMEs 5) สนับสนุนให้สถานศึกษา อาชีวศึกษา และ อุดมศึกษา จัดการศึกษาในลักษณะทวิภาคี โดยเน้นบูรณาการระหว่างการเรียนรู้ กับการปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ 6) พัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

2.3 ด้านปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ : การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานไทยประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ คือ 1) ปรับนโยบายเศรษฐกิจและวางแผนกำลังแรงงาน เน้นกำลังแรงงานที่มีทักษะฝีมือเป็นเลิศ ให้สอดคล้องกับภาคการผลิต 2) กำหนดกฎหมายคุ้มครองแรงงาน ทักษะฝีมือ ทर्फย์สินทางปัญญา และกฎระเบียบด้านกำลังแรงงานของไทย 3) รัฐบาลต้องมีส่วนสำคัญในการสร้างความร่วมมือในลักษณะเครือข่าย เพื่อรับประกันการมีงานทำของกำลังแรงงานที่มีทักษะฝีมือที่ได้มาตรฐาน 4) เชื่อมโยงการพัฒนากำลังแรงงาน ระหว่างสถานศึกษา กระทรวงแรงงาน สถาบันการศึกษาเฉพาะทาง สถานประกอบการ และชุมชน 5) รัฐบาลสนับสนุนเงินทุนการศึกษาด้านวิชาชีพเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการแรงงานจากภาคอุตสาหกรรม 6) รัฐบาลปรับฐานค่าตอบแทนให้เป็นไปตามสมรรถนะ หรือทักษะแรงงาน

2.4 ด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ : พัฒนาเครือข่ายโครงสร้างเศรษฐกิจชุมชนและเศรษฐกิจกระแสหลักเพื่อสร้างความสมดุลของกำลังแรงงาน ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ 1) กำหนดนโยบายพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ 2) กำหนดยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ เน้นเศรษฐกิจเชิง

สร้างสรรค์ เศรษฐกิจดิจิทัล ฯลฯ 3) กำหนดจุดเด่นของเศรษฐกิจภาคบริการและยกระดับเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง 4) รัฐกำหนดพื้นที่เศรษฐกิจอุตสาหกรรม และเป็น HUB ในการกระจายการลงทุนไปสู่ระดับภูมิภาค 5) ลดอุปสรรคจากมาตรการด้านภาษีลดต้นทุนของผู้ประกอบการ 6) เชื่อมโยงและยกระดับเศรษฐกิจในภูมิภาคสร้างความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจและกำลังซื้อ

2.5 ด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการผลิตและบริการ : พัฒนาสมรรถนะองค์กร ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง (Hub) กำหนดอุปสงค์ อุปทานและค่าจ้างของกำลังแรงงานในภาพรวมของประเทศ 1) ผลักดันให้เกิดการพัฒนาสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดใหม่ 2) ปฏิรูปกำลังแรงงานภาคเกษตรแบบดั้งเดิมสู่ภาคเกษตรที่ทันสมัยเพื่อพัฒนาและผลิตภาคเกษตรที่เข้มแข็งในรูปแบบการเกษตรประณีต การเกษตรอินทรีย์ 3) ส่งเสริมการสร้างผลิตภัณฑ์บริการจากฐานวัฒนธรรม เกิดเป็นตราสินค้า ตามเอกลักษณ์ของความเป็นไทยภายใต้ราคาที่แรงงานไทยเป็นผู้กำหนดราคา สู่ตลาดสากล 4) สนับสนุนแหล่งทุนในการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยความร่วมมือระหว่าง รัฐและเอกชน 5) พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการผลิตและการบริการที่ได้จากการวิจัย และพัฒนานวัตกรรม 6) สร้างข้อกำหนดในการวางอัตราค่าจ้างแรงงานของประเทศจำแนกตามยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมประเภทต่างๆ 7) กำหนดกลไกรับรอง มาตรฐานผลิตภัณฑ์และการบริการ และมาตรการคุ้มครองผลิตภัณฑ์ และการบริการ

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนากำลังแรงงานจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อการพัฒนาประเทศ เศรษฐกิจ สังคมและคุณภาพชีวิต ซึ่งการพัฒนากำลังแรงงานให้มีประสิทธิภาพต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งจากการศึกษา พบว่า หน่วยงานที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนากำลังแรงงาน และมีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การพัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำประเทศไทยออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและข้อคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าข้อเสนอแนะต่อยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงาน ดังนี้

1. การพัฒนากำลังแรงงานจำเป็นต้องอาศัยหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ สถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐ สถานประกอบการประสานความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายการพัฒนากำลังแรงงาน เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลทั้งในด้านอุปสงค์ อุปทานของแรงงานที่แท้จริง

2. การกำหนดกฎหมาย ซึ่งบังคับให้สถานศึกษา สถานประกอบการสร้างภาคีพันธมิตรในการสนับสนุนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของกำลังแรงงาน

3. ควรมีการศึกษาเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนากำลังแรงงานเพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนากำลังแรงงานอย่างต่อเนื่องทั้งกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์ ด้านการวิจัย และพัฒนานวัตกรรม

4. ยกกระดับมาตรฐานแรงงานวิชาชีพ โดยกำหนดให้มีการทดสอบความรู้ความสามารถของแรงงานอย่างต่อเนื่องเพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาตนเองให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และปรับฐานค่าตอบแทนตามความรู้ความสามารถ

5. รัฐควรมีการจัดสรรงบประมาณให้แก่สถาบันทางวิชาการในการสนับสนุน ให้เกิดการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

6. สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ดังนั้น ควรมีการศึกษาและกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังแรงงานอย่างต่อเนื่อง

7. สถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผลักดันให้เกิดหน่วยงานกลางทำหน้าที่ในการบริการสารสนเทศด้านกำลังแรงงาน จำแนกอัตราการว่างงาน อัตราอุปสงค์ อุปทานของตลาดแรงงาน เพื่อผลิตอัตราากำลังแรงงานให้สอดคล้องและมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ ตลอดจนทำหน้าที่ติดตามประเมินผล ประสิทธิภาพของกำลังแรงงานอย่างต่อเนื่อง โดยนำผลประเมินไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนากำลังแรงงาน ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญ ได้แก่

- มีส่วนร่วมในการประสานงานด้านกำลังแรงงาน
- กระตุ้นให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนากำลังแรงงาน
- กำกับ ดูแล ตรวจสอบ ประเมินหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงคุณภาพ

กำลังแรงงาน

8. เพิ่มความสามารถของสถาบันการศึกษา และสถานประกอบการให้เกิดระบบพี่เลี้ยงที่คอยช่วยเหลือดูแล ทั้งในด้านวิชาการ แหล่งเรียนรู้ เพื่อนักปฏิบัติงานจริงให้เกิดการเรียนรู้เชิงทฤษฎี และนำทฤษฎีไปสู่การเป็นนักปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

การพัฒนากำลังแรงงานเพื่อนำพาประเทศให้หลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง จำเป็นต้องพัฒนาให้กำลังแรงงานมีความรู้ความสามารถมีทักษะด้านการคิดเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมอันเกิดจากองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย เป็นผู้ผลิตเทคโนโลยีได้ด้วยตนเองมิได้เป็นเพียงแค่ผู้ใช้เทคโนโลยี ซึ่งกำลังแรงงานดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง เจตคติ วินัยในการปฏิบัติงาน และที่สำคัญจำเป็นต้องมีขีดความสามารถในด้านภาษาต่างประเทศ ด้านการตลาด การเป็นผู้ประกอบการที่ดี เหล่านี้จะเป็นพลังในการขับเคลื่อนให้เกิดกำลังแรงงานที่มีคุณภาพและยกระดับให้เป็นผู้มีรายได้สูงขึ้นมาได้และนำไปสู่การตอบสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างยั่งยืน